

**Monitorovací zpráva – Monitoring a cílený
přenos informací z úrovně Evropské unie do
kraje (EU info actual) – červen 2026**

Obsah

Manažerské shrnutí a doporučení pro vedení kraje	4
1. Finance	8
1.1 Návrh Rozpočtu EU na rok 2027	8
1.2 Návrh na finanční úlevu pro zemědělce v souvislosti s krizí na trhu s hnojivý	10
1.3 Projekty dekarbonizace výroby tepla z Inovačního fondu	11
1.4 Aukce Evropské vodíkové banky.....	12
1.5 Fond Globální iniciativy pro zelené dluhopisy.....	15
1.6 Přidružení Velké Británie k programu Erasmus+ v roce 2027.....	16
1.7 Investice do obranných projektů z Evropského obranného fondu (EDF)	16
2. Strategické dokumenty	18
2.1 Pakt o migraci a azylu vstoupil v platnost.....	18
2.2 Balíček k posílení technologické suverenity, digitální autonomie a odolnosti EU	19
2.3 Akt o kriticky důležitých léčebných přípravcích – politická dohoda	20
2.4 Opatření k boji proti chudobě a podpoře zdravotně postižených osob.....	21
2.5 Plán pro jednodušší, jasnější a lépe prosazovaná pravidla EU	24
3. Nástroje politiky	26
3.1 Jarní balíček Evropského semestru 2026.....	26
3.2 Připravenost EU na přírodní požáry v létě 2026	36
3.3 Posílení regionálního rozměru výzkumu a inovací v EU	37
3.4 Plán AccelerateEU: opatření k ochraně před energetickou krizí	38
4. Významné analytické výstupy.....	41
4.1 Zpráva o stavu digitální dekády 2026.....	41
4.2 Řešení krizí a dosahování výsledků s Rozpočtem EU v roce 2025	42
4.3 Srovnávací přehled o soudnictví 2026	45
4.4 Srovnávací přehled politik EU pro začínající podniky	46
4.5 Jarní ekonomická prognóza Evropské komise 2026	47
4.6 Pakt o migraci a azylu – Zpráva Evropské komise o aktuálním stavu provádění	49
4.7 Pakt pro dovednosti – každoroční průzkum.....	50
5. Klíčové události s významným dopadem	51
5.1 Urychlení rozšiřování obranné průmyslové základny a zjednodušení zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany – politická dohoda	51
5.2 Pokyny k posílení odolnosti EU v oblasti vody	51
5.3 Plán Evropské komise k zajištění dodávek hnojiv a potravinového zabezpečení v EU.....	52
5.4 Nová pravidla pro celounijní rezervace při cestování vlakem	54
5.5 Návrh aktualizovaných referenčních hodnot systému EU pro obchodování s emisními povolenkami (EU ETS)	55
5.6 Zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci – politická dohoda	56

5.7 Modernizace pravidel EU pro koordinaci sociálního zabezpečení a spravedlivou mobilitu pracovní síly	57
5.8 Dočasný rámec veřejné podpory pro odvětví postižená krizí na Blízkém východě	58
5.9 Cena Evropské hlavní město začleňování a rozmanitosti 2026	59

Manažerské shrnutí a doporučení pro vedení kraje

Tematická oblast Finance

Evropská komise navrhla v červnu 2026 roční Rozpočet EU na rok 2027 v objemu 200 mld. EUR (prostředky na závazky), resp. 212 mld. EUR (prostředky na platby). Návrh **bere v úvahu i výsledky přezkumu kohezní politiky pro období 2021 - 2027 v polovině období**. Členské státy jsou vyzvány využívat tyto zdroje k **plnění nových priorit EU** v oblasti **konkurenceschopnosti, obrany, cenově dostupného bydlení, vodohospodářské odolnosti a transformace energetiky** tím, že **umožní jednorázové předběžné financování a vyšší spolufinancování** těchto priorit ze strany EU.

Doporučení pro vedení kraje:

Doporučujeme kraji věnovat pozornost návrhu Rozpočtu EU na rok 2027. Jeho význam nespočívá pouze v tom, že se jedná o poslední roční Rozpočet EU v rámci stávajícího Víceletého finančního rámce EU. Z důvodové zprávy je patrný akcent na priority, jež bude Evropská komise prosazovat při přijímání návrhu VFR EU 2028 – 2034; jsou zmiňovány jak preferované oblasti, akcentované v rámci revize v polovině stávajícího období, tak též potřeby, jež budou pro EU relevantní v následujících letech.

Tematická oblast Strategické dokumenty

Evropská komise v květnu 2026 představila **sociální plán**, který má přispět k **vymýcení chudoby a prosazování práv osob se zdravotním postižením v celé EU**. Balíček obsahuje první **Strategii EU pro boj proti chudobě** (plán Evropské komise, jež má pomoci vymýtit chudobu v EU do roku 2050), návrh **Doporučení Rady EU k boji proti vyloučení z přístupu k bydlení** a dvě **sdělení**: o řešení problému **dětské chudoby** (posílení **záruky EU pro děti**) a posílení **Strategie EU k právům osob se zdravotním postižením** do roku 2030.

EU v této souvislosti řeší tři **naléhavé výzvy**: krizi v oblasti bydlení (nedostatek cenově dostupného bydlení považuje za bezprostřední a naléhavý problém 40% občanů, jeden milion lidí je bez domova); překážky, bránící účasti na rychle se měnícím trhu práce; chudobu, postihující každého pátého obyvatele EU (a každé čtvrté dítě). Dále se řada sociálně a ekonomicky zranitelných osob setkává i s diskriminací a stigmatizací (práva osob se zdravotním postižením musejí být plně uplatňována ve všech aspektech života).

Doporučení pro vedení kraje:

Doporučujeme aplikovat závěry Strategie EU pro boj proti chudobě v konkrétních podmínkách Olomouckého kraje s ohledem na jeho specifické potřeby. Sociální balíček vyvolával mimořádný zájem a očekávání ještě před jeho zveřejněním. Jeho obsah je v podmínkách České republiky i Olomouckého kraje především relevantní pro hospodářsky a sociálně ohrožená území; balíček nabízí relevantní inspiraci pro řešení konkrétních potřeb těchto území. Je velmi pravděpodobné, že obsah balíčku bude odrážet priority Evropské komise pro řešení sociálních témat v rámci budoucích Národních a regionálních plánů partnerství.

Tematická oblast Nástroje politiky

Evropská komise představila v červnu 2026 **Jarní balíček Evropského semestru 2026**. V čase geopolitické nejistoty se soustředí na **politické pokyny pro členské státy se zvláštním zaměřením na posílení konkurenceschopnosti, strategické autonomie, ekonomické a sociální odolnosti a soudržnosti EU, při zachování udržitelnosti veřejných financí**.

Stupňující se globální napětí, zvýšená bezpečnostní rizika a výzvy spojené s klimatem, kolísavými cenami energií a přetrvávajícím tlakem na životní náklady dále zatěžují ekonomiku EU, s přímým dopadem na domácnosti i firmy. V reakci na tuto situaci a v souladu s **Kompasem konkurenceschopnosti pro EU** poskytuje Jarní balíček pokyny k nasměrování opatření ke klíčovým prioritám s důrazem na **uvolnění plného potenciálu Jednotného trhu, odstranění rozdílů v inovacích, urychlení dekarbonizace a omezení strategických závislostí, a podporu pracovních míst a dovedností, řešení krize v oblasti bydlení a zajištění sociální spravedlnosti a soudržnosti**. Evropský semestr též podporuje členské státy při řešení strukturálních problémů a udržování makroekonomické stability a zdravých veřejných financí. Splnění těchto priorit vyžaduje průběžné reformy a investice v celé EU.

Poprvé má každá zpráva o jednotlivých zemích **zvláštní přílohu o bydlení**, včetně rozsáhlé analýzy trhu s bydlením v každém z 27 členských států EU. Evropský semestr si klade za cíl pomoci členským státům navrhnout účinné reformy cenově dostupného a sociálního bydlení s ohledem na konkrétní situaci každé země, včetně zvýšení objemu sociálního a cenově dostupného bydlení, zvýšení celkové nabídky bydlení, zjednodušení a urychlení povolování za účelem zefektivnění postupů využívání půdy a územního plánování. To je součástí Plánu EU pro cenově dostupné bydlení (z prosince 2025) a doplňuje další iniciativy (již zahájená Evropská aliance pro bydlení, připravovaný Akt o cenově dostupném bydlení).

V souladu s návrhem Evropské komise o příštím Víceletém finančním rámci EU na období 2028 - 2034 má Evropský semestr sloužit jako **hlavní referenční rámec pro Národní a regionální plány partnerství**. Podle návrhu musí Národní a regionální plán partnerství účinně řešit všechny výzvy identifikované v rámci Evropského semestru či jejich významnou část. Proto poskytuje Evropský semestr 2026 komplexní rámec pro sladění vnitrostátních a regionálních reforem a investic s prioritami EU. Slouží též jako klíčový analytický základ pro určení konkrétních potřeb reforem a investic v klíčových oblastech politiky v každém členském státě a stanovení jejich priorit. Konkrétní návrhy reforem, investic a dalších intervencí, jež mají být zahrnuty do Plánů partnerství, budou předloženy z pohledu národní a/nebo regionální úrovně s přihlédnutím k těmto požadavkům a ústavnímu a institucionálnímu uspořádání a povinnostem v každém členském státě.

Doporučení pro vedení kraje:

Doporučujeme věnovat mimořádnou pozornost tématu Evropského semestru, a zvláště pak jeho Jarnímu balíčku 2026, především s ohledem na budoucí podobu kohezní politiky a Národního a regionálního plánu partnerství. Význam Evropského semestru pro budoucí kohezní politiku a NRPP spočívá v povinnosti členského státu při tvorbě NRPP vzít v úvahu doporučení Evropského semestru, zvláště Doporučení pro jednotlivé země (CSRs) a Evropského pilíře sociálních práv, i fakt, že Evropský semestr má sloužit jako hlavní referenční rámec pro NRPP. Širší kontext vztahu mezi Evropským semestrem a Rozpočtem EU spočívá v potřebě zajištění ekonomické disciplíny na úrovni členských států v oblasti makroekonomické, fiskální, strukturální a trhu práce. Nařízení současně upozorňují na to, že financování EU by mělo být primárně směřováno na témata, řešená v rámci Evropského semestru a jeho nástrojů; rozhodně se nedoporučuje být k jednotlivým výstupům procesu Evropského semestru lhostejným a ignorovat je. Vedle řady zajímavých a vzájemně porovnatelných pohledů na míru makroekonomické disciplíny členských států EU (z něhož Česká republika vychází velmi lichotivě) se Zprávy o jednotlivých zemích (Country Reports) letos specificky zaměřily na regionální rozměr v kontextu přípravy na fiskální období 2028 – 2034 z pohledu budoucí kohezní politiky. Dalším významným specifickým tématem Jarního balíčku 2026 je pak problematika bydlení.

Tematická oblast Významné analytické výstupy

Podle prvního **srovnávacího přehledu EU pro začínající a rychle se rozvíjející firmy** (ESSS; EU Start-up and Scale-up Strategy), jež v květnu 2026 zveřejnila Evropská komise, ekosystém začínajících a rychle se rozvíjejících firem v EU neustále roste. Srovnávací přehled ukazuje jasný trend: **politiky podporující start-ups vedou ke skutečným výsledkům**. Od roku 2020 (výchozí rok srovnávacího přehledu) zlepšilo svou výkonnost 20 z 27 členských států EU (cílená podpora zakladatelů podporuje inovace, tvorbu pracovních míst a hospodářský růst).

Srovnávací přehled zdůrazňuje **přímou souvislost mezi předpisy**, příznivými pro inovace, přístup k talentům a rizikovému kapitálu, a **úspěchem začínajících a rychle se rozvíjejících firem**. Přední země (Estonsko, Švédsko, Finsko, Nizozemsko, Dánsko) dosahují ve 36 měřících ukazatelích hodnoty výrazně nad průměrem EU (od 40 do 60 procentních bodů). Estonsko zaujímá vedoucí postavení v oblasti digitální infrastruktury a financování v rané fázi (na milión obyvatel připadá 615 firem podporovaných rizikovým kapitálem - nejvíce v EU); Švédsko vyniká talenty a financováním v pozdější fázi a produkuje 409 jednorožců na milión obyvatel (nejvíce v EU); Finsko kombinuje silné investice do výzkumu a vývoje s vysokou patentovou činností (důkaz, že inovace a komercializace jdou ruku v ruce).

Doporučení pro vedení kraje:

Má-li kraj v úmyslu posilovat a zlepšovat podnikatelské prostředí na svém území, doporučujeme podmínkám pro začínající a rozvíjející se podnikatelské subjekty věnovat tomu odpovídající pozornost, zvláště pak příkladům dobré praxe v zemích, jež jsou považovány za vstřícné k rozvoji podnikání. Srovnávací přehled politik EU pro začínající podniky je objektivní datový zdroj, jež může velmi dobře sloužit k přijetí politických rozhodnutí; pracuje se čtyřmi kategoriemi států z hlediska jejich úspěšnosti při rozvoji začínajících podniků; Česká republika spadá do třetí výkonnostní kategorie. Jde o inspiraci pro všechny aktéry v oblasti moderních a flexibilních forem začínajících podniků; jak pro podniky a podnikatele samé, tak pro instituce usilující podporovat jejich rozvoj (soukromé i veřejné). Lze se důvodně domnívat, že právě tento typ tematické podpory bude ze strany Evropské komise silně podporován v případě projektů Národních a regionálních plánů partnerství (samozřejmě nemluvě o projektech z budoucích centrálně řízených programů Evropského fondu pro konkurenceschopnost a Horizon Europe).

Tematická oblast Klíčové události s významným dopadem

Evropská komise přijala v dubnu 2026 **dočasný rámec veřejné podpory**, jež členským státům umožní **podpořit ekonomiku EU v souvislosti s krizí na Blízkém východě** (Middle East crisis Temporary State aid Framework; METSAF); jde o **cílený a dočasný rámec pro řešení dopadů krize na některá z nejvíce exponovaných ekonomických odvětví** (zemědělství, rybolov, doprava, energeticky náročná průmyslová odvětví). Rámec METSAF bude **v platnosti do 31. prosince 2026**. Během jeho uplatňování bude Evropská komise průběžně přezkoumávat obsah, oblast působnosti a dobu trvání rámce s ohledem na vývoj na Blízkém východě a celkovou ekonomickou situaci. Evropská komise je současně názoru, že dlouhodobým řešením ochrany firem v EU před dopady globálních energetických otřesů, je **přechod na čistou ekonomiku**. Rámec METSAF umožní členským státům jednat okamžitě a zajistit, že současná krize nenaruší růst nejvíce ohrožených firem.

Popsaná podpora pro firmy v dotčených odvětvích může nabývat různých forem (**podpora založená na skutečné spotřebě**, pokrývající část zvýšení cen paliv nebo hnojiv; **zjednodušený přístup k malým částkám podpory**). Rámec METSAF též obsahuje

dočasnou úpravu rámce veřejné podpory k Dohodě o čistém průmyslu (rámec CISAF; umožňuje větší flexibilitu a vyšší intenzitu podpory s cílem řešit prudký nárůst cen elektřiny).

Doporučení pro vedení kraje:

Doporučení pro kraj spočívá především v informování o této možnosti všech relevantních podnikatelských subjektů a sdružení, aby této příležitosti využily. Dočasný rámec veřejné podpory pro odvětví, zasažená krizí na Blízkém východě, cílí na řešení důsledků, způsobených zvýšením cen, nedostupností surovin, polotovarů a dalších vstupů i zhoršením odbytu v tomto teritoriu; rámec je zatím navržen do konce letošního roku a týká se zemědělství, rybolovu, dopravy a energeticky náročných průmyslových odvětví. Téma je aktuální pro všechny relevantní firmy z těchto oborů.

1. Finance

1.1 Návrh Rozpočtu EU na rok 2027

Význam této zprávy nespočívá pouze v tom, že se jedná o poslední roční Rozpočet EU v rámci stávajícího Víceletého finančního rámce EU. Z důvodové zprávy je patrný akcent na priority, které bude Evropská komise prosazovat při přijímání návrhu VFR EU 2028–2034, když jsou zmiňovány jak preferované oblasti, akcentované v rámci revize v polovině stávajícího období, tak též potřeby, jež budou pro EU relevantní v následujících letech.

Evropská komise navrhla v červnu 2026 roční Rozpočet EU na rok 2027 v objemu 200 mld. EUR (prostředky na závazky¹), resp 212 mld. EUR (prostředky na platby²). Návrh **bere v úvahu i výsledky přezkumu kohezní politiky pro období 2021 - 2027 v polovině období**. Členské státy jsou vyzvány využívat tyto zdroje k **plnění nových priorit EU** v oblasti **konkurenceschopnosti, obrany, cenově dostupného bydlení, vodohospodářské odolnosti a transformace energetiky** tím, že **umožní jednorázové předběžné financování a vyšší spolufinancování** těchto priorit ze strany **EU**. Návrh Rozpočtu EU na rok 2027 je ovlivněn řadou kritických událostí z nedávného období (globální kovidová pandemie, válka na Ukrajině a energetická krize vedoucí k vysoké inflaci, rostoucí geopolitické napětí v dalších částech světa). Probíhající krize na Blízkém východě zasáhla širokou škálu ekonomických odvětví zvýšenými cenami energií a rizikem nedostatku určitých klíčových komodit, což zhoršuje podmínky pro hospodářský růst, inflaci, trh práce i vnější konkurenceschopnost EU.

Rozpočet EU na rok 2027 bude dále poskytovat **klíčové finanční prostředky na politické priority EU**, včetně významné podpory Ukrajině prostřednictvím Nástroje pro Ukrajinu a nové půjčky na podporu Ukrajiny. Válka Ruska na Ukrajině zdůraznila **potřebu významných investic do bezpečnosti a obrany** v členských státech s cílem vybudovat bezpečnější budoucnost EU. Rozpočet EU na rok 2027 odráží **rostoucí úlohu EU při posilování bezpečnosti a obranné připravenosti EU**, i při podpoře investic do **obránného výzkumu, průmyslové kapacity, vojenské mobility a strategické odolnosti**; přispívá k provádění plánu ReArm Europe/ Readiness 2030; je doplněn nástrojem Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE; podpora společného zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany a investic členských států).

Ekonomická bezpečnost a silná a konkurenceschopná ekonomika zůstávají hlavními prioritami EU. Návrh Rozpočtu EU na rok 2027 zahrnuje **navýšení finančních prostředků na stěžejní programy** (Erasmus+, Nástroj pro propojení Evropy (CEF), Program pro jednotný trh) a pokračuje v podpoře zemědělství (potravinové zabezpečení EU, podpora ekonomické stability, rozvoj venkovských oblastí).

V prvním úplném roce provádění Paktu o migraci a azylu budou členskými státy dány k dispozici dodatečné finanční prostředky navýšením prostředků po revizi Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) a Nástroje pro správu hranic a víza (BMVI) v polovině období o 1,2 mld. EUR na rok 2027.

¹ Závazky = celkový objem smluvních závazků pro budoucí platby, jež lze provést v daném roce; musejí být dodrženy platbami (buď v témže roce, nebo – u víceletých projektů - v letech následujících).

² Platby = skutečné finanční prostředky vyplacené v daném roce z Rozpočtu EU k pokrytí závazků běžného roku a předchozích let.

Evropská komise navrhuje vyhradit na jednotlivé priority EU následující částky:

oblast politiky	částka (mld. EUR)
1. Jednotný trh, inovace a digitální agenda	21,9
2. Koheze, odolnost a hodnoty	75,8
– Ekonomická, sociální a územní koheze	58,5
– Odolnost a hodnoty	17,3
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	57,2
– z toho: Výdaje související s trhem a přímé platby	40,6
4. Migrace a správa hranic	5,8
5. Bezpečnost a obrana	3,1
6. Sousedství a svět	15,5
7. Evropská veřejná správa	13,7
Půjčka na podporu Ukrajiny	1,2
Tematické zvláštní nástroje	5,9
celkem	199,9

Rozpočet EU na rok 2027 bude do konce roku 2026 formálně přijat Evropským parlamentem a Radou EU. Návrh Rozpočtu EU na rok 2027 zahrnuje výdaje, kryté z prostředků v rámci dlouhodobých rozpočtových stropů, financované z vlastních zdrojů; návrh uvádí u každého programu dvě částky: závazky a platby (vysvětlení viz výše v poznámkách pod čarou).

Návrh rozpočtu EU na rok 2027 je poslední v rámci stávajícího Víceletého finančního rámce EU 2021 - 2027. Zajistí financování významných programů EU před přijetím jeho nástupce pro období 2028 - 2034.

Úplný přehled návrhu ročního Rozpočtu EU na rok 2027, předloženého Evropskou komisí (závazky):

- 54 mld. EUR na Společnou zemědělskou politiku a 0,8 mld. EUR na Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (EMFAF); podpora zemědělců a rybářů v EU, posílení odolnosti zemědělsko-potravinářského odvětví a odvětví rybolovu, poskytnutí nezbytného prostoru pro řešení krizí;
- 44 mld. EUR na regionální rozvoj a kohezi; podpora ekonomické, sociální a územní koheze, infrastruktury podporující zelenou transformaci a prioritní projekty EU;
- 14,5 mld. EUR; investice do lidí a posílení sociální koheze pomocí Evropského sociálního fondu plus (ESF+);
- 15,5 mld. EUR k podpoře partnerů a zájmů EU po celém světě, včetně 10,1 mld. EUR v rámci Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci - Global Europe (NDICI – Global Europe), 2,1 mld. EUR na Nástroj předvstupní pomoci (IPA III), 0,5 mld. EUR na Nástroj pro reformy a růst pro západní Balkán, 2 mld. EUR na humanitární pomoc (HUMA);
- 4 mld. EUR - granty a 2,2 mld. EUR - půjčky v rámci Nástroje pro Ukrajinu; dále bude Ukrajině v období let 2026 - 2027 poskytnuto 90 mld. EUR v podobě úvěrů díky novému úvěrovému nástroji k podpoře Ukrajiny; návrh Rozpočtu EU na rok 2027 zahrnuje 1,15 mld. EUR k pokrytí souvisejících nákladů na dluhovou službu;

- 13,8 mld. EUR na výzkum a inovace, z toho 12,8 mld. EUR ve prospěch programu Horizon Europe, včetně financování Aktu EU o čípech (v rámci programu Horizon Europe i dalších programů);
- 4,7 mld. EUR na strategické investice EU (například 3,1 mld. EUR na Nástroj pro propojení Evropy (CEF) ke zlepšení přeshraniční infrastruktury, 1,1 mld. EUR na program Digital Europe na digitální budoucnost EU a 278 mil. EUR na Program InvestEU);
- 2,3 mld. EUR na oblast vesmíru (zvláště kosmický program EU, spojující činnost EU v této strategické oblasti);
- 17,3 mld. EUR na odolnost a hodnoty (včetně 4,5 mld. EUR pro program Erasmus+ a vytváření příležitostí ke vzdělávání a mobilitě, 417 mil. EUR k podpoře umělců a tvůrců v EU a 315 mil. EUR k podpoře spravedlnosti, práv a hodnot);
- 2,3 mld. EUR k opatřením v oblasti životního prostředí a klimatu (včetně 846 mil. EUR na program LIFE - podpora zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a 1,3 mld. EUR na Fond pro spravedlivou transformaci (JTF));
- 3,4 mld. EUR k ochraně hranic EU, včetně 2 mld. EUR pro Fond pro integrovanou správu hranic (IBMF) a 1,1 mld. EUR (celkový příspěvek EU) pro Agenturu EU pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex);
- 2,4 mld. EUR na výdaje spojené s migrací, včetně 2,1 mld. EUR k podpoře migrantů a žadatelů o azyl v souladu s hodnotami a prioritami EU;
- 2,3 mld. EUR k řešení výzev v oblasti obrany, včetně 1 mld. EUR k podpoře rozvoje schopností a výzkumu v rámci Evropského obranného fondu (EDF), 844 mil. EUR pro Program pro evropský obranný průmysl (EDIP), 115 mil. EUR ke stimulaci obranných inovací v rámci navrženého programu AGILE a 256 mil. EUR k podpoře vojenské mobility.
- 1 mld. EUR: zajištění fungování Jednotného trhu, včetně 622 mil. EUR na Program pro Jednotný trh a 212 mil. EUR k posílení boje proti podvodům a na podporu daní a cel.

1.2 Návrh na finanční úlevu pro zemědělce v souvislosti s krizí na trhu s hnojivy

Přestože zatím v praktickém životě registrujeme jen část dopadů, plynoucích z aktuální blízkovýchodní krize, je důvodné se domnívat, že zvláště v případě jejího pokračování může být zásadním způsobem dotčen globální zemědělsko-potravinářský hodnotový řetězec. Proto Evropská komise již připravila návrh na finanční kompenzaci zemědělsko-potravinářských provozů.

Evropská komise v červnu 2026 v návaznosti na **Akční plán pro hnojiva** představila **opatření pomoci zemědělcům** s ohledem na **prudce rostoucí ceny hnojiv** a **podporu zabezpečení potravin v EU**. V posledním období došlo v EU v důsledku geopolitického napětí a přerušení dodávek k rychlému nárůstu cen hnojiv. K řešení nastalé situace navrhuje Evropská komise dvě **konkrétní krátkodobá opatření**. Za prvé poskytne **finanční úlevu** zemědělcům, jež potřebují **nakoupit hnojiva k zajištění sklizně (540 mil. EUR)**. Současně je navrženo **doplnění zemědělské rezervy o 300 mil. EUR** z Rozpočtu EU na rok 2026 nad rámec zbývajících prostředků. Členské státy budou moci přidat až 200% částky vlastních prostředků (celková dostupná finanční podpora by tak mohla potenciálně činit až 1,5 mld.

EUR). Za druhé Evropská komise navrhuje **cílené úpravy** Společné zemědělské politiky (CAP) tak, aby členské státy mohly zemědělcům rychleji a s větší flexibilitou poskytovat podporu k zajištění dostupnosti hnojiv. Opatření zahrnují **nový režim likvidity v rámci rozvoje venkova** na podporu v době krize; možnost, aby členské státy zemědělcům vyplatily **přímé platby dříve**; a možnost, aby členské státy **upravily své rozpočty na přímé platby** na kalendářní rok 2027.

Nový režim likvidity je možné spolufinancovat až do 65% z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD); může zahrnovat nepoužité prostředky, jež by jinak byly ztraceny. Členské státy mohou přidat další **národní prostředky až do výše 200%**. Aby podpora byla rychlá a s minimální administrativní zátěží, je možné ji vyplácet jako pevnou částku na hektar a spravovat prostřednictvím strategických plánů CAP. V případě **zálohových přímých plateb** zemědělcům je budou členské státy moci poskytovat do 16. října 2026 se **zvýšenou sazbou záloh** (může zemědělcům zlepšit cash flow). Návrh též poskytne členským státům další flexibilitu při řešení dopadu vysokých cen hnojiv (budou moci **upravit své přiděly na přímé platby** na kalendářní rok 2027).

Cílené legislativní úpravy CAP, navržené Evropskou komisí, budou zaslány Evropskému parlamentu a Radě EU ke schválení. Návrh ohledně zemědělské rezervy (celková finanční úleva 540 mil. EUR) s již **konkrétními národními obálkami** bude předložen členským státům k hlasování ve Výboru pro společnou organizaci trhů. Pokud jej členské státy odhlasují, konečné přijetí je naplánováno na konec července 2026. Evropská komise bude pokračovat v plnění Akčního plánu pro hnojiva ke snížení dopadu budoucích krizí na zemědělce a cestou příslušných opatření posílení potravinového zabezpečení, strategické autonomie a konkurenceschopnosti EU.

V květnu 2026 předložila Evropská komise **Akční plán pro hnojiva** (má pomoci zemědělcům vyrovnat se s rostoucími náklady na hnojiva a jejich omezenou dostupností, posílit tuzemskou výrobu a snížit závislost EU na dovozu); kombinuje opatření s okamžitým účinkem (zaměřená na podporu cenové dostupnosti a zajištění dodávek s dlouhodobými opatřeními na posílení domácí výroby hnojiv, zlepšení odolnosti zásobování) a zrychleným přechodem na hnojiva na biologické, nízkouhlíkové a oběhové bázi.

1.3 Projekty dekarbonizace výroby tepla z Inovačního fondu

65 projektů podpořených z Inovačního fondu je zaměřeno na zavádění inovativních technologií čistého tepla v průmyslu; Česká republika figuruje mezi 10 zeměmi, jejichž projekty se ocitly v tomto finálním výběru. Zpráva nabízí detailní přehled projektů, včetně klíčových projektových charakteristik a může tak být aktuální i inspirativní pro následování, neboť obdobná možnost bude existovat minimálně v rámci tranše Inovačního fondu pro rok 2026.

Evropská komise v květnu 2026 v rámci aukce tepla z Inovačního fondu vybrala **65 projektů** (vůbec první aukce v EU, mající urychlit zavádění inovativních technologií čistého tepla v průmyslu EU). V deseti zemích (Rakousko, Belgie, Česká republika, Dánsko, Francie, Německo, Maďarsko, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko) budou projekty využívat širokou škálu technologií k dekarbonizaci průmyslové výroby tepla a urychlení zavádění elektrifikovaných tepelných řešení a tepla vyrobeného přímo z obnovitelných zdrojů na trh. Vybrané projekty s využitím inovativních technologií **zabrání během deseti let více než 6,6 mil. t emisí CO₂** tím, že **nahradí systémy výroby tepla na zemní plyn**. Očekává se, že celkem během prvních pěti let provozu vyprodukují asi 16,3 TWh dekarbonizovaného tepla, na základě tepelné kapacity 766 MW, což odpovídá nahrazení více než 1,5 mld. m³ zemního plynu během pěti let (srovnatelné s roční spotřebou 4 mil. domácností v EU). Projekty obdrží z Inovačního fondu **granty v celkové výši asi 400 mil. EUR**. Podpora umožní, aby tyto projekty přispěly k **přechodu EU na čistou energii, energetické nezávislosti a bezpečnosti a průmyslové konkurenceschopnosti**.

Vybrané projekty. Projekty mají širokou škálu technologických a sektorových portfolií; většina je založena na **přímém odporovém ohřevu** či **nepřímém odporovém ohřevu**; jiné zahrnují technologie typu **tepelná čerpadla, solární termální, elektromagnetické a dielektrické vytápění, a hybridní technologie**. V případě průmyslových off-takerových odvětví se projekty se týkají **celulózy a papíru, skla, keramiky a stavebních materiálů, a železa a oceli** (odvětví, jež byla dosud v portfoliu Inovačního fondu zastoupena méně); další odvětví, jež se na aukci tepla podílejí, jsou **potraviny a nápoje, textil a léčiva**.

Aukce byla strukturována do **tří témat** na základě úrovně teploty a kapacity instalace:

- v rámci tématu *vysokoteplotní teplo* bylo přizváno 5 projektů ve výši 62,1 mil. EUR pro podporu;
- v rámci tématu *středněteplotní teplo* s kapacitou nad 5 MW je přizváno 44 projektů s celkovým rozpočtem 286,5 mil. EUR;
- v rámci tématu *středněteplotní teplo* je přizváno 16 projektů s kapacitou 3 až 5 MW v celkové výši 47,9 mil. EUR.

Výkonná agentura EU pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA) nyní zahájí formální přípravu grantových dohod s vybranými projekty. Tento proces potvrdí konečné podmínky pro finanční podporu. Očekává se, že **grantové dohody budou podepsány v druhé polovině roku 2026**. Vybrané projekty mají být finančně ukončeny do dvou let od podpisu grantu a do čtyř let uvedeny do provozu. Tyto závazky jsou podloženy zárukou za dokončení, jíž projekty poskytují Evropské komisi. Agentura CINEA bude sledovat pokrok v průběhu provádění a zajistí, že projekty jsou realizovány podle plánu a podpora využívána v souladu s dohodnutými podmínkami. Očekává se, že konečný seznam podepsaných projektů v rámci aukce tepla v rámci Inovačního fondu (IF25) bude zveřejněn ve čtvrtém čtvrtletí roku 2026.

Přípravy na využití Inovačního fondu v alokaci pro rok 2026 (IF26) byly zahájeny oznámením druhého kola aukce tepla na rok 2026 s alokací 1 mld. EUR. Evropská komise zorganizuje 19. června 2026 obecnou konzultační akci se zúčastněnými stranami Inovačního fondu.

Aukce tepla IF25 je první celounijní aukcí, využívající potenciál dekarbonizace výroby tepla v průmyslu; jde o pilotní projekt budoucí banky pro dekarbonizaci průmyslu. Aukce se týká technologií typu tepelná čerpadla, elektrické kotle a pece, solární termální, geotermální a tepelné skladování energie; byla otevřena projektům ze všech průmyslových odvětví. Bylo předloženo 85 žádostí; velikost projektů a žádosti o grant z 65 úspěšných projektů se pohybovaly mezi 3 MWth a 45 MWth a 444 tis. EUR až 37,1 mil. EUR. Inovační fond má odhadovanou alokaci 40 mld. EUR ze systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) na období 2020 - 2030. Vytváří finanční pobídky pro firmy i veřejné orgány k investicím do špičkových technologií pro nulové čisté emise a podpoře přechodu EU ke klimatické neutralitě. Inovační fond již udělil granty přibližně 260 inovativním projektům v celém EEA.

1.4 Aukce Evropské vodíkové banky

V daném případě jde o inspiraci v podobě alternativních způsobů financování a podpory vodíkových kapacit s uvedením příkladů dobré praxe.

Evropská komise v květnu 2026 v rámci **třetí aukce Evropské vodíkové banky (EHB)** vybrala **devět projektů na výrobu vodíku**. V sedmi zemích EEA je očekáváno, že **projekty poskytnou téměř 1,1 GW kapacity elektrolyzérů** a během **prvních deseti let provozu** vyprodukují více než **1,3 mil. t vodíku** (odhaduje se, že se zabrání emisím skleníkových plynů ve výši 9 mil. t ekvivalentu CO₂). Vybrané projekty obdrží z **Inovačního fondu** finanční prostředky EU v celkové výši asi **1,09 mld. EUR** ze systému EU pro obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Vyrobený vodík pomůže snížit emise z energeticky náročných průmyslových odvětví (doprava, chemický průmysl). Očekává se, že projekty **posílí postavení EU v průmyslu, dlouhodobou konkurenceschopnost a pracovní místa a přispějí k přechodu EU na čistou energii, energetické nezávislosti a bezpečnosti**. Aukce uděluje

úspěšným projektům dotaci k pokrytí cenového rozdílu mezi jejich výrobními náklady a tržní cenou s cílem motivovat k výrobě a používání čistého vodíku. Po podpisu grantových dohod obdrží vybrané projekty pevnou prémii ve výši 0,44 až 3,49 EUR na kg vyrobeného certifikovaného a ověřeného vodíku, po dobu nejvýše deseti let.

Vybrané projekty v rámci obnovitelných vodíkových paliv nebiologického původu (RFNBO); obecné zaměření

Název projektu	Koordinátor	Země	Objem nabídky (v t vodíku za 10 let)	Kapacita nabídky (MW elektrické)	Očekávané zamezení emisím skleníkových plynů (v kt ekvivalentu CO ₂ za 10 let)	Nabídková cena (EUR/kg)
AN-1-B	HELLENIC HYDROGEN A.E.	Řecko	38,654	25 MWe	264.39	0,57 EUR
T2X	TURN2X Asset Co II EXTREMADURA SL	Španělsko	6,390	9 MWe	43.71	0,62 EUR
NJK	MorGen	Dánsko	445,000	300 MWe	3,043.80	0,95 EUR
ALBA	Hy2gen Nordic AS	Dánsko	144,118	100 MWe	985.77	0,97 EUR
Hy4IND	společnosti Wiener Wasserstoff GmbH	Rakousko	3,036	5 MWe	20.77	0,98 EUR

Seznam vybraných projektů v rámci tématu nízkouhlíkových paliv z obnovitelných zdrojů nebiologického původu

Název projektu	Koordinátor	Země	Objem nabídky (v t vodíku za 10 let)	Kapacita nabídky (MW elektrické)	Očekávané zamezení emisím skleníkových plynů (v kt ekvivalentu CO ₂ za 10 let)	Nabídková cena (EUR/kg)
Cloudberry	Vetyalfa oj	Finsko	508,915	500 MWe	3,481	0,44 EUR
Lotse	Lotse	Německo	140,554	120 MWe	964.5	1,10 EUR

Seznam vybraných projektů v rámci tématu námořní a letecké dopravy

Název projektu	Koordinátor	Země	Objem nabídky (v t vodíku za 10 let)	Kapacita nabídky (MW elektrické)	Očekávané zamezení emisím skleníkových plynů (v kt ekvivalentu CO ₂ za 10 let)	Nabídková cena (EUR/kg)
Gen2-LH2	Energie 2. generace AS	Norsko	17,886	12 MWe	122.34	3,48 EUR
RogalandH2	ZELENÁ H AS	Norsko	17,700	12,5 MWe	121.07	3,49 EUR

Aukce přiděluje finanční podporu cestou konkurenčního nabídkového řízení; cílem je maximalizovat snížení emisí skleníkových plynů a podpořit určování tržních cen. Projekty byly seřazeny podle nabídkové ceny, jež odráží úroveň požadované podpory na kg vyrobeného čistého vodíku. Po posouzení jejich způsobilosti a kvality byly projekty vybrány ve vzestupném pořadí podle nabídkové ceny až do úplného rozdělení dostupné alokace Inovačního fondu.

Dále se přes funkci **Aukce jako služba** zapojuje **Španělsko** a **Německo**, jež **přidávají** do systému **dalších 1,7 mld. EUR z národních zdrojů** (členským státům, které se přihlásily do dražby, je umožněno využívat národní zdroje k podpoře projektů na jejich vlastním území; to snižuje administrativní zátěž a zajišťuje koordinované a nákladově efektivní přidělování veřejné podpory napříč EU). Německo podpoří výrobu vodíku z obnovitelných zdrojů nebiologického původu částkou až 1,3 mld. EUR a Španělsko přispěje až 440 mil. EUR. Projekty zařazené na rezervní seznam Inovačního fondu, jež spadají do rozpočtu poskytnutého zúčastněnými členskými státy a jsou v souladu s celkovým pořadím, mohou být převedeny na příslušné národní orgány a zahájit přípravu grantových dohod (bude nabídnuto po třech projektech ve Španělsku a Dánsku. **Aukce jako služba** je otevřena všem členským státům; umožňuje jim využívat dražební platformu na úrovni EU a přidělovat národní finanční prostředky na další projekty se zjednodušeným postupem.

Výkonná agentura EU pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA) zahájí formální přípravu grantových dohod s vybranými projekty; tím dojde k potvrzení **konečných podmínek finanční podpory**, včetně přiznané pevné premie na kg vodíku, a harmonogramu provádění. Dohody mají být podepsány v posledním čtvrtletí roku 2026. Vybrané projekty musejí být finančně ukončeny do dvou a půl roku od podpisu grantu a do pěti let uvedeny do provozu (závazky jsou podloženy zárukou za dokončení, již projekty poskytují Evropské komisi). Agentura CINEA sleduje pokrok v průběhu provádění a zajišťuje, že projekty jsou realizovány podle plánu a podpora využívána v souladu s dohodnutými podmínkami.

Schválených devět projektů bylo vybráno na základě **třetí aukce Evropské vodíkové banky** pro výrobu vodíku v EU s cílem podpořit domácí výrobu paliv z obnovitelných zdrojů nebiologického původu v rámci EU a poprvé i elektrolytický nízkouhlíkový vodík cestou k tomu určených finančních zdrojů a nástrojů. Aukce zahrnovala též zvláštní oblast pro výrobce vodíku pro odběratele v námořní a letecké odvětví; byla zajímavá pro 58 nabídek z 11 zemí (převis poptávky ve výši více než šestinásobku rozpočtu).

1.5 Fond Globální iniciativy pro zelené dluhopisy

I tato zpráva může sloužit především jako myšlenková inspirace při hledání vhodného schématu financování projektů zelené transformace.

EU a partnerské rozvojové finanční instituce podepsaly v dubnu 2026 vznik **Fondu Globální iniciativy pro zelené dluhopisy (GGBI)**, **nového investičního nástroje veřejného a soukromého sektoru** s cílem **mobilizace soukromého kapitálu** v objemu až **20 mld. EUR** pro **udržitelné infrastrukturní projekty v zemích s nízkými a středními příjmy**. Fond GGBI je jedním ze **tří pilířů iniciativy pro globální zelené dluhopisy**, vlajkové lodi strategie EU Global Gateway, s cílem uvolnit až 3 mld. EUR v podobě zelených dluhopisů v partnerských zemích a pomoci financovat činnosti, podporující cíle v oblasti klimatu a životního prostředí. Fond má investovat výhradně do dluhopisů vydaných na primárních trzích a upřednostní emitenty typu vlád, místních orgánů a firem. Nejméně 20% investic se zaměří na nejméně rozvinuté země světa a podpoří dluhopisy v místní měně i v eurech (pomoc posílení místních kapitálových trhů; podpora mezinárodního používání eura). Jako přední světový emitent zelených dluhopisů bude EU prosazovat přísné environmentální normy a sdílet osvědčené postupy s partnerskými zeměmi.

Očekává se, že fond GGBI přiláká až 2 mld. EUR od evropských a mezinárodních soukromých investorů a využije přibližně 1 mld. EUR ve formě vlastního kapitálu od veřejných investorů. Z toho téměř 800 mil. EUR bude pocházet od konsorcia evropských rozvojových finančních institucí, vedeného EIB spolu s EBRD a rozvojovými bankami ze Španělska, Itálie, Nizozemska, Německa a Francie. Evropská komise poskytne konsorciu zajištění úvěrového rizika prostřednictvím záruky Evropského fondu pro udržitelný rozvoj plus (EFSD+). Tato částka bude doplněna kapitálovými příspěvky od vlády Lucemburského velkovévodství (provedeny přes společnost LuxDev) a později dodatečnými finančními prostředky, očekávanými od Zeleného klimatického fondu po dokončení procesu dokumentace koncem tohoto roku. Fond bude spravovat Amundi (největší evropský správce aktiv).

Globální iniciativa pro zelené dluhopisy. Iniciativa pro globální zelené dluhopisy je stěžejní iniciativou strategie Global Gateway s cílem mobilizovat soukromý kapitál ve výši až 20 mld. EUR na rozsáhlé projekty udržitelné infrastruktury a podpořit silné trhy se zelenými dluhopisy v partnerských zemích. Má tři vzájemně se doplňující pilíře:

- **fond GGBI** (mobilizace soukromého kapitálu ve velkém měřítku na udržitelné investice v rozvojových zemích prostřednictvím zelených dluhopisů);
- komplexní **program technické pomoci** (sdílení odborných znalostí EU a podpora emitentů v partnerských zemích při navrhování a vydávání zelených dluhopisů i projektů);
- **dotační nástroj pro zelené kupóny** (za zvláštních okolností pomůže snížit výpůjční náklady emitentů, jež se potýkají s nepřiměřeně vysokými úrokovými sazbami; s nástrojem zelených kupónů EU dotuje část kupónů pro emitenty zelených dluhopisů, jež se potýkají s velmi vysokými úrokovými sazbami; partnerským zemím to umožní růst na trhu se zelenými dluhopisy mnohem rychleji a získat potřebné peníze).

Konsorcium GGBI je vedeno EIB a skládá se ze španělské agentury pro mezinárodní rozvojovou spolupráci (AECID), italské rozvojové banky Cassa di Risparmio di Roma (CDR), EBRD, nizozemské podnikatelské rozvojové banky FMO, německé rozvojové banky KfW a francouzské DFI Proparco.

Global Gateway je strategií EU na podporu inteligentních, čistých a bezpečných spojení v digitální oblasti, energetice a dopravě a posílení zdravotnických, vzdělávacích a výzkumných systémů na celém světě. Poskytuje vysoce kvalitní investice, splňující nejvyšší environmentální, sociální a správní normy a zajišťují udržitelnost a transparentnost.

1.6 Přidružení Velké Británie k programu Erasmus+ v roce 2027

Tato zpráva říká, že po brexitu se Velká Británie opětovně připojuje (tentokrát jako nečlen EU) k programu Erasmus+. To umožní vzdělávacím a výzkumným pracovištím v tuzemsku využívat obousměrných výměnných pobytů s britskými partnery.

EU a Velká Británie v dubnu 2026 umožnily přidružení Velké Británie k programu Erasmus+ v roce 2027. Přidružení Velké Británie k programu Erasmus+ zajistí studentům, zaměstnancům, vzdělávacím institucím a organizacím ve Velké Británii stejné postavení jako v členských státech EU a dalších třetích zemích, přidružených k programu. Mezilidská výměna je ústředním bodem obnovené agendy mezi EU a Velkou Británií, vedoucí k posílené spolupráci mezi oběma stranami. Tento krok naplňuje závazek přijatý na prvním summitu EU a Velké Británie v květnu 2025 přijetím změny protokolu I k dohodě o obchodu a spolupráci mezi EU a Velkou Británií.

Budoucí vývoj tak vytvoří příležitost pro tisíce studentů, pedagogických pracovníků a mládeže a poskytne jim dovednosti a kompetence, jež obstojí i s ohledem do budoucna a jež požadují zaměstnavatelé. Zajistí, aby více lidí z různých prostředí mohlo studovat, vyučovat nebo se vzdělávat v zahraničí. Dohoda pomůže vytvořit a prohloubit partnerství mezi akademickými institucemi EU a Velké Británie; podpoří spolupráci a výměnu postupů, což aktérům umožní lépe využívat nové technologie, rozvíjet inovativní metody výuky, odborné přípravy a učení, podporovat neformální učení a rozvíjet společné nástroje a činnosti. To může posílit postavení Evropy jako globálního centra vzdělávání.

Evropská komise bude úzce spolupracovat s partnery z Velké Británie s cílem zajistit, aby program Erasmus+ přinášel maximální výhody studentům a institucím obou stran dohody. Velká Británie určí národní agenturu, jež bude dohlížet na její účast v programu od roku 2027.

Vedle 27 členských států EU se programu Erasmus+ nyní účastní ještě třetí země: Island, Lichtenštejnsko, Severní Makedonie, Norsko, Srbsko a Turecko. Velká Británie a Švýcarsko se k programu Erasmus+ připojí počátkem ledna 2027.

1.7 Investice do obranných projektů z Evropského obranného fondu (EDF)

Jak i další zprávy v rámci tohoto přehledu napovídají, téma obrany a bezpečnosti a jejich financování jsou aktuálně absolutními prioritami pro EU jako celek i její jednotlivé členské státy. Je zřejmé, že i výrazně navýšené prostředky ze zdrojů EU budou nedostatečné k pokrytí potřeb a bude zapotřebí zapojit i prostředky národní a soukromé. Zpráva informuje o novém balíku projektů podpořených z Evropského obranného fondu.

Evropská komise v dubnu 2026 oznámila, že v návaznosti na hodnocení výzev pro Evropský obranný fond (EDF) v roce 2025 investuje **1,07 mld. EUR do 57 nových projektů EDF**. Investice podpoří cíle stanovené v Plánu obranné připravenosti do roku 2030 a poskytnou finanční prostředky pro čtyři **hlavní stěžejní iniciativy EU v oblasti obrany**: Evropská iniciativa na obranu dronů, Eastern Flank Watch, Evropský vzdušný štít a Evropský kosmický štít.

57 projektů vybraných v rámci EDF na rok 2025 pokrývá širokou škálu kritických odvětví, včetně umělé inteligence (AI), kybernetické obrany, dronů a protidronových systémů. Cílem je zajistit, aby EU měla odpovídající postavení v oblasti pokročilých obranných technologií. Čtyři stěžejní iniciativy připravenosti EU podpoří více než 15 projektů (například projekt AETHER bude vyvíjet systémy řízení pohonu a tepla na podporu iniciativy na obranu dronů). Všechny stěžejní iniciativy budou těžit z průřezových projektů zaměřených na senzory, digitální transformaci nebo kybernetické technologie.

EU též prohlubuje spolupráci s ukrajinským obranným průmyslem za podpory Úřadu EU pro inovace v oblasti obrany v Kyjevě. Cílem je lépe začlenit Ukrajinu do evropské průmyslové

základny. Jedna z klíčových iniciativ (projekt STRATUS) bude vyvíjet systém kybernetické obrany, využívající AI pro roje dronů. Zahrnuje ukrajinského subdodavatele, zajišťujícího, že projekt těží z přímých zkušeností z boje.

Pro přilákání nových talentů zahájí několik projektů zaměřených na hromadnou výrobu cenově dostupné munice pro drony v rámci *sub-výzvy pro začínající podniky a malé a střední podniky*: menší společnosti mohou získat až 60 tis. EUR na **integraci nových inovací a pomoci těm, jež nemají předchozí zkušenosti s obranou**, vstoupit na trh. Přihlášku mohou podat i ukrajinské subjekty. Do vybraných projektů je zapojeno 634 subjektů z 26 členských států EU a Norska (odraz silného odhodlání k evropské obranné spolupráci). V tomto kole hrají ústřední roli malé a střední podniky (tvoří více než 38% účastníků a dostávají více než 21% celkových finančních prostředků). Ve výzvách bude 675 mil. EUR určeno k podpoře 32 iniciativ v oblasti rozvoje schopností a 332 mil. EUR na 25 výzkumných projektů. Po výběru úspěšných návrhů Evropská komise zahájí přípravu grantové dohody s konsorcií s cílem podepsat dohody do konce roku.

EDF je hlavním nástrojem EU k podpoře spolupráce v oblasti obranného výzkumu a vývoje s alokací 7,3 mld. EUR na období 2021 - 2027. Podporuje spolupráci mezi firmami všech velikostí a výzkumnými institucemi v celé EU a Norsku. Dále je EDF tahounem transformace a rozšíření obranného ekosystému EU, jehož jádrem je program EU pro inovace v oblasti obrany (EUDIS).

2. Strategické dokumenty

2.1 Pakt o migraci a azylu vstoupil v platnost

Velmi politicky citlivé téma migrační a azylové politiky EU má aktuálně zásadní milník v podobě vstupu v platnost Paktu o migraci a azylu. O jeho hlavních prvcích pojednává tato zpráva.

V červnu 2026 **začal** ve všech členských státech EU **platit Pakt o migraci a azylu** (přijat v květnu 2024 revizí rámce EU pro migraci a azyl; ústřední prvek **nového přístupu EU k migraci**). EU poprvé zavedla komplexní rámec pro migraci a azyl, přinášející silnou ochranu vnějších hranic, spravedlivá a pevná azylová pravidla a rovnováhu mezi solidaritou a odpovědností.

Součástí nového přístupu EU k migraci a azylu je asertivní diplomacie v oblasti migrace, technologicky vyspělá ochrana hranic (se zavedením a plným uplatňováním vstupně-výstupního systému) a nová pravidla pro rychlejší a účinnější navracení (uvedena ve Strategii EU pro řízení azylu a migrace). Již pod vlivem nového přístupu se počet nedovolených překročení hranic ve srovnání se situací před dvěma lety **snížil o 55 %**.

Hlavní prvky Paktu o migraci a azylu tvoří:

- **bezpečné vnější hranice** s novou povinnou registrací a důkladnými bezpečnostními kontrolami všech nelegálních migrantů překračujících hranice EU, zrychlenými řízeními na hranicích v pohraničních oblastech pro osoby, jež zřejmě nepotřebují ochranu, představují bezpečnostní riziko či uvádějí orgány v omyl, a rychlým navracením (bez toho, že daná osoba vstoupí na území EU);
- **přísná a spravedlivá azylová řízení** (kratší lhůty pro azylová řízení, přísnější pravidla pro zneužívající a následné žádosti, pravidla pro lepší předcházení druhotnému pohybu);
- **celounijní normy pro podmínky přijímání** (zajistí důstojné normy pro přijímání v celé EU, omezí pobídky k druhotnému pohybu, usnadní rychlejší přístup na trh práce (již po šesti měsících));
- spravedlivá rovnováha mezi **solidaritou a odpovědností** (stálý povinný mechanismus solidarity a možností, aby členské státy k solidaritě přispívaly flexibilním způsobem podle konkrétní situace každého členského státu; jasnější pravidla ohledně odpovědnosti členského státu za vyřízení žádosti o azyl, rychlejší postupy pro přemístění žadatelů zpět do příslušného členského státu);
- **silné záruky** (zajistí dodržování základních práv, včetně nezávislého monitorovacího mechanismu během prověřování a azylového řízení na hranicích).

Do budoucna vyžaduje provádění tohoto souboru reforem značné právní a operativní úsilí. Členské státy budou v příštích měsících pokračovat v přizpůsobování a doladování nových postupů s podporou Evropské komise a agentur EU. Souběžně bude Evropská komise i členské státy pokračovat v posilování diplomatických nástrojů v oblasti migrace a ve spolupráci s mezinárodními partnery, včetně zemí původu a tranzitu, a zajistí, aby EU měla zavedena pravidla a postupy pro přilákání dovedností potřebných ke zvýšení konkurenceschopnosti své ekonomiky.

2.2 Balíček k posílení technologické suverenity, digitální autonomie a odolnosti EU

Význam této informace spočívá v důrazu, který Evropská komise klade tématu technologické a digitální autonomie, zvláště v kontextu s umělou inteligencí, čipy a cloudy. Je zřejmé, že v programech podpory během budoucího období 2028 – 2034 bude prioritně podporován právě tento typ projektů, a to nejen v rámci Evropského fondu pro konkurenceschopnost, ale též z Národních a regionálních plánů partnerství. Význam balíčku narůstá jak z pohledu samotné dynamiky oboru pokročilých technologií a digitalizace, nadto ve složitých geopolitických podmínkách, v nichž tyto technologie mohou hrát zásadní roli. Balíček obsahuje dva návrhy zákonných norem (k čipům, a cloudu a umělé inteligenci) a dva strategické dokumenty (pro otevřený zdrojový kód a digitalizaci a umělou inteligenci v energetice). Tato zpráva je důležitá především pro firmy zaměřené na dotčená odvětví, ale též na uživatele těchto technologií v soukromém i veřejném sektoru.

Evropská komise představila v červnu 2026 **balíček pro technologickou suverenitu EU**³ (soubor opatření k posílení kapacity EU v oblasti polovodičů, umělé inteligence (AI), cloudu a otevřených zdrojových kódů. Balíček zahrnuje dva legislativní návrhy: **Akt o čipech 2.0** a **Akt pro rozvoj cloudu a umělé inteligence**, a **Strategii pro otevřený zdrojový kód** a **Strategický plán pro digitalizaci a umělou inteligenci v energetice**. Jako celek mají tato opatření podpořit ambici EU stát se územím AI, posílit digitální autonomii a pomoci vybudovat udržitelnější digitální budoucnost; pomohou rozšířit nabídku základních technologií pro firmy, občany a orgány veřejné správy v EU. Tento krok přichází v kontextu trvalé silné závislosti EU na dodavatelích mimo EU v případě základních digitálních technologií a prudkého zvýšení poptávky po výpočetní kapacitě s nárůstem AI. Má snížit strukturální závislost a přispět tomu, aby EU vyvíjela, zaváděla a zabezpečovala technologie, na nichž je závislá.

Zajištění polovodičové základny pro ambice EU v oblasti AI. Polovodiče mají zásadní význam pro AI a technologie každodenního používání. **Akt o čipech** je v platnosti od roku 2023; byl první reakcí EU na kritickou zranitelnost globálního dodavatelského řetězce polovodičů. EU zůstává do značné míry závislá na třetích zemích v případě vyspělé výroby a designu čipů. Očekává se, že komponenty související s AI budou hnací silou budoucího růstu a do roku 2030 tvořit více než 70% trhu s polovodiči. **Akt o čipech 2.0** má stavět na silných stránkách EU (včetně oblasti běžných čipů) a budovat kapacity v oblasti špičkových polovodičových technologií, jež jsou hnací silou aplikací AI. **Urychlí povolování, prohloubí spolupráci s podobně smýšlejícími partnery a zavede nové označení excelence pro polovodičové regiony v EU.** Přijetím ekosystémového přístupu přiblíží výrobce čipů z EU jejich zákazníkům a bude vycházet z poptávky rostoucích odvětví (datová centra, poskytovatelé cloudových služeb, gigatovárny na AI). Má též podporovat investiční a strategické projekty a řešit zranitelná místa, jež by mohla ohrozit dodávky.

Budování kapacit EU v oblasti cloud computingu a AI. **Akt pro rozvoj cloudu a umělé inteligence** je ústřední součástí **Akčního plánu Evropské komise pro kontinent AI** s cílem ztrojnásobit kapacitu datových center v EU v příštích pěti až sedmi letech a posílit úlohu strategie pro využívání AI a podpořit její realizaci. **Akt podpoří výzkum a inovace v oblasti špičkových a udržitelných technologií a zajistí rovnováhu ambicí v oblasti AI se závazky v oblasti klimatu.** Zefektivní podmínky pro zavádění datových center v EU se zaměřením na vysoce udržitelná a inovativní zařízení v rozsahu potřebném pro zelenou a digitální transformaci; zavede též jednotný rámec EU pro posuzování svrchovanosti v oblasti cloud computingu a AI, a zachová většinu trhu EU otevřenou podobně smýšlejícím partnerům.

³ Technologickou suverenitou EU je vnímána schopnost EU rozvíjet, kontrolovat a rozšiřovat kritické technologie, infrastrukturu, služby a data, klíčová pro ekonomiku, bezpečnost a společnost v EU.

Má pomoci chránit kritické aplikace a citlivá data a podpořit rozvoj a zavádění pokročilých cloudových technologií a technologií AI, a koordinaci přístupu k zavádění AI ve všech členských státech, též cestou **center pro zkušenosti a akceleraci v oblasti AI** (fungují jako místní centra k podpoře integrace a šíření AI).

Posílení digitální autonomie prostřednictvím otevřeného zdrojového kódu. EU je sídlem více než **tří milionů přispěvatelů do otevřeného zdrojového kódu** (poskytují digitální řešení vytvořená na základě zásad a hodnot EU). **Strategie pro otevřený zdrojový kód** navazuje na tuto sílu vyvíjet a poskytovat suverénnější řešení. **Rozšíří alternativy s otevřeným zdrojovým kódem v prioritních oblastech** (cloud, AI, internetové technologie, kybernetická bezpečnost, polovodiče) a **podpoří robustnější ekosystém s otevřeným zdrojovým kódem cestou investic do dovedností, podporou start-upů s otevřeným zdrojovým kódem a zlepšením dlouhodobé údržby a bezpečnosti digitální infrastruktury v EU s otevřeným zdrojovým kódem**. Strategie též podpoří větší využívání otevřeného zdrojového kódu ve veřejné správě cestou pokynů pro zadávání veřejných zakázek a praktických osvědčených postupů. Vybídne k zavádění řešení na úrovni EU a podpoří normy a interoperabilitu, též cestou iniciativ typu souboru opatření pro otevřený internet.

Digitalizace energetického systému v EU při současném zajištění udržitelné digitalizace. Digitalizace energetiky v EU je nyní velmi naléhavá (vysoké ceny energií tlačí na konkurenceschopnost průmyslu a životní úroveň domácností). Očekává se dále, že růst digitální infrastruktury v EU zvýší poptávku po elektřině. **Strategický plán pro digitalizaci a umělou inteligenci v odvětví energetiky** se zabývá oběma aspekty a stanoví, jak může AI a další digitální řešení zajistit udržitelnou integraci digitální infrastruktury do energetického systému EU a současně přispět ke zvýšení jeho účinnosti. Plán má zajistit, aby datová centra byla udržitelným a transparentním způsobem začleněna do energetického systému EU. Evropská komise usnadní spolupráci mezi energetickým a digitálním odvětvím s cílem zajistit jejich účinnou integraci do rozvodné sítě i nezbytné dodávky čisté energie při zachování vodních a energetických zdrojů. Plán má též **urychlit zavádění digitálních řešení a řešení v oblasti AI** s cílem zlepšit a inteligentně vybudovat elektroenergetickou infrastrukturu EU a současně podpořit **rychlejší zavádění inteligentních měřičů** (klíčových pro to, aby spotřebitelé v EU získali větší kontrolu nad spotřebou energie a měli nižší náklady za energii). Dále pomůže vybudovat **suverénní a bezpečné modely AI** pro odvětví energetiky (trénovány na datech z EU a vyvíjeny společnostmi z EU). Zjednodušení přeshraniční výměny energetických údajů zajistí využívání inteligentních energetických služeb a flexibilitu, jež může přinést další úspory.

Před přijetím a vstupem v platnost budou legislativní návrhy projednány Evropským parlamentem a Radou EU. V návaznosti na tento balíček má Evropská komise v červenci 2026 zveřejnit výzvu pro gigatovárny na AI (v souladu se zásadní dohodou správní rady společného podniku EU pro vysoce výkonnou výpočetní techniku z června 2026). Evropská komise též zahájí konzultace s členskými státy, skupinou EIB a dalšími klíčovými zúčastněnými stranami s cílem vytvořit kapitálovou kapacitu v EU ve velkém měřítku k financování ambicí v oblasti technologické suverenity EU.

2.3 Akt o kriticky důležitých léčebných přípravcích – politická dohoda

V kontextu covidové pandemie se téma zdraví, dosud spadající do výlučné kompetence členských států, stalo i tématem celounijním, zvláště v souvislosti se schopností pružně reagovat v krizových situacích a zajistit dostupnost potřebných léků, přípravků, přístrojů, pomůcek, infrastruktury a kompetentních osob a chránit tak lidské zdraví. Akt o kriticky důležitých léčivých přípravcích spadá do oblastí nově vytvářených unijních politik v oblasti zdraví a zdravotnictví.

V květnu 2026 bylo dosaženo politické dohody mezi Radou EU a Evropským parlamentem k **Aktu o kriticky důležitých léčivých přípravcích** (CMA; Critical Medicines Act), jež má **posílit**

odolnost zdravotnictví v EU předcházením nedostatku léčivých přípravků a zlepšováním bezpečnosti dodávek kriticky důležitých léčivých přípravků.

CMA má prosazovat diverzifikaci dodavatelských řetězců, podporovat výrobu léčivých přípravků v EU a umožnit členským státům užší spolupráci s cílem zlepšit přístup k léčivým přípravkům v EU; doplňuje stávající iniciativy zaměřené na řešení nedostatku léčivých přípravků a posílení dodávek v EU (zvláště nedávno přijatou farmaceutickou reformu).

Mezi klíčové prvky CMA patří:

- členské státy budou muset během zadávacích řízení **diverzifikovat a stimulovat odolnost v dodavatelských řetězcích léčivých přípravků**; u kriticky důležitých léčivých přípravků budou muset zadavatelé podporovat diverzifikaci a spolehlivost zdrojů dodávek; v případě vysoké závislosti na jedné třetí zemi či omezeném počtu třetích zemí jde CMA dále a stanoví povinnost veřejných zadavatelů upřednostňovat **výrobu v EU**;
- **vytvoření strategických projektů** k podpoře, zvýšení či modernizaci výrobní kapacity EU pro kriticky důležité léčivé přípravky či jejich účinné látky cestou snadnějšího přístupu k financování (členských států i EU) a zrychlené administrativní podpory. Projekty k výrobě léčivých přípravků pro vzácná onemocnění budou mít též prospěch z rychlejšího povolování;
- vyžadují-li členské státy, aby firmy držely **pohotovostní zásoby**, budou muset zajistit, aby to negativně neovlivnilo dodávky kriticky důležitých léčivých přípravků v jiných zemích EU; členské státy budou též muset sdílet aktuální informace o pohotovostních zásobách, jež jsou k dispozici pro přerozdělení (bude-li cestou dobrovolného mechanismu solidarity vyhlášena výzva k solidaritě);
- členské státy **budou mít k dispozici kolaborativní zadávání veřejných zakázek** s cílem řešit rozdíly v dostupnosti a přístupu ke kritickým léčivým přípravkům, léčivým přípravkům pro vzácná onemocnění a dalším léčivým přípravkům společného zájmu v celé EU;
- budou prozkoumána **strategická partnerství** s mezinárodními partnery s cílem rozšířit dodavatelský řetězec a snížit závislost na jediném nebo omezeném počtu dodavatelů.

Politická dohoda nyní podléhá formálnímu schválení Evropským parlamentem a Radou EU.

Řešení nedostatku léčivých přípravků a zajištění přístupu k nim je pro EU již několik let významné. V březnu 2025 navrhla Evropská komise CMA s cílem zlepšit dostupnost, dodávky a výrobu kriticky důležitých léčivých přípravků v EU. Politická dohoda navazuje na prosincovou dohodu o modernizaci farmaceutických právních předpisů EU, jež bude též usilovat o podporu inovací a investic ve farmaceutickém odvětví EU a zajistí, aby léčivé přípravky byly bezpečné, účinné a dostupné pro pacienty v celé EU. Reforma farmacie a CMA mají společně přispět k posílení odolnosti farmaceutického trhu EU.

2.4 Opatření k boji proti chudobě a podpoře zdravotně postižených osob

Evropská komise připravila sociální balíček, jež vyvolával mimořádný zájem a očekávání ještě před svým zveřejněním; obsahuje Strategii boje proti chudobě, Doporučení k vyloučení z přístupu k bydlení a Strategii k právům osob se zdravotním postižením. Jeho obsah je v podmínkách České republiky především relevantní pro hospodářsky a sociálně ohrožená území, neboť balíček nabízí relevantní inspiraci pro řešení konkrétních těchto území. Je velmi pravděpodobné, že obsah balíčku bude

odrážet priority Evropské komise pro řešení sociálních témat v rámci Národních a regionálních plánů partnerství.

Evropská komise v květnu 2026 představila **sociální plán**, který má přispět k **vymýcení chudoby a prosazování práv osob se zdravotním postižením v celé EU**. Balíček obsahuje první **Strategii EU pro boj proti chudobě** (plán Evropské komise, jež má pomoci vymýtit chudobu v EU do roku 2050), návrh **Doporučení Rady EU k boji proti vyloučení z přístupu k bydlení** a dvě **sdělení**: o řešení problému **dětské chudoby** (posílení **záruky EU pro děti**) a posílení **Strategie EU k právům osob se zdravotním postižením** do roku 2030.

EU v této souvislosti tři **naléhavé výzvy**:

- krizi v oblasti bydlení (nedostatek cenově dostupného bydlení považuje za bezprostřední a naléhavý problém 40% občanů, jeden milion lidí je bez domova);
- překážky, bránící účasti na rychle se měnícím trhu práce;
- chudobu, postihující každého pátého obyvatele EU (a každé čtvrté dítě).

Dále se řada sociálně a ekonomicky zranitelných osob setkává i s diskriminací a stigmatizací (práva osob se zdravotním postižením musejí být plně uplatňována ve všech aspektech života).

Komplexní přístup k vymýcení chudoby. Strategie EU pro boj proti chudobě stanoví cestu k dosažení cíle EU stanoveného v Akčním plánu pro Evropský pilíř sociálních práv (**snížení počtu osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením alespoň o 15 mil. do roku 2030**). Ambicí Strategie je pomoci **vymýtit chudobu do roku 2050**. Zahrnuje tři **priority**:

- kvalitní pracovní místa pro všechny (kvalitní zaměstnání jako první východisko z chudoby pro ty, kdo mohou pracovat);
- účinný přístup ke kvalitním službám a přiměřené podpoře příjmu; a
- koordinovaná opatření proti chudobě.

Strategie pracuje s klíčovými opatřeními k dosažení těchto priorit. Například v zájmu řešení **problému chudoby v každém věku** povede Evropská komise se sociálními partnery konzultace o možném **novém právním nástroji pro integraci osob vyloučených z trhu práce**. Strategie stanoví způsoby podpory starších osob v oblasti přiměřených důchodů; dále zdůrazňuje, že v boji proti chudobě je třeba **spojit síly s národními, regionálními a místními orgány, firmami a občanskou společností**, též přes vytvoření **koalice pro boj proti chudobě** do konce letošního roku a nový strukturovaný dialog o příslušných politikách, vedený s lidmi žijícími v chudobě.

Řešení dětské chudoby: posílení Záruky EU pro děti. Děti v EU jsou chudobou či sociálním vyloučením ohroženy více než dospělí (problém se spíše prohlubuje, než zlepšuje). Záruka EU pro děti je hlavní nástroj EU k podpoře dětí v nouzi, zvláště cestou bezplatného a účinného přístupu ke službám (předškolní vzdělávání, zdravotní péče, školní stravování). Evropská komise navrhuje posílit Záruku EU pro řešení naléhavé sociální situace přetrvávající dětské chudoby a potřeb zranitelných dětí, s důrazem na zajištění **přístupu rodin ke kvalitním pracovním místům, péči o děti a pevnou záchrannou síť, a zlepšení přístupu dětí k mentorským programům a péči o duševní zdraví**. Dále Evropská komise ve spolupráci s členskými státy uskuteční pilotní projekt průkazu Záruky EU pro děti s cílem usnadnit přístup ke službám a soudržnou podporu dětí v nouzi. Zásadní je i ochrana dětí před **hrozbami on-line i off-line**, včetně vykořisťování a zneužívání.

Boj proti vyloučení z přístupu k bydlení. Evropská komise považuje bydlení za základní právo; ceny bydlení od roku 2013 se zvýšily o 60% a obyvatelé EU čelí rostoucím překážkám v přístupu k řádnému bydlení. Navrhované Doporučení Rady EU o vyloučení z přístupu k bydlení klade důraz na dlouhodobá řešení a prevenci s cílem předcházet vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví. Podporuje i sociálněji a cenově dostupnější bydlení a zaujímá přístup zaměřený na lidi s cílem podpořit lidi při hledání místa, jež mohou nazývat domovem

(jeden z výstupů prvního Plánu EU pro dostupné bydlení, předloženého Evropskou komisí v prosinci 2025 s cílem komplexně řešit krizi v oblasti bydlení, postihující miliony obyvatel EU).

Podpora přístupnosti a začleňování pro osoby se zdravotním postižením. 90 mil. lidí (více než pětina obyvatel EU) žije v EU se zdravotním postižením; jejich plné začlenění je nezbytné k zajištění dodržování práv i posílení ekonomiky a demokracie v EU. Překážky v této oblasti trvají: jen 55% těchto osob je zaměstnáno (v porovnání se 77% osob bez zdravotního postižení); 1,4 mil. z nich stále žije v ústavním zařízení a jedna třetina je ohrožena chudobou (téměř dvojnásobek průměru EU). Mezi navržená opatření patří zavedení **průkazu EU pro osoby se zdravotním postižením a parkovacího průkazu pro osoby se zdravotním postižením v celé EU**, vytvoření **aliance pro nezávislý život** (náhrada ústavního zařízení komunitní podporou), zlepšení přístupnosti dopravy a investice do pomocných technologií (nástroje umělé inteligence).

Evropská komise bude podporovat aktéry při zavádění Strategie EU pro boj proti chudobě a posílené Záruky EU pro děti. Členské státy projednají návrh Evropské komise na Doporučení Rady EU o boji proti vyloučení z přístupu k bydlení, aby jej Rada EU mohla přijmout. Evropská komise bude též podporovat členské státy v plném a účinném provádění stávajících právních předpisů ohledně zdravotního postižení a předloží aktualizovaný rámec pro monitorování Strategie práv osob se zdravotním postižením pro období 2021 - 2030.

EU používá k měření rizika chudoby či sociálního vyloučení **hlavní ukazatel**, kombinující tři faktory: relativní příjmovou chudobu; závažnou materiální a sociální deprivaci; a velmi nízkou intenzitu práce. V roce 2021 byl v Akčním plánu pro Evropský pilíř sociálních práv oznámen **hlavní cíl** EU v oblasti snižování chudoby: snížit do roku 2030 počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením alespoň o 15 mil., z nichž nejméně 5 mil. mají být děti. K formulování Strategie přispěla studie Společného výzkumného střediska Evropské komise (JRC), jež ukázala, že dalších 0,25% HDP EU může pomoci uniknout chudobě 18 mil. lidí. Dále Evropská komise provedla průzkum u téměř 42 tis. dětí ve věku 8 - 17 let ze všech zemí EU s cílem shromáždit jejich názory na chudobu a sociální začleňování. Sdělení o zlepšení **Strategie práv osob se zdravotním postižením** do roku 2030 je obnoveným závazkem Evropské komise prosazovat provádění Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021 - 2030 v reakci na doporučení OSN i na výzvy osob se zdravotním postižením a organizací, jež je zastupují, Evropského parlamentu a EHSV k důkladnějšímu provádění a aktualizaci opatření. Je součástí širších cílů Unie rovnosti.

Řešení chudoby v průběhu života

- posílení Záruky EU pro děti s cílem zajistit přístup ke službám nezbytným k prolomení bludného kruhu dětské chudoby a podpora domácností s dětmi v nouzi, včetně podpory rodičů při přijímání a udržování kvalitních pracovních míst a zajištění přiměřených přídavků na děti a rodinných dávek;
- podpora osob mimo trh práce pro dosažení zaměstnání: Evropská komise a sociální partneři povedou do konce roku 2026 konzultace o možných právních předpisech;
- doporučení o chudobě pracujících; určení hlavních příčin a praktických řešení;
- snížení počtu osob, nevyužívajících podporu příjmu (v některých členských státech až 50%);
- zlepšení podpory seniorů přes přiměřené důchody, příležitosti zůstat v zaměstnání a silnější sociální ochranu.

Řešení horizontálních příčin chudoby

Horizontální otázky:

- usnadnění pokrytí základních potřeb, též navržením Doporučení Rady EU o boji proti vyloučení z přístupu k bydlení s cílem rozšířit sociální a cenově dostupné bydlení cestou veřejných a soukromých investic, zmírnit tlak na zranitelné skupiny a řešit bezdomovectví;
- zlepšení přístupu ke kvalitním službám, zaměřeným na sociální služby; bude navrženo Doporučení Rady EU k podpoře snazšího a integrovanějšího přístupu ke službám, zaměřením na služby sociálního začleňování, jednotná přístupová místa pro integrované služby, rychlé posouzení potřeb a terénní práci;
- řešení diskriminace a stigmatizace (prohloubení znalostí o socioekonomické diskriminaci).

Zlepšení správy, financování a monitorování

- výzvy členským státům k zajištění zavedení politických rámců k boji proti chudobě na národní, regionální nebo místní úrovni. Evropská komise poskytne pokyny (Zásady pro účinné politiky boje proti chudobě); členské státy mají jmenovat národní koordinátory pro boj proti chudobě na nejvyšší úrovni k zajištění koordinované reakce;
- vytvoření koalice EU pro boj proti chudobě s cílem mobilizovat soukromý sektor, včetně firem a dobročinných organizací;
- zapojení osob s přímými zkušenostmi s chudobou do tvorby politik vytvořením zvláštního fóra pro strukturované konzultace;
- zavedení ceny EU v oblasti sociálního začleňování ve spolupráci s Výborem regionů s cílem ocenit místní inovativní řešení v boji proti chudobě;
- sledování pokroku při plnění cíle EU v oblasti snižování chudoby do roku 2030 a předložení nových ukazatelů pro měření vlivu prvků cenové dostupnosti na chudobu;
- poskytnutí zátěžového testu všem členským státům pro posouzení odolnosti vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení v případě potenciálních otřesů.

2.5 Plán pro jednodušší, jasnější a lépe prosazovaná pravidla EU

V posledním roce i v souvislosti se zprávami Draghiho a Letty je významnou prioritou unijní exekutivy snaha o zjednodušení veškerých procesů, jež má vést k omezení byrokracie a vytvoření vlídnějšího a efektivnějšího prostředí pro občany i podnikatele. Každý nově předkládaný a přijímaný legislativní návrh má v sobě obsaženou zjednodušovací klauzuli. Předložený plán shrnuje uplynulé období (charakterizované v této souvislosti především řadou Omnibusů) a deklaruje závazek Evropské komise v tomto počínání pokračovat.

Evropská komise představila v dubnu 2026 **Plán na modernizaci tvorby právních předpisů EU**; má zajistit, že právní předpisy EU budou jasnější, jednodušší, účinněji vymáhané, založené na spolehlivých důkazech a lépe sladěné s potřebami občanů a firem. Týká se pěti témat:

- **Jednoduchost již od návrhu:** Právní předpisy EU musí být snadno srozumitelné, použitelné a vymahatelné. Cílem Evropské komise je začlenit *jednoduchost již od*

návrhu do každého návrhu a zajistit jasnost ohledně toho, kdo musí jednat, jak dodržovat předpisy a jaké důsledky má nedodržení předpisů;

- **Posílení rámce pro zlepšování právní úpravy:** systém zlepšování právní úpravy stanoví zásady, jimiž se Evropská komise řídí při přípravě nových iniciativ. Dojde ke zlepšení s cílem zvýšit transparentnost, zapojení zúčastněných stran a účinnost;
- **Regulační hloubkové čištění:** EU pokračuje v provádění ambiciózních politik; musí též napravit rozsáhlé existující právní předpisy. Akční plán má řešit nesrovnalosti, překrývající se a příliš složitá ustanovení ve 12 prioritních oblastech;
- **Řešení regulatorního gold-platingu:** Evropská komise pomůže členským státům identifikovat a řešit zbytečnou složitost a překážky Jednotného trhu, uplatňují-li přísnější či rozsáhlejší požadavky, než jsou požadavky stanovené v právních předpisech EU;
- **Rychlejší a důraznější prosazování:** Evropská komise posílí prosazování souboru pravidel Jednotného trhu ve vybraných oblastech politiky s důrazem na snížení počtu dlouhodobých případů nesplnění povinnosti.

V období globálních změn má pro konkurenceschopnost EU zásadní význam účinný a účelný regulační rámec. Jednodušší, lépe koncipovaná a snáze proveditelná pravidla pomohou uvolnit ekonomický potenciál a podpořit dynamičtější a integrovanější Jednotný trh. Evropská komise vyzývá spolunormotvůrce (Radu EU a Evropský parlament) k zajištění toho, budou během každého legislativního procesu důsledně uplatňovat princip *jednoduchost již od návrhu* a zlepšovat právní úpravy.

3. Nástroje politiky

3.1 Jarní balíček Evropského semestru 2026

Význam této informace spočívá nejen v poznání míry ekonomické disciplíny na úrovni jednotlivých členských států na úrovni makroekonomické, fiskální, strukturální i trhu práce), ale taktéž v tom, že i návrh Nařízení o Víceletém finančním rámci EU 2028 – 2034 i Nařízení o Fondu pro národní a regionální partnerství je opakovaně zdůrazňována potřeba zajištění úzké vazby mezi financováním EU a Evropským semestrem – jinými slovy: Nařízení upozorňují na to, že financování EU by mělo být primárně směřováno na témata, řešená v rámci Evropského semestru a jeho nástrojů; rozhodně se nedoporučuje být k jednotlivým výstupům procesu Evropského semestru lhostejným. Vedle řady zajímavých a vzájemně porovnatelných pohledů na míru makroekonomické disciplíny členských států EU (z něhož Česká republika vychází velmi lichotivě), se Zprávy o jednotlivých zemích (Country Reports) letos specificky zaměřily na regionální rozměr v kontextu přípravy na fiskální období 2028 – 2034 z pohledu budoucí kohezní politiky. Je explicitně konstatováno, že platforma Evropského semestru se stane referenčním rámcem pro budoucí Národní a regionální partnerské plány. Zajímavá je též příloha o bydlení i pasáže věnované vyhodnocení Národních plánů obnovy. Sada informací hodná pozornosti všech relevantních aktérů budoucího využívání Víceletého finančního rámce EU 2028 – 2034 ve veřejném i soukromém sektoru; v roli tvůrců politiky, implementačních orgánů i budoucích příjemců podpory

Evropská komise představila v červnu 2026 Jarní balíček Evropského semestru 2026. V čase geopolitické nejistoty se soustředí na politické pokyny pro členské státy se zvláštním zaměřením na posílení konkurenceschopnosti, strategické autonomie, ekonomické a sociální odolnosti a soudržnosti EU, při zachování udržitelnosti veřejných financí.

Stupňující se globální napětí, zvýšená bezpečnostní rizika a výzvy spojené s klimatem, kolísavými cenami energií a přetrvávajícím tlakem na životní náklady dále zatěžují ekonomiku EU, s přímým dopadem na domácnosti i firmy. V reakci na tuto situaci a v souladu s **Kompasem konkurenceschopnosti pro EU** poskytuje Jarní balíček pokyny k nasměrování opatření ke klíčovým prioritám s důrazem na **uvolnění plného potenciálu Jednotného trhu, odstranění rozdílů v inovacích, urychlení dekarbonizace a omezení strategických závislostí, a podporu pracovních míst a dovedností, řešení krize v oblasti bydlení a zajištění sociální spravedlnosti a soudržnosti**. Evropský semestr též podporuje členské státy při řešení strukturálních problémů a udržování makroekonomické stability a zdravých veřejných financí. Splnění těchto priorit vyžaduje průběžné reformy a investice v celé EU.

Cílená doporučení členským státům. Cyklus Evropského semestru 2026 poskytuje analytický rámec pro určení budoucích politických a investičních potřeb v řadě oblastí, včetně důrazu na snižování ekonomických, sociálních a územních rozdílů. Proto **Zprávy o jednotlivých zemích** (Country Reports) **na rok 2026** analyzují socioekonomický vývoj v každém členském státě a posuzují, do jaké míry provádějí komplexní soubor doporučení pro jednotlivé země přijatý Radou EU v roce 2025. Na základě analýzy a klíčových výzev uvedených ve Zprávách o jednotlivých zemích navrhuje Evropská komise **každé zemi doporučení na rok 2026 a individuální pokyny**. Pro posílení konkurenceschopnosti EU vyzývá Jarní balíček členské státy k přijetí politických opatření v těchto oblastech:

- zajištění **udržitelnosti veřejných financí** a zachování **makroekonomické stability**;
- odstranění **rozdílů v inovacích** a podpora **investic do výzkumu a vývoje**;
- zmenšování překážek na **Jednotném trhu**, omezování **gold-platingu**, posílení **právního státu** a zajištění účinného **institucionálního rámce**;

- zjednodušení **regulačních rámců** a snížení **administrativní zátěže**, zajištění přehledného a stabilního podnikatelského prostředí;
- urychlení přechodu na cenově dostupnou čistou energii, posílení **rozvodných sítí a ukládání energie**, zvýšení energetické bezpečnosti a soulad s cíli v oblasti klimatu;
- podpora úspor v rámci **plánů doplňkového penzijního pojištění** a zlepšení přístupu k **financování inovací**;
- poskytování jednoduchých a **digitálních veřejných služeb** a podpora **digitální transformace**;
- podpora **kvalitních pracovních míst, spravedlivějšího trhu práce** a investic do lidského kapitálu a většího souladu **vzdělávání, odborné přípravy a dovedností** s potřebami pracovního trhu.
- boj proti **chudobě**, lepší **sociální ochrana** a snazší přístup k cenově dostupné **zdravotní péči a dlouhodobé péči**.
- posilování **ekonomické, sociální a územní koheze** a zmenšování **rozdílů mezi regiony**.
- zlepšení **cenové dostupnosti bydlení**.

Fiskální dohled v rámci Paktu stability a růstu. Na jaře 2026 Evropská komise posoudila, jak členské státy EU dodržují **rozpočtový rámec EU** (posouzení se týká let 2025 a 2026 a zaměřuje se na **růst čistých výdajů** a přihlíží se k **flexibilitě** vymezené **národní únikovou doložkou pro výdaje na obranu**). U členských států, na něž se vztahuje postup při nadměrném schodku, Evropská komise Radě EU doporučuje zrušit tento postup u **Malty** tento postup;

u **Rakouska, Belgie, Finska, Francie, Maďarska, Itálie, Polska, Rumunska a Slovenska** se Evropská komise domnívá, že byla přijata účinná opatření k nápravě nadměrného schodku a nyní není třeba přijímat žádné další kroky v rámci postupu při nadměrném schodku.

Evropská komise připravila **zprávu podle čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování EU (TFEU)** k posouzení dodržování kritéria schodku stanoveného v TFEU pro **Bulharsko, Německo, Estonsko, Lotyšsko a Slovinsko** (je odůvodněné zahájit v této fázi postup při nadměrném schodku u **Bulharska**).

U členských států, na něž se nyní nevztahuje postup při nadměrném schodku, posoudila Evropská komise pokrok při provádění střednědobých fiskálně-strukturálních plánů.

U států, jež v rámci svých střednědobých plánů mají sedmileté, nikoliv čtyřleté období fiskální korekce (**Belgie, Německo, Španělsko, Francie, Itálie, Rakousko, Rumunsko a Finsko**), posoudila Evropská komise též provádění **klíčových kroků reformně-investičních závazků** (je jimi je podloženo prodloužení období fiskální korekce) a přihlédla k informacím z výročních zpráv o pokroku. Celkově se Evropská komise domnívá, že všechny dotčené členské státy **splnily své závazky uspokojivým způsobem**.

Do budoucna mohou členské státy, jež přijmou opatření k **posílení energetické bezpečnosti EU** a **urychlí přechod od fosilních paliv**, požádat o **omezenou fiskální flexibilitu v rámci stávající národní únikové doložky pro výdaje na obranu**. Na žádost členského státu lze působnost doložky rozšířit tak, aby zahrnovala opatření přijatá od února 2026, jež snižují závislost na dovážených fosilních palivech a zvyšují bezpečnost a odolnost EU. V rámci stávajícího stropu (1,5% HDP) pro dodatečné výdaje na obranu podle národní únikové doložky se konkrétně na **opatření v oblasti energetické odolnosti** použije **zvláštní roční strop na období 2026–2028** (0,3% HDP) a **kumulativní strop** (0,6% HDP) na totéž období. Tento

přístup zajišťuje, že všechny **záruky udržitelnosti veřejných financí zůstanou plně v platnosti**.

Posouzení makroekonomické nerovnováhy. Evropská komise identifikovala **makroekonomickou nerovnováhu u sedmi členských států** (byly ve Zprávě mechanismu varování 2026 vybrány k hloubkovému přezkumu). V loňském roce se zranitelnost v jednotlivých členských státech vyvíjela různě (v několika případech se snížila i přes růst nejistoty v poslední době). U **Řecka, Nizozemska a Švédska** se má za to, že se již nepotýkají s nerovnováhou (jejich makroekonomická zranitelnost se v průběhu let zmenšila). **Itálie, Maďarsko a Slovensko** se dále potýkají s nerovnováhou (jejich zranitelnost je dále značná). **Rumunsko** se dále potýká s **nadměrnou** nerovnováhou (jeho zranitelnost je dále závažná).

- V některých členských státech přetrvávají inflační tlaky v souvislosti s rostoucími cenami potravin a zvyšováním nepřímých daní, i přes slabou hospodářskou dynamiku. Cenové tlaky v některých členských státech zvyšují dřívější kumulované cenové rozdíly s rizikem zatěžování nákladové konkurenceschopnosti. Poslední zvýšení cen energií může zhoršit cenové tlaky.
- Běžné účty dále posílily, přetrvávají ale obavy z vysokých schodků. V některých členských státech jsou schodky běžného účtu způsobeny vysokými schodky veřejných financí a vedou ke zhoršení pozice zahraničního dluhu.
- Poměr dluhu domácností a firem k HDP dále klesal, ale pomalejším tempem (úvěry obecně rostly); nižší růst nominálního HDP méně podporoval snižování poměru dluhu k HDP. Míra veřejného dluhu se obecně zvýšila.
- Ceny rezidenčních nemovitostí v roce 2025 dále zrychlily v souvislosti s rostoucími reálnými příjmy a omezenou nabídkou bydlení (očekává se, že budou nadále růst).
- Bankovní sektor zůstává zdravý, s víceméně stabilní ziskovostí a kapitalizací.

Zprávy o dohledu po ukončení programu. Ve Zprávách o dohledu po ukončení programu se posuzuje ekonomická, fiskální a finanční situace členských států, jež využily programy finanční pomoci, se zaměřením na jejich schopnost splácet. Posouzení situace v **Irsku, Řecku, na Kypru a v Portugalsku** dospěla k závěru, že tyto čtyři členské státy jsou nadále schopny splácet svůj dluh. Jelikož **Španělsko** v roce 2025 splatilo více než 75% finanční pomoci, jíž z programu obdrželo, jde o první kolo zpráv o dohledu po ukončení programu, jež se již tohoto členského státu netýká.

Hlavní směry politik zaměstnanosti a výzvy v oblasti sociální konvergence. Evropská komise navrhuje aktualizované hlavní směry politik, v nichž každoročně stanoví společné priority k posílení spravedlnosti a inkluzivnosti vnitrostátních politik zaměstnanosti a sociálních věcí. Obsahují nové prvky zaměřené na **zlepšení kvality pracovních míst** v souladu s Plánem pro kvalitní pracovní místa a investice do lidského kapitálu s **důrazem na dovednosti a vzdělávání** v zájmu konkurenceschopnosti a strategické autonomie. Hlavní směry politik zaměstnanosti podporují boj EU proti chudobě a sociálnímu vyloučení (důraz na kvalitu zaměstnání, jež lidem nabízí osvědčenou cestu k finanční stabilitě a je v souladu se Strategií EU pro boj proti chudobě a přístup k přiměřenému cenově dostupnému a sociálnímu bydlení (Plán EU pro dostupné bydlení)). Při utváření těchto priorit analyzovala Evropská komise výzvy v oblasti zaměstnanosti, dovedností a sociálních věcí v každém členském státě cestou Rámce sociální konvergence (zakotven v revidovaném rámci správy ekonomických záležitostí). Ve společné zprávě o zaměstnanosti 2026 s hlubší analýzou z dubna 2026 jsou uvedena zjištění týkající se Bulharska, Řecka, Španělska, Itálie, Lotyšska, Litvy, Lucemburska, Rumunska a Finska.

Rámec sociální konvergence zahrnuje dvoufázovou analýzu, posuzující rizika ve všech členských státech (první fáze v podzimním balíčku Evropského semestru 2026 analyzovala a zveřejnila politiky v oblasti trhu práce, dovedností a sociální politiky ve společné Zprávě o zaměstnanosti 2026 (přijaté Radou EU v březnu 2026)). Poté Evropská komise v dubnu 2026 provedla podrobnější přezkum ve druhé fázi u devíti členských států (zjištěno potenciální riziko

pro sociální konvergenci; Bulharsko, Řecko, Španělsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Rumunsko a Finsko). Zpráva upozornila na několik problémů:

Chudoba a sociální vyloučení: ve všech devíti členských státech je třeba zvýšit účinnost sociálních transferů při snižování chudoby. I přes stávající podporu zůstává řada lidí v ohrožení.

Nedostatky ve vzdělávání a dovednostech: některé členské státy vykazují potýkají s nízký podíl vzdělávání dospělých, špatné digitální dovednosti a vysokou mírou předčasného ukončování školní docházky. Zásadní je dále podpora investic do lidského kapitálu a lepší sladění dovedností lidí s potřebami trhu práce.

Otázky týkající se trhů práce: některé členské státy čelí vysokému podílu mladých lidí, jež nejsou zaměstnaní a neúčastní se vzdělávání ani odborné přípravy. Čtyři země se potýkají s problémy spojenými s nízkou zaměstnaností a vysokou mírou nezaměstnanosti; nutno vyvinout další úsilí k lepší integraci nedostatečně zastoupených skupin.

Dokumenty předložené v rámci Jarního balíčku Evropského semestru 2026 budou nyní projednány v Euro-skupině a Radě EU. Evropská komise se zapojí do konstruktivního dialogu s Evropským parlamentem o obsahu tohoto balíčku a všech následných krocích v cyklu Evropského semestru.

Jarní balíček Evropského semestru 2026 zahrnuje:

- **úvodní sdělení** o hlavních prvcích jarního balíčku Evropského semestru;
- **zprávy o jednotlivých zemích** (uvedeny hlavní problémy členských států v ekonomické a strukturální oblasti, v oblasti zaměstnanosti a sociální oblasti);
- **doporučení pro jednotlivé země k reformám a investicím;**
- **Zprávu podle čl. 126 odst. 3** hodnotící soulad členských států EU s kritérii schodku a dluhu. Na základě posouzení obsaženého v této zprávě Komise navrhuje Radě, aby v případě Bulharska zahájila postup při nadměrném schodku;
- Doporučení Evropské komise pro rozhodnutí Rady EU podle čl. 126 odst. 12 TFEU, jímž se zrušuje rozhodnutí Rady (EU) 2024/2128 o existenci nadměrného schodku na Maltě.
- **pracovní dokument útvarů Evropské komise s fiskálními statistickými tabulkami** (uvedeny podkladové údaje relevantní pro posouzení rozpočtových politik členských států);
- **Zprávy o dohledu po ukončení programu**, posuzující schopnost členských států, jež využily programů finanční pomoci, splácet, s cílem vyhodnotit ekonomickou, fiskální a finanční situaci členských států a zajistit, že si členské státy zachovají schopnost splácet svůj dluh;
- **posouzení revidovaného národního střednědobého fiskálně-strukturálního plánu Nizozemska** (programy MTFSP stanoví závazek členských států dodržovat stropy čistých výdajů, prioritní veřejné investice a reformy. Po všeobecných volbách předložilo Nizozemsko revidovaný plán. Evropská komise předložila posouzení a zveřejnila stanovisko pro doporučení Rady EU k přijetí plánu;
- **hlavní směry politik zaměstnanosti** (společné priority vnitrostátních politik zaměstnanosti a právní základ pro doporučení pro jednotlivé země v oblasti zaměstnanosti a sociální oblasti).

Jarní balíček Evropského semestru 2026 stanoví priority pro koordinovaná opatření EU k posílení konkurenceschopnosti, odolnosti, sociální soudržnosti a strategické autonomie EU. Na základě Kompasu pro konkurenceschopnost se zaměřuje na klíčové priority EU: uvolnění plného potenciálu Jednotného trhu, odstranění rozdílů v inovacích, urychlení dekarbonizace, snížení strategických závislostí a podpora pracovních míst a dovedností. Vyzývá členské státy ke směřování úspor do produktivních investic, též cestou národních opatření k vytvoření Unie úspor a investic. Pro posílení konkurenceschopnosti mají doporučení pro jednotlivé země na rok 2026 též za cíl odstranit rozdíly v inovacích v EU a podpořit investice do výzkumu a vývoje. Členským státům se doporučuje co nejlépe využít Jednotného trhu k posílení právního státu a zajištění účinných institucionálních rámců. Balíček též zdůrazňuje potřebu zvýšit administrativní účinnost, snížit administrativní zátěž a podpořit digitální veřejné služby, a potřebu obranné připravenosti (iniciativy typu Bezpečnostní akce pro EU (SAFE)). Pozornost je věnována i potřebě urychlit cenově dostupnou transformaci na čistou energii, posílit energetickou bezpečnost a sladit ji s cíli v oblasti klimatu do roku 2030. Doporučení sahají od potřeby postupně zrušit dotace na fosilní paliva (jež nejsou cílené a dočasné), rozvíjet infrastrukturu cestou dekarbonizace průmyslu a dopravy, po udržitelné hospodaření s přírodními zdroji. Doporučení též vyzývají členské státy k investicím do lidského kapitálu s cílem zvýšit produktivitu a konkurenceschopnost a podpořit kvalitní pracovní místa; zdůrazňují potřebu řešit krizi životních nákladů posílením sociálního začleňování, dlouhodobé péče, důchodových systémů a systémů zdravotní péče. Letos se v doporučeních pro jednotlivé země projevuje posílený územní rozměr a potřeba zvýšit územní kohezi a nabídku a cenovou dostupnost bydlení.

Poprvé má každá zpráva o jednotlivých zemích **zvláštní přílohu o bydlení**, včetně rozsáhlé analýzy trhu s bydlením v každém z 27 členských států EU. Evropský semestr si klade za cíl pomoci členským státům navrhnout účinné reformy cenově dostupného a sociálního bydlení s ohledem na konkrétní situaci každé země, včetně zvýšení objemu sociálního a cenově dostupného bydlení, zvýšení celkové nabídky bydlení, zjednodušení a urychlení povolování za účelem zefektivnění postupů využívání půdy a územního plánování. To je součástí Plánu EU pro cenově dostupné bydlení (z prosince 2025) a doplňuje další iniciativy (již zahájená Evropská aliance pro bydlení, připravovaný Akt o cenově dostupném bydlení).

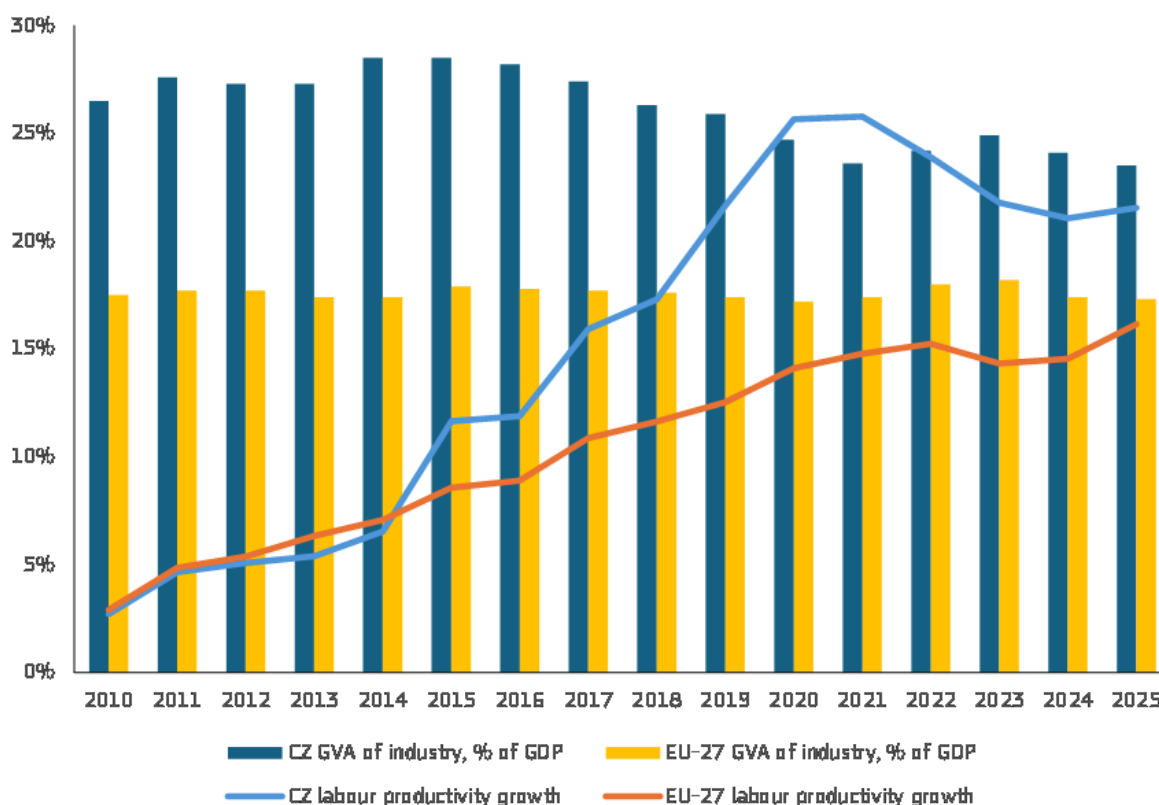
V souladu s návrhem Evropské komise o příštím Víceletém finančním rámci EU na období 2028 - 2034 má Evropský semestr sloužit jako **hlavní referenční rámec pro Národní a regionální plány partnerství**. Podle návrhu musí Národní a regionální plán partnerství účinně řešit všechny výzvy identifikované v rámci Evropského semestru či jejich významnou část. Proto poskytuje Evropský semestr 2026 komplexní rámec pro sladění vnitrostátních a regionálních reforem a investic s prioritami EU. Slouží též jako klíčový analytický základ pro určení konkrétních potřeb reforem a investic v klíčových oblastech politiky v každém členském státě a stanovení jejich priorit. Konkrétní návrhy reforem, investic a dalších intervencí, jež mají být zahrnuty do Plánů partnerství, budou předloženy z pohledu národní a/nebo regionální úrovně s přihlédnutím k těmto požadavkům a ústavnímu a institucionálnímu uspořádání a povinnostem v každém členském státě.

Jarní balíček Evropského semestru hraje klíčovou úlohu též při monitorování provádění **Nástroje pro oživení a odolnost** (poskytuje posouzení pokroku dosaženého členskými státy při jejich provádění, což pomáhá zajistit, že členské státy splní své závazky a dosáhnout cílů svých Národních plánů oživení a odolnosti). Jelikož Nástroj pro oživení a odolnost v roce 2026 končí, přešel cyklus Evropského semestru loni ke konsolidovanému souboru doporučení pro jednotlivé země a postupně upustil od přístupu zavedeného v dřívějších fázích svého provádění. Jarní balíček roku 2026 poskytuje pokyny k reformním a investičním prioritám v každém členském státě na základě rozšiřující analýzy s cílem určit příslušné strukturální výzvy (pomůže zajistit hladký přechod po uzavření Nástroje pro oživení a odolnost a podpořit pokračující provádění reforem a investic, majících zásadní význam pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti a hospodářského růstu EU).

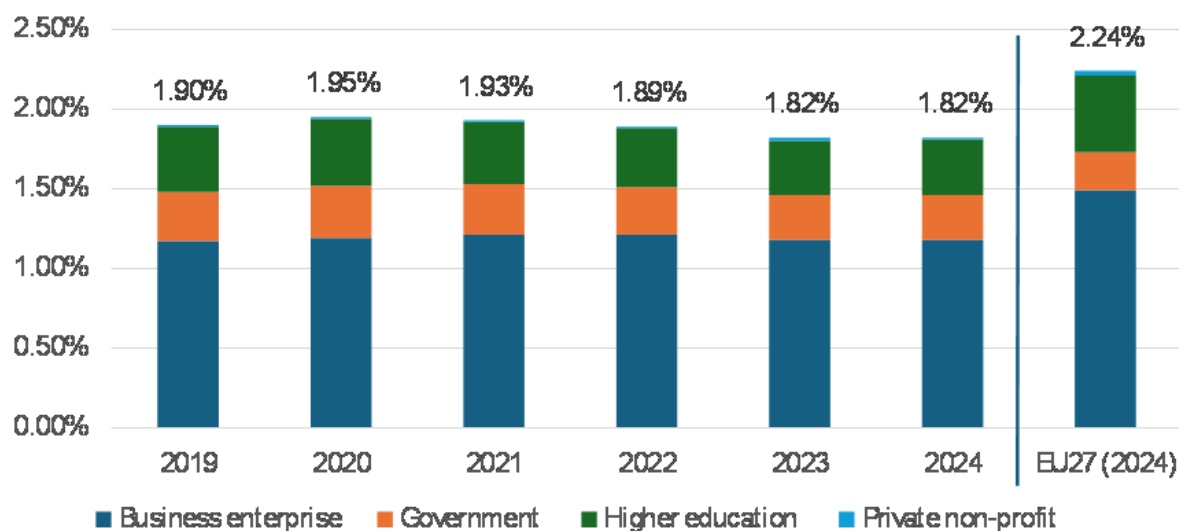
Evropská komise současně zveřejnila též **operační pokyny pro členské státy ohledně aspektů spojených se závěrečnou fází Nástroje pro oživení a odolnost**. Informuje členské státy o závěrečných krocích provádění Národních plánů do konce roku 2026 a platných postupech a povinnostech po roce 2026. Prioritou v roce 2026 je jejich úspěšné dokončení a **dodržení příslušných lhůt** (srpen 2026 pro dokončení všech milníků a cílů; září 2026 pro předložení poslední žádosti o platbu členskými státy; prosinec 2026 pro provedení výplat Evropskou komisí). Přestože je Nástroj pro oživení a odolnost dočasným nástrojem (má členským státům pomoci zotavit se z ekonomické krize vyvolané kovidovou pandemií a podpořit jejich strukturální reformy a investice), jeho dopad v podobě dosažených přínosů bude pokračovat i po roce 2026.

Ze **Zprávy o České republice** je možné vystihnout některé z **klíčových závěrů v grafické podobě**:

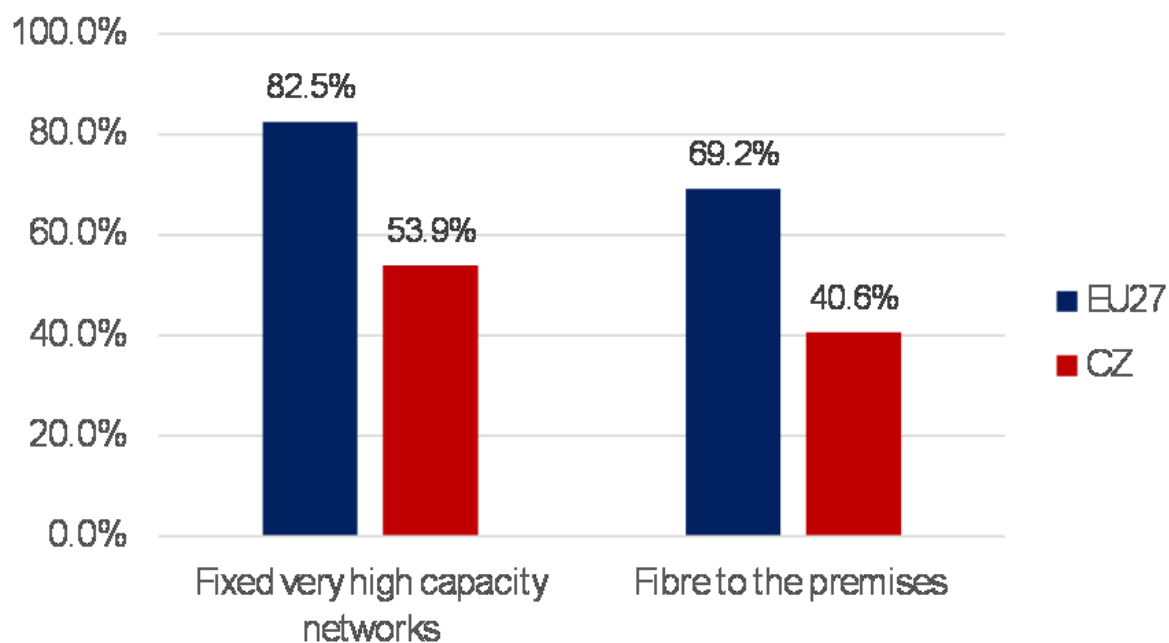
Vývoj produktivity práce a hrubé přidané hodnoty v průmyslu v České republice a EU

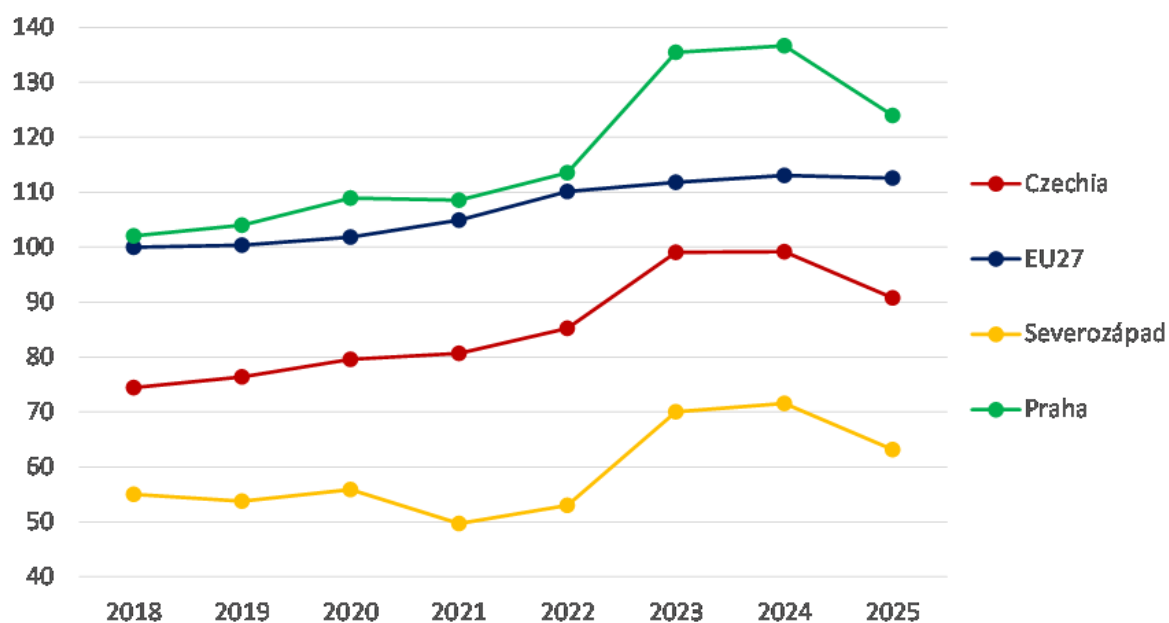
Výdaje na výzkum a vývoj v České republice podle jednotlivých zdrojů

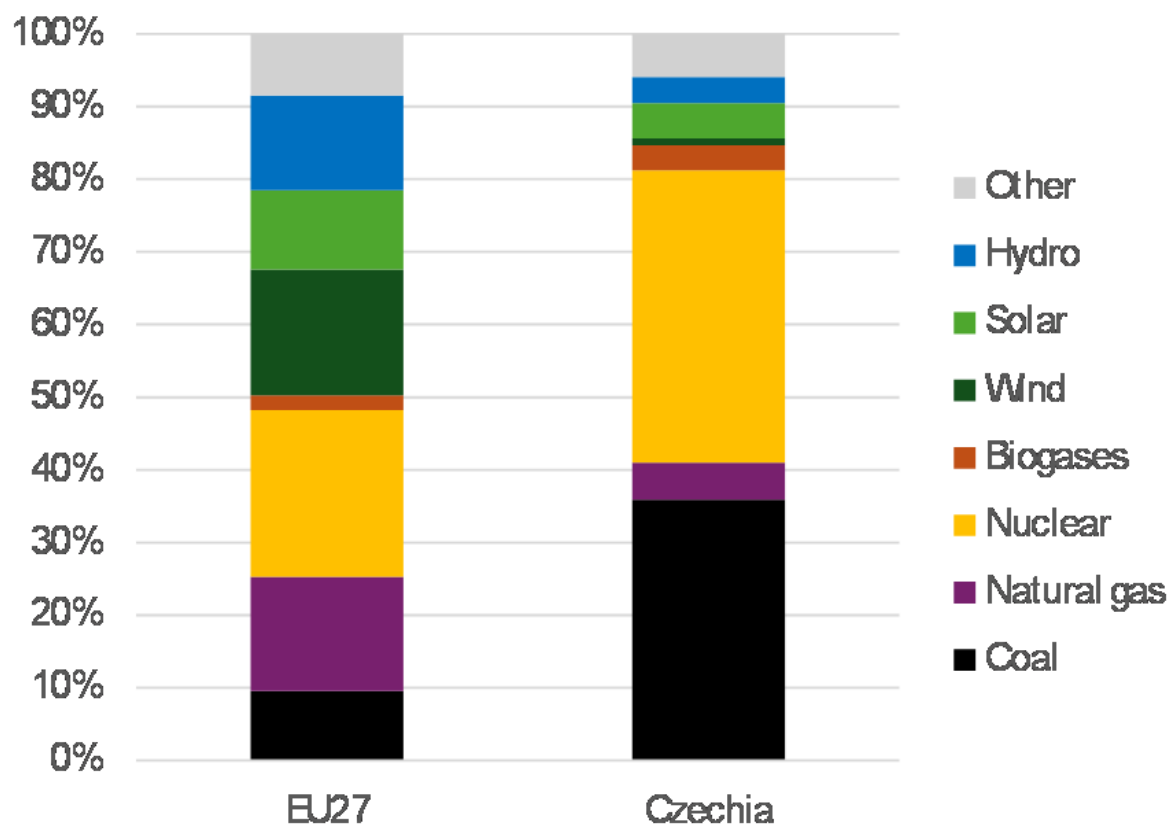
Využívání digitální infrastruktury v České republice a EU

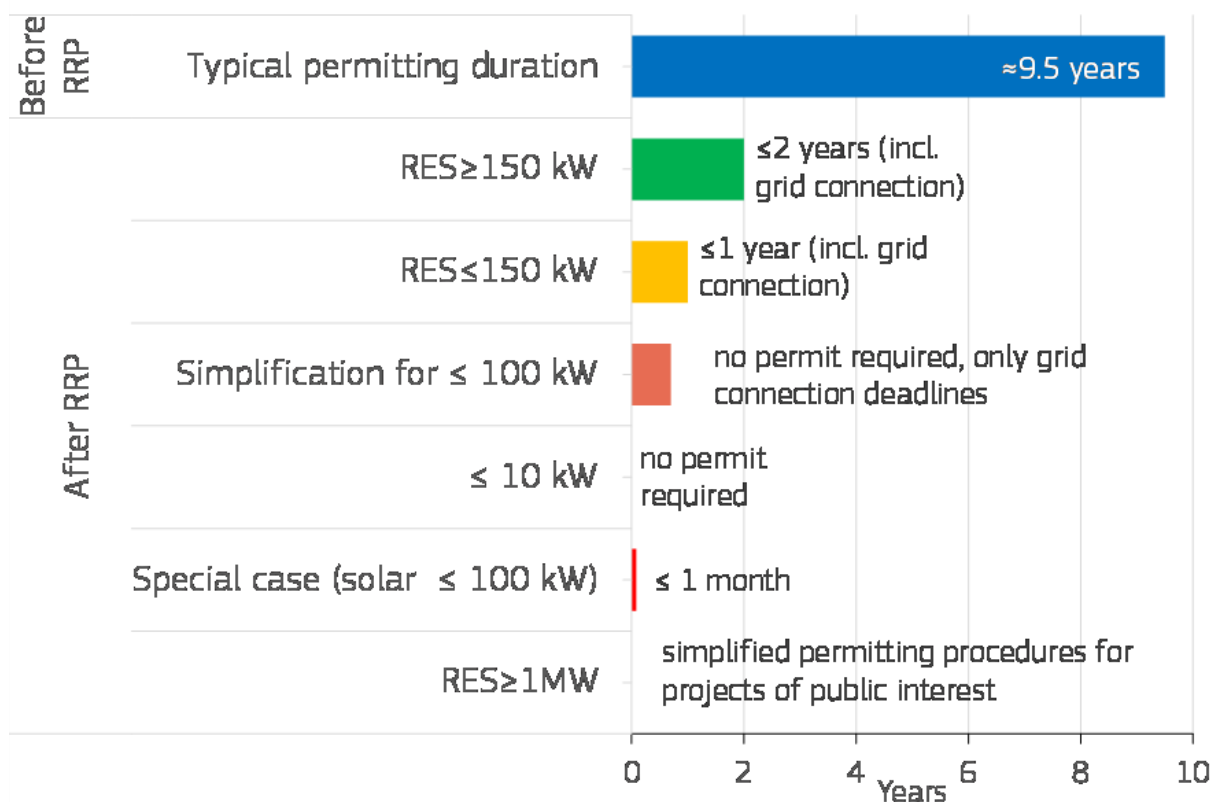
Shrnutí indexu o inovační výkonnosti

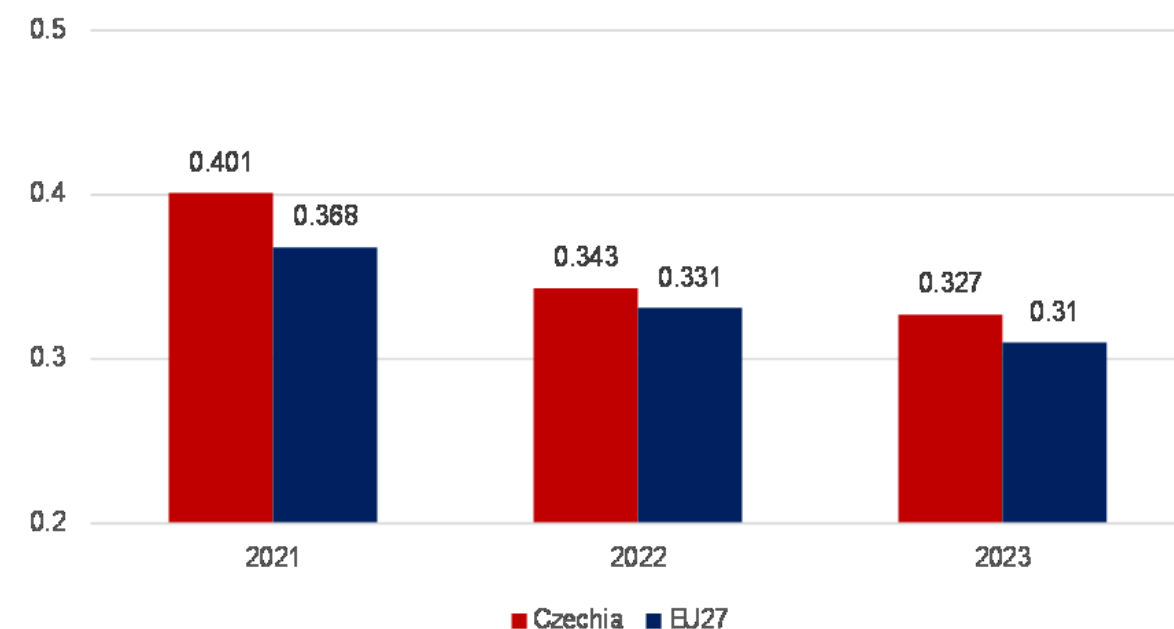
Výroba elektrické energie podle zdrojů v České republice a EU

Trvání povolovacích procesů v České republice⁴

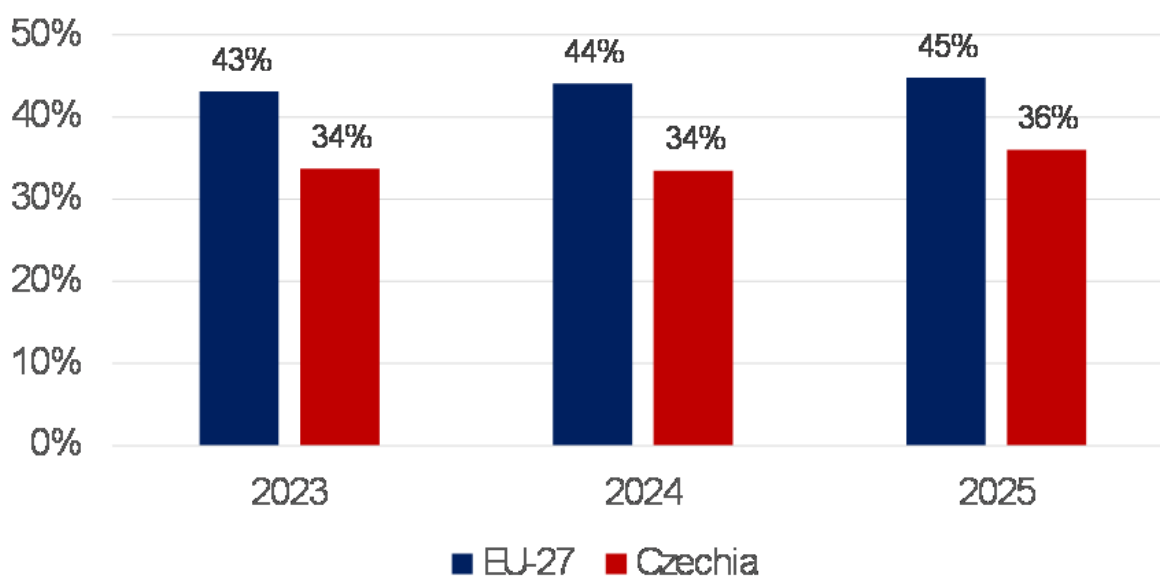

Emise skleníkových plynů v průmyslu na hrubou přidanou hodnotu v České republice a EU

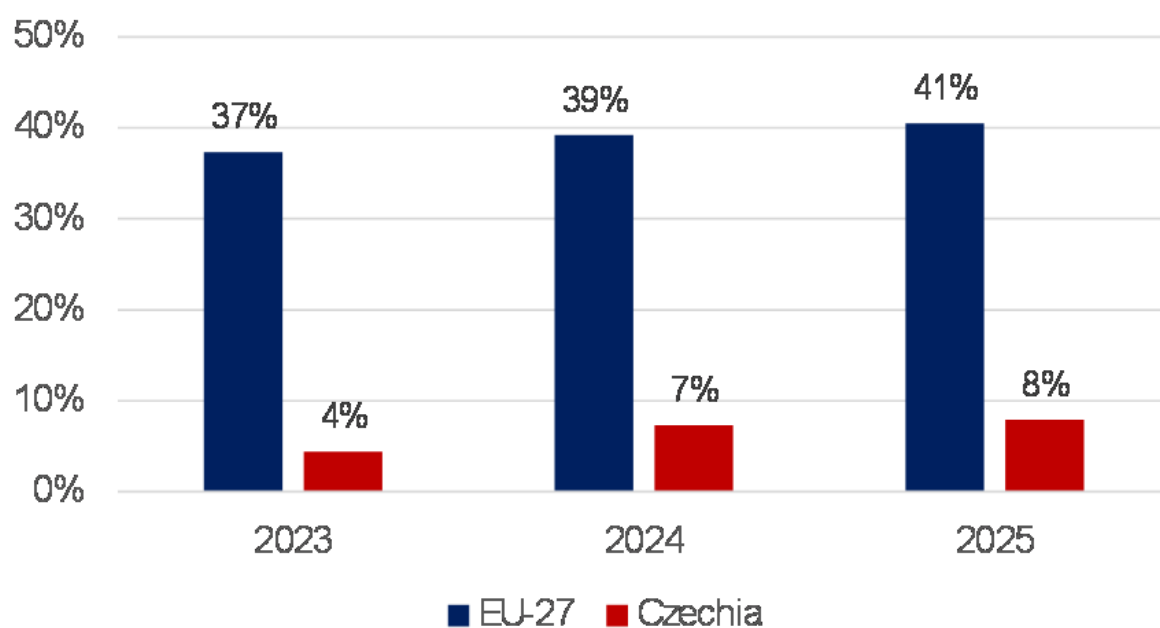

⁴ Před a po realizaci reforem z Národního plánu obnovy.

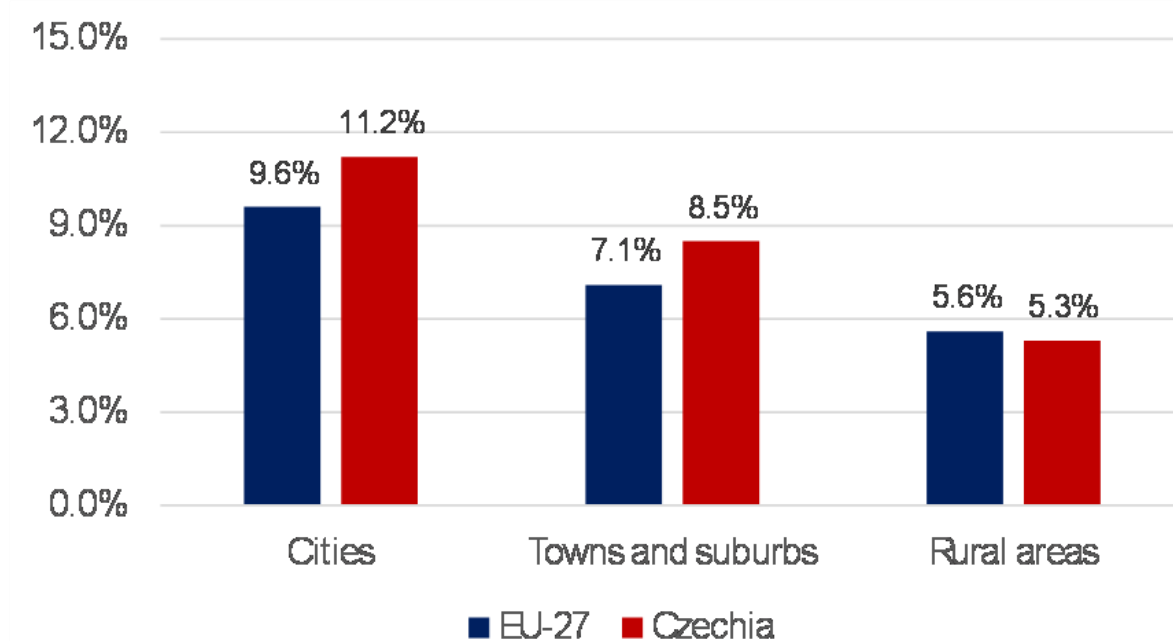
Dosažené terciární vzdělání v České republice a EU

Děti mladší tří let ve formální péči (jesle) v České republice a EU

Podíl populace s nadměrně vysokými náklady na bydlení

3.2 Přípravenost EU na přírodní požáry v létě 2026

Po alarmující zkušenostech v uplynulých několika letech (Českou republiku bohužel nevyjímaje) představila Evropská komise v červnu 2026 platformu ke koordinaci postupů a kapacit pro případ prevence i řešení přírodních požárů v EU v rámci unijního Mechanismu civilní obrany. Mezi 12 členskými státy se objevuje i Česká republika jako členský stát poskytující své kapacity pro tento účel. Informace relevantní především pro hasičský záchranný sbor a další složky záchranných systémů.

V červnu 2026 Evropská komise oznámila, že vzhledem k rostoucímu riziku přírodních požárů v celé EU pomáhá **financovat a koordinovat nasazení rekordního počtu hasičů, letadel a odborníků na řešení mimořádných událostí v rámci Mechanismu civilní ochrany**. Ve vysoce rizikových oblastech na Kypru, v Řecku, Itálii, Francii, Španělsku a Portugalsku bude strategicky předběžně rozmístěno 777 hasičů ze 14 zemí EU (nejvyšší míra účasti od zahájení programu předběžného rozmístění v roce 2022); na pomoc dotčeným zemím je připraveno vzlétnout 22 hasičských letadel a 5 vrtulníků z flotily EU. Jelikož období přírodních požárů začínají dříve, trvají déle a jsou stále ničivější, Evropská komise zajišťuje, aby vnitrostátním útvarům v místech nejvyššího rizika byli ve správný čas připraveni pomoci další hasiči, letadla a odborné kapacity. Tato reakce se opírá o soustavnou koordinaci a podporu. Během období přírodních požárů budou odborníci ve **Středisku EU pro koordinaci odezvy na mimořádné události** s nepřetržitým provozem sledovat rizika a podporovat nasazení pomoci za využití meteorologické a vědecké analýzy. Středisko posílí monitorování o další odborníky na přírodní požáry z členských států a zúčastněných zemí a experty z partnerství Evropské komise s vědeckými institucemi. S cílem podpořit rozhodování na místě bude Systém informací EU o lesních požárech poskytovat průběžné prognózy rizika přírodních požárů a satelitní služby EU (Copernicus) poskytovat nouzové mapování a geoprostorovou analýzu. EU dále v roce 2026 zahájí provoz nové regionální hasičské stanice EU na Kypru s cílem posílit připravenost na přírodní požáry a schopnost reakce na ně v EU a v regionu jižního Středomoří. Kyperská regionální hasičská stanice umožní předběžné rozmístění šesti letadel a bude pořádát školení a cvičení pro odborníky v oblasti civilní ochrany s cílem podpořit výměnu znalostí a osvědčených postupů.

Flotila, nasazená v létě 2026 a podporovaná Mechanismem civilní ochrany EU: Chorvatsko: dvě středně velká obojživelná letadla; Kypr: dvě lehká letadla (nad rámec čtyř lehkých letadel financovaných z jiných nástrojů EU); Česká republika: dva vrtulníky; Francie: čtyři středně velká obojživelná letadla a jeden vrtulník; Řecko: čtyři středně velká obojživelná letadla; Itálie: dvě středně velká obojživelná letadla; Severní Makedonie: dvě lehká letadla; Portugalsko: dvě lehká letadla; Rumunsko: jeden vrtulník; Slovensko: jeden vrtulník; Španělsko: dvě středně velká obojživelná letadla; Švédsko: dvě lehká letadla.

Země postižené přírodními požáry mohou v případě přetížení vnitrostátních kapacit požádat prostřednictvím Mechanismu civilní ochrany EU o operativní pomoc. Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události zajišťuje nepřetržitý provoz koordinací nabídek pomoci a podporou nasazení personálu, vybavení a specializovaných kapacit poskytnutých zúčastněnými zeměmi. Klíčovým prvkem rámce EU pro reakci na katastrofy je Soubor civilní ochrany EU (sdružuje předem vyčleněné zdroje pro reakci, jež zúčastněné země poskytly k dispozici pro rychlé nasazení - hasičská letadla, pozemní personál, zdravotnické záchranné týmy, ubytovací kapacity, specializovaní odborníci vyškolení k působení v náročném prostředí). K doplnění těchto zdrojů zřídila EU rescEU (strategická rezerva nouzových kapacit, určená k poskytování dodatečné podpory během rozsáhlých krizí; zahrnuje hasičská letadla a vrtulníky, kapacity pro zdravotní evakuaci, polní nemocnice, strategické zásoby základních dodávek; prostředky rescEU jsou financovány EU a mohou být nasazeny, jsou-li vnitrostátní a sdílené kapacity nedostatečné).

EU posiluje přístup k integrovanému řízení rizik přírodních požárů. Sdělení, předložené v březnu 2026, uznává, že přírodní požáry je třeba řešit prostřednictvím prevence, připravenosti na reakci a obnovy. To zahrnuje podporu krajiny prostřednictvím udržitelného hospodaření s půdou a obnovy ekosystémů, lepšího posuzování rizik přírodních požárů a systémů včasného varování, posílené připravenosti komunit a hlubší spolupráce. Cílem je snížit rizika přírodních požárů a zvýšit dlouhodobou odolnost EU vůči stále častějším a intenzivnějším obdobím požárů.

3.3 Posílení regionálního rozměru výzkumu a inovací v EU

Evropská komise a Výbor regionů EU podepsaly Akční plán k posílení role měst a regionů ve výzkumu a inovacích, zaměřený na budování silných místních a regionálních inovačních ekosystémů, usnadnění zelené a digitální transformace cestou výzkumu a inovací, zvyšování povědomí o možnostech programu Horizon Europe a podpora fakticky podložené tvorby politik v regionech. Téma je relevantní pro všechny výzkumné a inovační kapacity v regionu.

Evropská komise a Výbor regionů EU podepsaly v dubnu 2026 nový **společný Akční plán k posílení úlohy měst a regionů ve výzkumu a inovacích (R&I)**. V něm chtějí spolupracovat na **posílení regionálního a místního rozměru politik a iniciativ EU v oblasti R&I**; Plán též podpoří provádění klíčových opatření Evropské komise na místní a regionální úrovni a usnadní výměnu odborných znalostí a údajů mezi oběma institucemi. Akční plán stanoví **čtyři konkrétní priority** k podpoře inovací, udržitelnosti a konkurenceschopnosti v městech a regionech v EU:

- **budování silných místních a regionálních inovačních ekosystémů** (podpora provádění Evropského výzkumného prostoru (ERA) a zajištění toho, aby znalosti získané z hraničního výzkumu (frontier research) byly začleněny do výsledků inovací. Zásadní význam pro to má přilákání a udržení talentů;
- **usnadnění zelené a digitální transformace** podporou udržitelných a inkluzivních inovací na místní úrovni;

- **zvyšování povědomí představitelů měst a krajů** (starostové, primátoři, hejtmani) o **možnostech a výsledcích financování v rámci programu Horizon Evrope a podpora přístupu k nim** (vytváření synergií mezi fondy a výměna osvědčených postupů, též v oblasti zjednodušení, výzkumu a inovací);
- **podpora fakticky podložené tvorby politik v regionech**, včetně územního výhledu a odolnosti.

Regiony jsou významnou územní entitou pro výzkumný a inovační program EU. Společný Akční plán přispěje k tomu, aby průlomové objevy, špičkové technologie a kooperativní ekosystémy výzkumu a inovací na místní úrovni se staly hybateli pro konkurenceschopnost, udržitelnost a zdravý růst podporující začlenění v EU. Obnovené partnerství posiluje víceúrovňovou správu a zajišťuje, že místní a regionální orgány jsou nejen prováděcími subjekty, ale i aktivními spoluvůdci politik EU v oblasti výzkumu a inovací.

Společný Akční plán je strukturován do čtyř klíčových prioritních oblastí a flexibilního souboru 11 opatření (mají být provedena do konce mandátu Evropské komise pro období 2024 – 2029). Plán navazuje na svého předchůdce pro období 2020 – 2025.

3.4 Plán AccelerateEU: opatření k ochraně před energetickou krizí

Vybavena zkušeností energetické krize, vyvolané ruskou válkou na Ukrajině, a reakcí na ni, EU aktuálně čelí obdobnému riziku v souvislosti s krizí na Blízkém východě. Plán AccelerateEU nabízí urgentní, okamžitá a mimořádná řešení, stejně jako kroky strukturálního a dlouhodobějšího charakteru.

V dubnu 2026 představila Evropská komise **soubor nástrojů a opatření k ochraně před energetickou krizí AccelerateEU**; má přinést okamžitou pomoc domácnostem a průmyslovým odvětvím v EU, zvláště těm nejzranitelnějším, a nasměrovat EU na stabilní cestu k energetické nezávislosti (od eskalace konfliktu na Blízkém východě vynaložila EU dalších 24 mld. EUR na dovoz energie v důsledku vyšších cen za stejné množství dovezených komodit).

Evropská komise je přesvědčena, že nynější geopolitická situace důrazně připomíná, že urychlení přechodu na **čistou, bezpečnou a cenově dostupnou energii** je z ekonomického a bezpečnostního hlediska naprosto nezbytné. Plán AccelerateEU přináší **krátkodobá i strukturální opatření** s dlouhodobějším účinkem s cílem **snížit závislost na nestabilních trzích s fosilními palivy** a na základě čisté energie z domácích zdrojů a elektrifikace vybudovat EU odolnou vůči budoucím rizikům. Opatření zahrnují:

- **koordinaci**; Evropská komise zajistí, aby opatření na úrovni členských států byla prováděna koordinovaně. Týká se doplňování podzemních zásobníků plynu, využívání flexibility v pravidlech pro jejich plnění či veškerého mimořádného uvolňování ropných zásob; koordinace probíhá na úrovni koordinačních skupin pro otázky ropy a zemního plynu (zajištění plné informovanosti členských států o situaci). **Národní mimořádná opatření** a opatření zaměřená na **zajišťování dostupnosti paliv pro tryskové motory a motorové nafty**, včetně dostupnosti **výrobních kapacit ropných rafinérií**, by měla být úzce koordinována;

- vytvoření nového **Střediska pro sledování paliv** (mapování výroby, dovozu, vývozu a stavu zásob paliv pro dopravu v EU; umožní rychle identifikovat potenciální nedostatky a v případě mimořádného uvolňování zásob budou k dispozici informace pro cílená opatření k zachování vyvážené distribuce paliva); pro zmírnění dopadu vysokých cen paliv a možného nedostatku paliv na odvětví letectví v EU Evropská komise vyjasní stávající flexibilitu v unijním rámci pro oblast letectví;

- **včasná, cílená a dočasná opatření**; ochrana spotřebitelů a průmyslu před prudkým nárůstem cen může zahrnovat cílené režimy podpory příjmů, poukázky na energie a režimy sociálního leasingu, jež snižují spotřební daně z elektřiny pro zranitelné domácnosti; Evropská

komise přijme dočasný rámec veřejné podpory (vládám členských států poskytne dodatečnou flexibilitu, včetně mimořádných opatření na podporu nejvíce exponovaných ekonomických odvětví);

- **urychlení přechodu na čistou energii z domácích zdrojů**, jež nahradí ropu, plyn a fosilní paliva pro dopravu; do léta Evropská komise předloží **Akční plán elektrifikace** (bude zahrnovat **cíl elektrifikace a opatření k odstranění překážek** elektrifikace průmyslu, dopravy a stavebnictví; urychlené zavedení udržitelných leteckých paliv závisí na rychlém provedení investičního plánu pro udržitelnou dopravu);

- **posílení systému elektrizačních soustav**; elektrifikaci musí být doprovázena sítí elektrizačních soustav, vhodnou pro daný účel; prvním krokem je plné provedení stávajících právních předpisů a urychlené uzavření jednání o balíčku opatření pro elektrizační soustavy EU; dalším pak maximalizace stávající infrastruktury pro energii z obnovitelných zdrojů; rychlá modernizace velkých větrných parků a elektráren na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, včetně větrných parků na moři a vodních elektráren, může též velmi přispět; Evropská komise předloží legislativní návrh k síťovým poplatkům a zdanění (aby elektřina byla zdaněna méně než fosilní paliva);.

- **podpora investic**; Evropská komise bude členským státům nápomocna při maximálním využívání dostupných finančních prostředků EU (zbývajících z Nástroje pro oživení a odolnost i kohezní politiky). Veřejné prostředky však samy nepokryjí významné investiční potřeby (660 mld. EUR ročně do roku 2030) na transformaci energetiky. S cílem mobilizovat soukromé investice Evropská komise v březnu 2026 přijala **Investiční strategii pro čistou energii**; k urychlení soukromého financování uspořádá **summit o investicích do čisté energie** (za přítomnosti zástupců odvětví finančních služeb, včetně hlavních institucionálních investorů, vedoucích představitelů průmyslu, zhotovitelů projektů a veřejných investorů).

Sdělení o plánu AccelerateEU reaguje na žádost Evropské rady z března 2026, aby byl předložen soubor cílených dočasných opatření k řešení aktuálního prudkého nárůstu cen dovážených fosilních paliv v důsledku krize na Blízkém východě.

Návrhy na ochranu domácností a průmyslu

Domácnosti: podpora příjmů, energetické poukázky (i na výměnu kotlů), sociální tarify, snížení spotřebních daní z elektřiny a snížení DPH na tepelná čerpadla, solární fotovoltaické panely a související menší baterie, daňové pobídky pro elektrická vozidla; usnadnění vstupu do energetických společností, vlastní výroby většího množství energie, možnost porovnávat a měnit dodavatele energie, včetně přechodu na levnější a udržitelnější smlouvy, zavedení dočasného či úplného zákazu odpojování domácností od energetických sítí v důsledku problémů s platbami; motivace k úsporám energie a energetické účinnosti.

Průmysl: zvýšení finanční podpory, jež je k přechodu na čistou energii k dispozici průmyslu prostřednictvím Banky pro dekarbonizaci průmyslu; uvolnění finančních prostředků ve výši 100 mld. EUR, včetně investiční podpory financované ze 400 mil. povolenek EU ETS s cílem posílení investiční jistoty a zvýšení investic energeticky náročných průmyslových odvětví EU do dekarbonizace.

Návrhy pro odvětví dopravy

Koordinace na úrovni EU v oblasti optimalizace distribuce paliv ve všech členských státech, vytvoření Střediska pro sledování paliv (sledování výroby, dovozu, vývozu a stavu zásob paliv používaných v dopravě v EU; možnost identifikace potenciálního nedostatku, poskytnutí informací pro cílená opatření k zachování vyvážené distribuce paliva ve všech regionech a na všech letištích), vyjasnění stávající flexibility v rámci EU pro oblast letectví s cílem řešit důsledky zrušení letů a dalších narušení, podpora zavádění udržitelných leteckých paliv a udržitelných námořních paliv vyráběných v EU, v případě bezprostřednější podpory by tato měla být cílená, včasná a dočasná, vážná na dlouhodobější řešení.

Návrhy pro zajištění dlouhodobé stability

Koordinace plnění zásobníků plynu členskými státy a využití flexibility pravidel pro jejich plnění, uvolňování zásob ropy s cílem zajistit, aby zásoby účinně uspokojovaly poptávku EU a nouzová opatření členských států neměla negativní dopad na Jednotný trh, národních mimořádných opatření a zajištění dostupnosti tryskového paliva a motorové nafty, včetně výrobních kapacit ropných rafinérií, v celé EU.

4. Významné analytické výstupy

4.1 Zpráva o stavu digitální dekády 2026

Digitální dekáda 2030 je základním politickým nástrojem Evropské komise pro realizaci cílů digitální transformace, představující méně akcentované dvojče zelené transformace v rámci procesu zvaného dvojí transformace (twin transition). Evropská komise aktuálně zveřejnila pravidelnou zprávu o tom, jak jsou cíle digitální dekády ze strany EU a jejích členských států plněny.

Evropská komise zveřejnila v červnu 2026 čtvrtou **Zprávu o stavu digitální dekády**; vyplývá z ní, že EU dosáhla pokroku v cílech digitální transformace do roku 2030 (bezpečná a udržitelná digitální infrastruktura, digitalizace veřejných služeb). Většina obyvatel EU považuje digitální politiku za nejvyšší prioritu EU a podporuje autonomnější digitální budoucnost EU. Politický program **Digitální dekáda** je strategickým kompasem EU pro pokrok a investice do digitální konkurenceschopnosti a suverenity EU. Zpráva hodnotí pokrok, dosažený EU v oblasti digitalizace ve všech oblastech (kritické infrastruktury, digitalizace podniků, digitální dovednosti, digitalizace veřejných služeb). Letošní zpráva jde nad rámec hodnocení a nastiňuje prioritní reformy a investice na úrovni EU a členských států ve snaze **řídít přidělování finančních prostředků na digitální technologie v příštím Víceletém finančním rámci EU**.

2026: pokrok a přetrvávající nedostatky. Zpráva konstatuje, že bylo dosaženo pokroku v těchto oblastech: ohledně zavádění základní infrastruktury pro konektivitu má nyní základní pokrytí sítě 5G 96,8% domácností (některá vysokokapacitní pásma a zavádění technologie *Fibre-to-the-Premises* však zaostávají); v případě základního zavádění pokročilých digitálních technologií ze strany podniků používá 46,7% podniků v EU cloud computing, 39,9% analýzu dat a téměř 20% zavádí umělou inteligenci (AI; přijetí se v roce 2025 oproti předchozímu roku zvýšilo o 48%). Příkladem je odvětví zdravotní péče a lékařské zobrazování, založené na AI, jež zlepšuje včasnou detekci, rychlejší diagnostiku a lepší výsledky pacientů. Více než 60% obyvatel EU má nyní alespoň základní digitální dovednosti.

Mezery však přetrvávají. V oblasti polovodičů představuje EU pouze 9% globálního trhu s polovodiči (daleko od cíle 20% do roku 2030); stejné platí pro výpočetní kapacitu. Jestliže zavádění uzlů na okraji sítě je na dobré cestě ke splnění cíle digitální dekády do roku 2030 před plánovaným termínem, výpočetní kapacita výrazně zaostává za poptávkou. I přes významný pokrok v oblasti kybernetické bezpečnosti je EU dále strukturálně závislá na dodavatelích kybernetické bezpečnosti ze zemí mimo EU (společnosti z EU jsou nedostatečně zastoupeny v globálním vedoucím postavení v oblasti kybernetické bezpečnosti). Chybí též dovednosti v oblasti ICT. Odborníci představovali v roce 2025 jen 5% zaměstnanosti (jen polovina cíle pro rok 2030 ve výši 10%). Ženy představovaly méně než 20% zaměstnaných specialistů v oblasti ICT (stejně jako v roce 2024), a to navzdory rostoucí poptávce (zvláště v oblasti bezpečnosti cloud computingu, kybernetické bezpečnosti, správy dat a vývoje softwaru). V případě zavádění pokročilých technologií čelí malé a střední podniky trvalým překážkám v oblasti dat, dovedností, integrace a zdrojů (ztížení přijímání a rozšiřování pokročilých digitálních řešení).

Studie Evropské komise ukazuje, že koordinovaná činnost EU v digitální oblasti přináší vysoké výnosy. Jedno euro vynaložené na digitální politiku v rámci nástroje NextGenerationEU vytvoří do konce roku 2030 hospodářskou produkci v rámci EU ve výši 1,50 EUR a globální ekonomiky jako celku (včetně EU) ve výši 2 EUR (výrazně nad průměrem jiných oblastí politiky; investice do digitálních technologií mají vedlejší účinky jak přeshraniční, tak napříč ekonomickými odvětvími).

Doporučení: odstranění strukturálních nedostatků a mobilizace investic do roku 2030 a na další období. Zpráva poskytuje **jasná doporučení** pro EU i členské státy, aby pokračovaly ve zvýšeném úsilí v době, kdy bude do roku 2026 postupně ukončena téměř polovina rozpočtových prostředků EU, zahrnutých do národních plánů pro digitální dekádu. Aby se

zabránilo zastavení pokroku, zpráva vyzývá k zajištění kontinuity financování po roce 2026 s cílem překlenout tuto mezeru, rozšířit úspěšné projekty (např. konsorcia evropské digitální infrastruktury (EDIC), významné projekty společného evropského zájmu (IPCEI) a posílit koordinaci na úrovni EU (například prostřednictvím projektů pro více zemí) s cílem zabránit roztržitému trhu a nerovnoměrnému provádění.

Eurobarometer: veřejná podpora digitální politiky EU. Ze zvláštního průzkumu Eurobarometer plyne, že 79% obyvatel EU řadí digitální politiku mezi hlavní priority EU s ohledem na budoucnost. Eurobarometer zkoumá vývoj postojů občanů v době rychlých technologických změn a intenzivních politických debat o digitálních právech. Občané podporují autonomnější digitální budoucnost EU (upřednostňují investice do infrastruktury vyvinuté v EU (85%) a sníženou závislost na technologiích třetích zemí (82%). 80% respondentů se domnívá, že je důležité, aby se EU stala globálním lídrem v oblasti technologických infrastruktur. 58% obyvatel EU by přešlo k poskytovateli z EU (i za vyšší náklady). Mezi pět hlavních faktorů, podporujících přechod k poskytovateli se sídlem v EU, patří: větší bezpečnost a spolehlivost (50%), lepší ochrana osobních údajů (49%), jasnější pravidla a ochrana spotřebitele (39%), nižší závislost na třetích zemích (33%), podpora ekonomiky a konkurenceschopnosti EU (30%). Obyvatelé EU se domnívají, že digitální zdravotnictví (55%), zelené technologie (50%), rychlejší konektivita (42%) a AI (39%) budou mít v příštím desetiletí pozitivní dopad. Přibližně čtyři z deseti obyvatel EU používají generativní AI alespoň jednou týdně; z těch, kteří ji používají, téměř sedm z deseti uvádí, že loni došlo ke zvýšení jejího využívání. 80% respondentů se domnívá, že vývoj AI by měl být pečlivě regulován (i přes určitá omezení pro vývojáře AI). Obavy ohledně škodlivého využívání digitálních technologií jsou rozšířené a narůstají: 92% občanů si přeje silnější ochranu dětí na internetu, 87% souhlasí s tím, že on-line manipulace (dezinformace, deepfakes, obsah generovaný AI, zahraniční vměšování) představuje hrozbu pro demokracii, a cítí se osobně ovlivněno falešnými zprávami a dezinformacemi (53%), zneužíváním osobních údajů (47%) a nedostatečnou menší ochranou na platformách (41%).

Zprávou o stavu digitální dekády 2026 vyzývá Evropská komise členské státy k **aktualizaci svých národních plánů pro digitální dekádu** konkrétními opatřeními a **zajištění souladu s budoucím Víceletým finančním rámcem EU 2028 - 2034**, zvláště v souvislosti s **přípravou Národních a regionálních plánů partnerství a budoucího Evropského fondu pro konkurenceschopnost**. V roce 2027 Evropská komise přezkoumá cíle politického programu Digitální dekáda, zajistí, že odrážejí přijaté právní předpisy, jsou v souladu s měnícím se digitálním prostředím a splňují priority a ambice EU. Revize zmodernizuje, zjednoduší a rozšíří rámec na období po roce 2030.

4.2 Řešení krizí a dosahování výsledků s Rozpočtem EU v roce 2025

Rozpočet EU byl dlouhodobě (a oprávněně) kritizován, že je příliš rigidní, strnulý, neschopný reagovat na zásadní podněty, jež nastanou poté, co je schválen Víceletý finanční rámec EU. Je snaha vložit do rozpočtového nástroje EU též prvek potřebné flexibility, aby se stal Rozpočet EU akceschopnější z pohledu pružně reagovat na nové zásadní podněty. O tom, jak se mu to daří, je tato zpráva.

Evropská komise přijala v červnu 2026 **výroční zprávu o řízení a výkonnosti Rozpočtu EU za rok 2025**; ta zdůrazňuje klíčovou úlohu, již v **roce 2025 sehrál Rozpočet EU při řešení čtených krizí**, a ukazuje, že nadále **přinášel občanům EU výsledky**. Rozpočet EU posílil konkurenceschopnost EU, snížil strategickou závislost, zlepšil bezpečnost a obranu, a usnadnil spolupráci mezi členskými státy. Rozpočet EU přispěl k podpoře Ukrajiny ze strany EU a pomohl posílit globální postavení EU.

Rozpočet EU měl zásadní význam pro plnění politických priorit EU. Výroční zpráva o řízení a výkonnosti ukazuje, že v roce 2025 **Rozpočet EU** dále podporoval politické priority EU:

- posílil konkurenceschopnost financováním výzkumu a inovací pomocí programu Horizon Europe a financováním začínajících, a malých a středních podniků prostřednictvím Evropské rady pro inovace (EIC);
- díky zárukám z Programu InvestEU, které do konce roku 2025 podpořily více než 90 tis. malých a středních podniků, mobilizoval investice do udržitelných inovací; Platforma strategických technologií pro EU (STEP) nasměrovala zdroje do kritických čistých, digitálních a biotechnologií;
- v roce 2025 EU zintenzivnila bezpečnostní a obrannou politiku: nový program Bezpečnostní akce pro EU (SAFE) poskytl členským státům půjčky ve výši až 150 mld. EUR; v roce 2025 bylo k podpoře obranných inovací přiděleno asi 400 mil. EUR; v rámci Evropského obranného fondu (EDF) bylo zahájeno 63 projektů s celkovou alokací přesahující 1 mld. EUR (Akt na podporu výroby munice podpořil 31 projektů, jež poskytly více než 500 mil. EUR k posílení kapacit obranné výroby v EU; Platforma STEP byla rozšířena o obranné technologie;
- kohezní politika přispívala konvergenčnímu procesu v EU; do konce roku 2025 poskytla podporu ve formě grantů, vlastního kapitálu, záruk, půjček a poradenství více než 130 tis. malým a středním podnikům, financovala dodatečnou kapacitu výroby energie z obnovitelných zdrojů ve výši 1.434 MWh, přístup k širokopásmovému připojení s velmi vysokou kapacitou pro více než 335 tis. obydlí a více než 1. tis. km nových či modernizovaných silnic; v roce 2025 bylo na konkurenceschopnost přerozděleno více než 15 mld. EUR z fondů kohezní politiky;.
- Společná zemědělská politika dále podporovala životní podmínky, produktivitu zemědělců a prosazovala dynamické venkovské ekonomiky (celkem podpořila 5,5 mil. zemědělců a 311 tis. mladých zemědělců); v roce 2025 vytvořila více než 270 tis. pracovních míst.
- podpora Ukrajiny zůstala silná (10,7 mld. EUR bylo poskytnuto cestou Nástroje pro Ukrajinu v rámci Plánu pro Ukrajinu).

V rámci nástroje **NextGenerationEU** (NGEU) vyplatila Evropská komise členským státům prostřednictvím **Nástroje pro oživení a odolnost** (RRF) 87,3 mld. EUR a podpořila tak též zelenou a digitální transformaci EU. Mezi hlavní charakteristiky výstupů za rok 2025 patří:

- roční spotřeba energie se snížila o 37,6 mil. MWh (rovno průměrné roční spotřebě téměř 2 mil. domácností v EU);
- asi 20 mil. domácností získalo přístup k internetovým sítím s velmi vysokou kapacitou;
- nová či modernizovaná zdravotnická zařízení pro asi 60,2 mil. lidí;
- vzdělávání a odborná příprava pro asi 30,7 mil. osob; téměř 3,5 mil. osob bylo díky projektům zaměstnáno či se zapojilo do hledání zaměstnání;
- podporu obdrželo asi 4,9 mil. podniků (v peněžní i naturální formě).

Kombinace Rozpočtu EU a podpory členských států a soukromého kapitálu v rámci **strategie Global Gateway** podpořila mezinárodních partnerství EU. Například:

- summit skupiny G20 v **Jihoafrické republice**: mobilizace kampaně **Scaling up Renewables in Africa Global Gateway** v objemu 15,5 mld. EUR na čistou energii a přístup k elektřině na celém kontinentu;

- mobilizace investičního balíčku strategie Global Gateway v rámci Team Europe: 12 mld. EUR pro **Střední Asii**; první podnikatelské fórum EU – Tichomoří: Evropská komise oznámila investice strategie Global Gateway v objemu téměř 300 mil. EUR pro celý tichomořský region;
- Evropský fond pro udržitelný rozvoj plus: rozšíření strategie Global Gateway sdílením rizik partnerů v oblasti financování rozvoje při mobilizaci vlastních zdrojů (v roce 2025 bylo z Rozpočtu EU poskytnuto krytí úvěrů EIB ve výši asi 4 mld. EUR (měly by mobilizovat celkové investice ve výši 14 mld. EUR)).

Z Rozpočtu EU byly dále financovány cíle v oblasti klimatu, biologické rozmanitosti, digitalizace a rovnosti žen a mužů: 33% kombinovaného Rozpočtu EU a financování z nástroje NGEU podpořilo cíle v oblasti klimatu; 7,8% podpořilo biologickou rozmanitost; 10,1% podpořilo digitální transformaci; a 19% Rozpočtu EU přímo či nepřímo přispělo k prosazování rovnosti žen a mužů.

Současně omezená flexibilita Rozpočtu EU omezila počet a rozsah neočekávaných výzev od začátku stávajícího programového období 2021 - 2027. Proto Evropská komise navrhla **pružnější** Víceletý finanční rámec EU 2028 – 2034, jež by měl být schopen se přizpůsobit vývoji potřeb a priorit při zajišťování předvídatelnosti nezbytné pro dlouhodobé investice.

Rozpočet EU je nadále dobře řízen a chráněn. Evropská komise přikládá velký význam co nejlepšímu využití peněz daňových poplatníků. Zpráva poukazuje na úsilí o ochranu Rozpočtu EU před chybami, podvody či porušováním zásad právního státu. K tomu má Evropská komise k dispozici nástroje:

- **Nařízení o podmíněnosti** v případě porušení zásad právního státu v daném členském státě, jež ohrožuje finanční zájmy EU;
- **rámec vnitřní kontroly** (poskytuje přiměřenou jistotu ohledně dosažení cílů Evropské komise, včetně účinnosti a účelnosti operací, spolehlivosti podávání zpráv, ochrany majetku, prevence, odhalování, nápravy a následných opatření v případě nesrovnalostí, včetně podvodů, a dodržování stávajících pravidel);
- posílené **finanční nařízení**, včetně zlepšení pro příjemce finančních prostředků EU, zajištění připravenosti reagovat v případě krize a lépe chráněného a transparentního Rozpočtu EU.

V roce 2025 Evropská komise zahájila **přezkum struktury EU pro boj proti podvodům**, (doplnil její práci na příštím Víceletém finančním rámci EU 2028 – 2034) s cílem zajistit posílenou a účinnější ochranu finančních zájmů EU. Výroční zpráva o řízení a výkonnosti je nástrojem odpovědnosti a komunikace; jeho prostřednictvím přebírá Evropská komise celkovou politickou odpovědnost za řízení Rozpočtu EU a zveřejňuje dosažené výsledky, včetně přehledu vnitřní kontroly a finančního řízení Evropské komise. Zpráva je zveřejněna v rámci **balíčku integrovaných finančních zpráv a zpráv o odpovědnosti** (též obsahuje výroční zprávu o opatřeních po udělení absolutoria, zprávu Evropské komise o interních auditech z roku 2025, prognózu peněžních toků a konsolidovanou roční účetní závěrku); je příspěvkem Evropské komise k postupu udělování absolutoria za rok 2025 (kdy různé zúčastněné strany kontrolují plnění Rozpočtu EU); Evropský parlament uděluje absolutorium s přihlédnutím k doporučení Rady EU. Schválením způsobu, jímž Evropská komise ve spolupráci s členskými státy plnila Rozpočet EU v daném roce, Evropský parlament daný rozpočtový rok formálně uzavírá. Evropská komise úzce spolupracuje s členskými státy a dalšími partnery s cílem zajistit, aby byl Rozpočet EU vynakládán účinně, bez podvodů a nesrovnalostí a v souladu s politickými cíli EU ve prospěch občanů a dosažení hmatatelných výsledků.

4.3 Srovnávací přehled o soudnictví 2026

Význam této informace spočívá zejména v tom, že zásada dodržování podmínek právního státu představuje významnou podmínku pro uvolnění finančních prostředků z Rozpočtu EU. Řada členských států (Polsko, Maďarsko) se již v praxi přesvědčila, že uplatňování této zásady může mít z pohledu čerpání velmi důležitý dopad. Proto je třeba ji věnovat pozornost, byť její uplatnění není relevantní pro krajskou úroveň; nicméně její neplnění může čerpání prostředků i v kraji podstatně ovlivnit.

Evropská komise zveřejnila v červnu 2026 **14. vydání srovnávacího přehledu EU o soudnictví** (výroční zpráva, poskytující srovnávací údaje o účinnosti, kvalitě a nezávislosti systémů soudnictví mezi členskými státy EU). Vydání z roku 2026 ukazuje lepší vnímání nezávislosti a účinnosti systémů soudnictví; zdůrazňuje zásadní úlohu účinných systémů soudnictví a nezávislých orgánů při podpoře spravedlivého a konkurenčního prostředí, včetně údajů o klíčových aktérech Jednotného trhu; poprvé obsahuje přehled pravomocí nejvyšších správních soudů a obecných soudů členských států v obchodních věcech. Zjištění srovnávacího přehledu jsou podkladem pro zprávu Evropské komise o právním státu 2026, včetně jejího rozměru k Jednotnému trhu.

Klíčová zjištění srovnávacího přehledu EU o soudnictví 2026

Nezávislé orgány pro Jednotný trh. Poskytuje informace o funkčním období orgánů odpovědných za přezkum rozhodnutí o veřejných zakázkách. Zjištění jsou pozitivní a ukazují, že ve většině členských států jsou členové a předsedové těchto orgánů jmenováni na omezené a obnovitelné funkční období. Předkládá též aktualizovaný přehled způsobu, jímž jsou vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž jmenovány a odvolávány, a ukazuje, že výkonná moc hraje důležitou úlohu téměř ve všech členských státech.

Protikorupční opatření. Zavádí nové a aktualizované údaje o boji proti korupci (délka soudních řízení v případech úplatkářství); předkládá nové údaje o fungování vnitrostátních rejstříků transparentnosti, pomáhajících předcházet korupci zajištěním transparentního lobbingu (má je 16 členských států; poskytují přehled o tom, jak pracují a na které úředníky se při interakci s lobbisty vztahují požadavky na transparentnost; mají zásadní význam pro řádnou správu věcí veřejných a odpovědnost).

Digitalizace systémů soudnictví. Všech 27 členských států EU nyní poskytuje on-line informace o svých soudních systémech (23 členských států umožňuje on-line přístup k občanskoprávním, obchodním a správním případům); přehled upozorňuje na potřeby zlepšení (jen šest členských států má procesní pravidla plně připravená na digitalizaci).

Účinnost a nezávislost soudnictví. Občané v 17 členských státech a firmy v 18 členských státech vnímají nezávislost soudnictví ve srovnání s loňským rokem jako zlepšení či stabilitu. Řada členských států pokračovala ve zlepšování účinnosti svých systémů soudnictví na základě reforem zavedených v posledních letech s cílem zajistit účinný přístup ke spravedlnosti. Podobně jako v předchozím roce zaznamenalo osm členských států kratší řízení ve všech kategoriích (občanské, obchodní, správní a jiné věci).

Přístup ke spravedlnosti. Většina členských států využívá digitální technologie u soudů prvního stupně (usnadnit osobám se zdravotním postižením přístup ke spravedlnosti). Přístup ke spravedlnosti lze též zlepšit zapojením dalších justičních orgánů (může usnadnit práci soudů a přispět k účinnějšímu systému soudnictví); přehled uvádí různé typy orgánů zapojených do konsenzuálního rozvodového řízení (všechny členské státy zavedly zvláštní opatření, aby soudní řízení byla vstřícnější k dětem a lépe přizpůsobená jejich potřebám).

S alokací asi 305 mil. EUR na období 2021 - 2027 podporuje **program Spravedlnost** rozvoj prostoru EU v oblasti práva založeného na právním státu, včetně nezávislosti a nestrannosti soudnictví, na vzájemném uznávání a vzájemné důvěře a justiční spolupráci. V roce 2025 bylo na financování projektů a dalších činností v rámci tří specifických cílů programu Spravedlnost poskytnuto 40,7 mil. EUR (podpora justiční spolupráce v občanských a trestních věcech;

odborná příprava právníků v oblasti občanského, trestního a základního práva EU, právních systémů členských států a právního státu; podpora přístupu ke spravedlnosti (včetně e-justice); ochrana práv obětí a práv osob podezřelých nebo obviněných ze spáchání trestného činu; podpora rozvoje a využívání digitálních nástrojů a údržba a rozšíření portálu e-justice).

4.4 Srovnávací přehled politik EU pro začínající podniky

Srovnávací přehled politik EU pro začínající podniky pracuje se čtyřmi kategoriemi států z hlediska jejich úspěšnosti při rozvoji začínajících podniků; Česká republika spadá do třetí výkonnostní kategorie. Inspirace pro všechny aktéry v oblasti moderních a flexibilních forem začínajících podniků; jak pro podniky a podnikatele samé, tak pro instituce usilující podporovat jejich rozvoj (soukromé i veřejné). Lze se důvodně domnívat, že právě tento typ tematické podpory bude ze strany Evropské komise silně podporován v případě projektů Národních a regionálních plánů partnerství (samozřejmě nemluvě o projektech z budoucích centrálně řízených programů Evropského fondu pro konkurenceschopnost a Horizon Europe).

Podle prvního srovnávacího přehledu EU pro začínající a rychle se rozvíjející firmy (ESSS; EU Start-up and Scale-up Strategy), jež v květnu 2026 zveřejnila Evropská komise, ekosystém začínajících a rychle se rozvíjejících firem v EU neustále roste. Srovnávací přehled ukazuje jasný trend: **politiky podporující start-ups vedou ke skutečným výsledkům.** Od roku 2020 (výchozí rok srovnávacího přehledu) zlepšilo svou výkonnost 20 z 27 členských států EU (cílená podpora zakladatelů podporuje inovace, tvorbu pracovních míst a hospodářský růst).

Srovnávací přehled zdůrazňuje **přímou souvislost mezi předpisy**, příznivými pro inovace, přístup k talentům a rizikovému kapitálu, a **úspěchem začínajících a rychle se rozvíjejících firem.** Přední země (Estonsko, Švédsko, Finsko, Nizozemsko, Dánsko) dosahují ve 36 měřících ukazatelích hodnoty výrazně nad průměrem EU (od 40 do 60 procentních bodů). Estonsko zaujímá vedoucí postavení v oblasti digitální infrastruktury a financování v rané fázi (na milion obyvatel připadá 615 firem podporovaných rizikovým kapitálem - nejvíce v EU); Švédsko vyniká talenty a financováním v pozdější fázi a produkuje 409 jednorožců na milion obyvatel (nejvíce v EU); Finsko kombinuje silné investice do výzkumu a vývoje s vysokou patentovou činností (důkaz, že inovace a komercializace jdou ruku v ruce).

Nedostatky v politikách brzdí inovace. ESSS 2026 též odhaluje nevyužitý potenciál v rozvíjejících se zemích (Řecko, Lotyšsko, Bulharsko, Slovensko, Rumunsko), jež ve stejných 36 měřících ukazatelích dosahují hodnoty 30 procentních bodů pod průměrem EU. Je pro ně charakteristický:

- nedostatečný přístup k rizikovému kapitálu (financování v pozdější fázi je vzácné, což nutí rychle rostoucí firmy hledat kapitál v zahraničí);
- úzká místa pro škálování (roztříštěné předpisy a pomalé administrativní procesy zpožďují expanzi, čas a dynamiku nákladů);
- odliv mozků (talenty odcházejí do dynamičtějších ekosystémů; snižování potenciálu pro místní inovace).

Výsledky a analýza srovnávacího přehledu pomohou utvářet strategická opatření, zaměřená na posílení ekosystémů EU pro začínající a rychle se rozvíjející firmy, zvláště připravovaný Akt EU o inovacích. Evropská komise již předložila iniciativy s cílem přilákat a udržet talenty a reagovat na potřeby inovativních společností (EU Inc. - návrh nového jednotného souboru pravidel pro firmy působící v celé EU; peněženka EU pro firmy - má zjednodušit přeshraniční obchodní operace; vízová strategie EU - opatření k podpoře globální konkurenceschopnosti EU, přilákání a udržení talentů, usnadnění, urychlení a předvídatelnosti legálního cestování pro turisty a obchodní cestující). Srovnávací přehled EU pro začínající a

rychle se rozvíjející podniky je jedním z výstupů **Strategie EU pro začínající a rychle se rozvíjející firmy Choose Europe to Start and Scale**, zveřejněné loni s cílem učinit z EU výborné místo k zakládání a růstu globálních firem, založených na technologiích; stanoví 26 konkrétních opatření, majících urychlit cestu od inovací ke komerčnímu úspěchu a posílit postavení podnikatelů v EU. Ke sledování pokroku hodnotí srovnávací přehled národní ekosystémy v šesti **klíčovými pilířích: regulace vstřícná k inovacím; lepší financování začínajících a rychle se rozvíjejících podniků; rychlé pronikání na trh a expanze; podpora nejlepších talentů v EU; přístup k infrastruktuře, sítím a službám; dopad.**

K zajištění důkladného posouzení sledoval srovnávací přehled **36 ukazatelů výkonnosti** (data dal k dispozici Eurostat a Společné výzkumné středisko Evropské komise (JRC) se soukromými poznatky o tržních technologiích z Dealroomu a Evropské aliance startupových národů. Vzaly se v úvahu nejaktuálnější definice a údaje, dokončené počátkem roku 2026 (pro časovou řadu let 2020 až 2025). Podle konečného indexového skóre jsou země EU seřazeny do **čtyř výkonnostních úrovní:**

- **přední začínající a rychle se rozvíjející firmy:** výkonnost nad 125% průměru EU;
- **vysoce výkonné začínající a rychle se rozvíjející firmy:** 100% až 125% průměru EU;
- **dohánějící začínající a rychle rostoucí firmy:** 70% až 100% průměru EU;
- **rostoucí začínající a rychle rostoucí firmy:** méně než 70% průměru EU.

4.5 Jarní ekonomická prognóza Evropské komise 2026

Její význam spočívá především v tom, že v horizontu jejího záběru, tedy do roku 2027, bude s největší pravděpodobností schválen a přijat Víceletý finanční rámec EU 2028 – 2034, včetně všech jej doprovázejících dílčích nařízení a dalších nezbytných právních norem proto, aby tento základní nástroj finanční politiky EU mohl být uveden do praktického fungování. A stav jednotlivých ekonomik členských států EU i ekonomiky EU jako celku sehraje nemalou roli v konečném rozhodování o finální alokaci i její programové a tematické (obsahové) struktuře.

Ekonomická prognóza Evropské komise z jara 2026 předpokládá **slabší ekonomickou aktivitu** (konflikt na Blízkém východě vyvolal nový energetický šok, **podněcující inflaci** a zhoršující ekonomické vyhlídky). Před koncem února 2026 se očekávalo, že ekonomika EU zůstane na cestě mírné expanze, doprovázené dalším poklesem inflace, ale po vypuknutí konfliktu se výhled podstatně změnil. Několik týdnů po začátku konfliktu se inflace začala zvyšovat v důsledku **prudkého nárůstu cen energetických komodit a ekonomická aktivita ztrácí dynamiku**. Pokud se napětí na trzích s energií zmírní, situace by se měla v roce 2027 mírně zlepšit.

Růst HDP v EU dosáhl v roce 2025 úrovně 1,5%. Nyní se pro rok 2026 předpokládá jeho zpomalení na 1,1% (projekce revidována o 0,3 procentního bodu směrem dolů oproti ekonomické prognóze z podzimu 2025 (1,4%). V roce 2027 by se měl zvýšit na 1,4%. Pro euro-zónu byly projekce růstu podobně revidovány směrem dolů (na 0,9% místo 1,2%) v roce 2026 a 1,2% (místo 1,4 %) v roce 2027. Očekává se, že **inflace** v EU dosáhne v roce 2026 hodnoty 3,1% (o procentní bod více než původní prognóza) a v roce 2027 zpomalí na 2,4%. Inflace v euro-zóně byla též revidována nahoru na 3,0% v roce 2026 a 2,3% v roce 2027 (oproti podzimním projekcím ve výši 1,9% a 2,0%).

Ekonomika EU má nadále růst, ale pomalejším tempem. Ekonomika EU je čistým dovozcem energie a velmi citlivě reaguje na energetický šok způsobený konfliktem na Blízkém východě. Za posledních méně než pět let jde o druhý podobný otřes. Prudký nárůst cen energií znamená vyšší výdaje domácností a rostoucí náklady podniků, jež snižují zisky mnoha průmyslových odvětví a přesměrovávají příjmy z ekonomiky EU do zemí vyvážejících energii. Po vypuknutí konfliktu klesla důvěra spotřebitelů na 40měsíční minimum (v souvislosti s rostoucími obavami ze zvýšení inflace a ztráty pracovních míst). Očekává se, že spotřeba

přesto zůstane hlavní hnací silou růstu. Kvůli přísnějším podmínkám financování, nižším ziskům a zvýšené nejistotě budou patrně omezovány firemní investice. Na růst vývozu nepříznivě působí slabší vnější poptávka. Investice EU do energetické odolnosti, zvláště po invazi Ruska na Ukrajině, se vyplácejí. Naléhání na diverzifikaci dodávek, dekarbonizaci a snížení spotřeby energie nyní ekonomice EU usnadňuje zvládnutí současného šoku.

Inflace poroste v důsledku cen energií. Krátkodobý inflační výhled se od podzimní prognózy 2025 zhoršil a údaje z března a dubna již ukazují prudké zrychlení způsobené cenami energií. Celková inflace má dosáhnout vrcholu v roce 2026 a v roce 2027 zvolnit (očekává se, že ceny energetických komodit budou postupně klesat, i když zůstanou asi o 20% vyšší než ceny před válkou).

Dlouhodobý pokles míry nezaměstnanosti se chýlí ke konci. V roce 2025 vzrostla zaměstnanost o 0,5% (více než 1 mil. nově obsazených pracovních míst). Předpokládá se, že v roce 2026 se růst zaměstnanosti zpomalí na 0,3% a v roce 2027 se opět zvýší na 0,4%. Dlouhodobý pokles míry nezaměstnanosti má skončit a v roce 2027 se má nezaměstnanost stabilizovat na úrovni přibližně 6%. Růst nominálních mezd by měl zůstat silný (mzdy se přizpůsobují vyšší inflaci).

Energetický otřes znamená další zátěž pro veřejné finance. Očekává se, že schodek veřejných financí v EU vzroste z 3,1% HDP v roce 2025 na 3,6% do roku 2027 (odraz utlumené ekonomické činnosti, vyšší úrokové výdaje, opatření ke zmírnění dopadu vyšších cen energií na zranitelné domácnosti a firmy, zvýšené výdaje na obranu). Veřejné investice v EU se mají v roce 2027 stabilizovat na vysoké úrovni (navzdory ukončení vyplácení prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost). Předpokládá se, že poměr veřejného dluhu k HDP v EU vzroste z 82,8% v roce 2025 na 84,2% v roce 2026 a 85,3% v roce 2027. V euro-zóně by se měl zvýšit z 88,7% v roce 2025 na 90,2% v roce 2026 a 91,2% v roce 2027 (odraz vyšších primárních schodků a stále nepříznivějšího diferenciálu mezi úrokovými sazbami a tempem růstu HDP (do roku 2027 budou patrně mít čtyři členské státy míru zadlužení vyšší než 100% HDP).

Výhled je negativně ovlivněn pokračujícím napětím v oblasti dodávek. Hlavní riziko spojené s prognózou se týká délky trvání blízkovýchodního konfliktu a jeho důsledků pro globální trhy s energií. Vzhledem k neobvykle vysokému stupni nejistoty a snižující se naději na rychlou normalizaci podmínek v oblasti dodávek je základní prognóza doplněna alternativním scénářem (předpokládá delší období narušení dodávek; podle něj se předpokládá, že ceny energetických komodit výrazně porostou nad základní křivky futures, dosáhnou vrcholu na konci roku 2026 a poté se s nimi do konce roku 2027 postupně sladí; podle něj by se inflace nesnížila a ekonomická aktivita v roce 2027 nezotavila). Vyšší ceny by navíc mohly přimět domácnosti a firmy k výraznějšímu omezení spotřeby a investic. Dále by se mohly stupňovat přímé výpadky dodávek konkrétních komodit a vstupů (rafinované ropné produkty, helium a hnojiva) s dominovým efektem na globální výrobní řetězců a cenovou dostupnost potravin. Pokračující oslabování poptávky po pracovní síle (klesající počet volných pracovních míst a čím dál nižší míra nábory) by mohlo signalizovat nepříznivější dopad na budoucí růst zaměstnanosti. Pokračující nejistota ohledně globální obchodní politiky a probíhající přenastavení geopolitických a obchodních vztahů by mohly dále nepříznivě ovlivnit důvěru a ekonomickou aktivitu. Rychlejší provádění strukturálních reforem, jež by řešily dlouhodobé překážky růstu v EU, by mohlo vést k dalšímu významnému zvýšení prognóz. Značné veřejné investice do odvětví typu obrany a energetické transformace mohou částečně kompenzovat oslabení, očekávané v soukromém sektoru. Umělá inteligence představuje příležitosti i rizika: zvýšení produktivity by mohlo podpořit investice v EU, zatímco narušení trhu práce by může negativně ovlivnit poptávku.

Podzimní ekonomická prognóza Evropské komise 2026, jež bude reagovat na aktuální ekonomický vývoj, by měla být představena v listopadu 2026.

4.6 Pakt o migraci a azylu – Zpráva Evropské komise o aktuálním stavu provádění

Kontext Paktu o migraci a azylu byl podán již výše.

Evropská komise vydala v květnu 2026 **zprávu o aktuálním stavu provádění Paktu o migraci a azylu**. Členské státy významně pokročily v provádění Paktu a klíčové pilíře nového systému jsou nyní zavedeny. Vzhledem k plnému vstupu Paktu v platnost je třeba usilovat o dokončení všech jeho součástí. Pakt o migraci a azylu byl přijat v květnu 2024; přepracovává rámec EU pro migraci a azyl a zavádí nová pravidla pro řízení migrace v EU. Poskytuje společný rámec se silnější ochranou vnějších hranic EU, spravedlivými a pevnými azylovými pravidly a rovnováhou mezi solidaritou a odpovědností.

Provádění tohoto složitého souboru reforem s deseti vzájemně propojenými legislativními akty vyžaduje právní a operativní práci; celkově bylo dosaženo pokroku ve všech oblastech. Většina členských států zdárně pokračuje při přizpůsobování svých národních právních předpisů, zavádění povinného prověřování a řízení na hranicích, včetně nezávislých monitorovacích mechanismů v oblasti základních práv, a dosáhly dostatečné přijímací kapacity. Členské státy též pokročily v posilování schopnosti zpracovávat přemístění do členského státu odpovědného za žádost o azyl a plnit přísliby solidarity.

Je třeba vyvinout úsilí k odstranění zbývajících nedostatků a zaměřit se na postupy a infrastrukturu, jež jsou pro fungování Paktu nejvíce zapotřebí. Přípravenost se v jednotlivých členských státech liší; dokončit je třeba zejména:

- testování a zavedení nového systému Eurodac (centrální biometrické databáze podporující Pakt);
- zařízení pro prověřování a řízení na hranicích;
- opatření k účinnému předcházení skrývání se a druhotnému pohybu;
- pravidla týkající se odpovědnosti a převodů spolu se zprovozněním prvního rezervoáru solidarity;
- zavedení právních záruk a záruk do praxe, včetně mechanismu monitorování základních práv.

Pakt má vstoupit v platnost v červnu 2026; poté bude následovat trvalé úsilí, jež bude jeho jednotlivé body prakticky naplňovat v zájmu komplexního přístupu EU k řízení azylu a migrace. Evropská komise podporuje členské státy při provádění nového rámce společně s agenturami EU: Agenturou EU pro azyl (EUAA), agenturou eu-LISA, agenturou Frontex, Europlem a Agenturou EU pro základní práva (FRA). Evropská komise uvolnila 3 mld. EUR k podpoře provádění Paktu a zajištění dočasné ochrany Ukrajinců.

Evropská komise ve Strategii EU pro řízení azylu a migrace ze začátku letošního roku stanovila další postup pro příští roky. Od roku 2024 byly na úrovni EU podniknuty důležité kroky k dalšímu zprovoznění, posílení a doplnění rámce Paktu (přijetí pravidel pro bezpečné třetí země, zmírnění tlaku na vnitrostátní azylové systémy, omezení pobídek k nelegální migraci, první celounijní seznam bezpečných zemí původu, rychlejší a účinnější zpracování žádostí o azyl, jež budou pravděpodobně neopodstatněné, návrh nového společného systému EU pro navracení, nyní projednávaném spolunormotvůrci)⁵.

Na základě společného prováděcího plánu členské státy, Evropská komise a agentury EU spolupracují na převedení nového legislativního rámce do **operativní reality** (umožní účinné řízení migrace v celé EU na principu rovnováhy mezi spravedlností a kontrolou, sdílenou odpovědností a solidaritou mezi členskými státy). To má zajistit připravenost a odolnost EU ve složitém geopolitickém kontextu. Evropská komise již vydala tři zprávy k monitoringu provádění Paktu (ty předchozí z června 2025 a listopadu 2025).

⁵ Nedovolené překračování vnějších hranic EU se v roce 2025 ve srovnání s rokem 2024 snížilo o 26%.

4.7 Pakt pro dovednosti – každoroční průzkum

Zpráva přináší vyhodnocení nástroje Paktu dovedností, jež je významnou součástí Unie dovedností, zaměřené na podporu a rozvoj dovedností v souvislosti s probíhajícími strukturálními změnami v ekonomice a posilováním konkurenceschopnosti EU.

Evropská komise zveřejnila v dubnu 2026 každoročně vydávaný **průzkum Paktu pro dovednosti** (byl vytvořen v roce 2020 jako iniciativa zaměřená na prohlubování dovedností lidí); Pakt podporuje partnerství související s dovednostmi, řešící potřeby EU v oblasti dovedností, a podporující zelenou a digitální transformaci. Přispívá k Evropskému pilíři sociálních práv a k cíli EU, aby se do roku 2030 každoročně účastnilo odborné přípravy 60% dospělých. Cestou partnerství veřejného a soukromého sektoru Pakt identifikuje nedostatky v dovednostech mezi pracovníky, firmami a průmyslovými odvětvími v EU; jeho cílem je tyto nedostatky řešit.

Pakt přispěl k vytvoření sítě **4.000 organizací** (podnikatelé, průmyslové svazy, sociální partneři, poskytovatelé vzdělávání a odborné přípravy, regionální a místní orgánů, služby zaměstnanosti). Podle zprávy průzkumu společně investovaly **více než 1 mld. EUR pro posílení dovedností v EU. 85% dotazovaných firem a pracovníků oceňuje přínosy a dopady Paktu** (společná akce, přístup k poznatkům o dovednostech, příležitosti k vytváření sítí); zúčastněné podniky a pracovníci dále zvyšovali úsilí o poskytování vysoce kvalitní odborné přípravy a zlepšování přístupu ke vzdělávání; zaměřili se na digitální, ekologické a odvětvové dovednosti (odrážejí naléhavé potřeby trhu práce v EU). **277.600 organizací** se připojilo k sítím dovedností a posílilo spolupráci mezi vzděláváním, průmyslem a veřejnými orgány prostřednictvím Paktu pro dovednosti. Vypracovali či aktualizovali **téměř 46.500 vzdělávacích programů**, včetně krátkých kurzů či delších kvalifikačních programů.

Regionální partnerství a partnerství v oblasti rozsáhlých dovedností. Průzkum zdůraznil účinnost **regionálních partnerství v oblasti dovedností**, (93% prokázalo zlepšení při sladování regionální nabídky dovedností a poptávky po nich; 86% usnadnilo přechod na zelenou a digitální ekonomiku). V roce 2025 členové **rozsáhlých partnerství v oblasti dovedností** vyškolili v průměru 26% své pracovní síly (silné odhodlání urychlit rozvoj dovedností). Rozsáhlá partnerství v oblasti dovedností v rámci Paktu jsou iniciativami spolupráce napříč průmyslovými ekosystémy, sdružující klíčové zúčastněné strany k investicím do prohlubování dovedností a změny kvalifikace pracovní síly.

Organizace, účastníci se Paktu pro dovednosti, se zavázaly prohloubit dovednosti a změnit kvalifikaci u **25 mil. lidí do roku 2030**. V **Unii dovedností** (Strategie EU na podporu rozvoje dovedností a posílení konkurenceschopnosti EU) vyzvala Evropská komise národní, regionální a místní orgány, firmy, sociální partnery, odvětvové organizace, obchodní komory, poskytovatele vzdělávání a odborné přípravy a služby zaměstnanosti, aby tento závazek **zdvojnásobily**.

5. Klíčové události s významným dopadem

5.1 Urychlení rozšiřování obranné průmyslové základny a zjednodušení zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany – politická dohoda

Význam této zprávy spočívá v potřebě urychleně zaměřit pozornost EU a jejích členských států na téma obrany a bezpečnosti, a současně úsilí EU o zjednodušení procesů a odstraňování nadbytečné byrokracie.

Evropský parlament a Rada EU dosáhly v červnu 2026 předběžné politické dohody s cílem **zjednodušit zadávání zakázek v oblasti bezpečnosti a obrany, usnadnit investice do obrany a podpořit obranný průmysl**. Evropská komise před rokem navrhla soubor opatření v oblasti obrany jako součást programu EU pro zjednodušení s cílem posílit konkurenceschopnost EU; opatření přímo reagují na výzvy průmyslu k **rychlejším, flexibilnějším a méně zatěžujícím obranným průmyslovým politikám**, jež posilují bezpečnost EU a odolnost jejího průmyslu. Dohoda má **usnadnit transfer obranných produktů v rámci EU**. Nové licence EU a širší výjimky z předchozího povolení zjednoduší přepravu obranných produktů přes hranice a pomohou snížit zpoždění; má též zefektivnit **postupy zadávání zakázek v oblasti obrany** pro veřejné zadavatele a průmysl, snížit administrativní zátěž a pomoci urychlit zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany (zavádí **rychlejší povolování obranných projektů, lhůtu 42 pracovních dnů pro rozhodnutí o povolení a automatické schvalování**, nereagují-li orgány včas). Též **zjednodušuje přístup k Evropskému obrannému fondu** s cílem zlepšit provádění a zjednodušit administrativní požadavky na žadatele v souladu se zpětnou vazbou průmyslu, a snižuje právní nejistotu tím, že **objasňuje, jak se právní předpisy EU o chemických látkách vztahují na odvětví obrany**.

Dohodnuté nařízení vstoupí v příštích týdnech do formálního procesu přijímání Evropským parlamentem a Radou EU.

V červnu 2025 Evropská komise navrhla souhrnný Akt o obranné připravenosti), balíček, jež je v souladu s Bílou knihou o obranné připravenosti EU do roku 2030 (Readiness 2030). Cílem balíčku je podpořit myšlení zaměřené na obrannou připravenost EU, posílit investice do obrany a umožnit členským státům a průmyslu rychle a účinně reagovat na stupňující se bezpečnostní hrozby. Balíček obsahuje tři klíčové legislativní návrhy:

- návrh nařízení, jímž se urychluje udělování povolení pro projekty v oblasti obranné připravenosti;
- pozměňující Nařízení k Evropskému obrannému fondu (EDF) a Nařízení REACH o chemických látkách (zajistí větší soulad s potřebami v oblasti obrany);
- pozměňující směrnice k zefektivnění transferů obranných produktů uvnitř EU a zadávacích řízení v oblasti obrany.

5.2 Pokyny k posílení odolnosti EU v oblasti vody

Jelikož téma efektivního a šetrného nakládání s vodou bylo předmětem přehodnocení rámce kohezní politiky v polovině období (2021 – 2027; mid-term review) a jednou z priorit, na něž měly členské státy v rámci realokace zdrojů kohezní politiky upřít mimořádnou pozornost, lze se domnívat, že (i s ohledem na to, že fakticky problém ještě zdaleka nebyl vyřešen) toto téma bude patřit mezi nosné i v období příštím, především z prostředků naplňujících obsah Národních a regionálních plánů partnerství na období 2028 – 2034.

Evropská komise zveřejnila v květnu 2026 **pokyny k zajištění jednoduššího a harmonizovanějšího provádění právních předpisů EU v oblasti vody** a snížení nejistoty ohledně jejich dodržování. Cílem je podpořit celkovou agendu odolnosti EU, zahrnující vodohospodářskou odolnost; jsou součástí úsilí Evropské komise o podporu celkové odolnosti

EU zachováním vysokých standardů pro vody s cílem chránit lidské zdraví a životní prostředí a zajistit přístup ke kritickým surovinám pro čistou transformaci. Pokyny objasňují rámcovou Směrnici o vodě, již podporují její *dceřiné směrnice*: Směrnice o podzemních vodách a Směrnice o normách environmentální kvality; je součástí Akčního plánu RESourceEU a bere v úvahu cíle Strategie pro vodohospodářskou odolnost. Vysvětlují, jak posoudit dopad nových projektů na kvalitu vody; zaměřují se na projekty ovlivňující chemický stav vodních útvarů a pravidla stanovená v právních předpisech EU o vodě, jež umožňují nižší environmentální cíle.

Vysvětluje též nové výjimky, zavedené nedávnými změnami právních předpisů k vodě; umožňují zjednodušené postupy pro projekty, vedoucí jen ke krátkodobému zhoršení či přemístění znečištění bez čistého zvýšení. Dokument uvádí příklady využití flexibility k usnadnění těžby, zpracování kovů a dalších projektů v oblasti kritických surovin. Pokyny se zaměřují na těžební odvětví; závěry lze použít i na další projekty či činnosti, včetně těch, týkajících strategických odvětví podporovaných podle Směrnice o obnovitelných zdrojích energie III, Aktu o čipech či Aktu o průmyslu pro nulové čisté emise. Doplnuje úsilí Evropské komise o urychlení povolování, včetně jejího návrhu Nařízení o urychlení posuzování vlivů na životní prostředí.

Rámcová Směrnice o vodě je základním kamenem vodní politiky EU a její účinné provádění je klíčovým zaměřením Strategie pro vodohospodářskou odolnost. Vyžaduje, aby členské státy zajistily, že všechny povrchové vody (jezera, řeky, brakické a pobřežní vody) a podzemní vody dosáhnou dobrého stavu jakosti do roku 2015 či nejpozději do roku 2027. Tato lhůta může být za určitých podmínek prodloužena i na období po roce 2027. Kontrola účelnosti rámcové Směrnice o vodě v roce 2019 potvrdila jasnou přidanou hodnotu opatření EU v oblasti vodní politiky. Směrnice EU, již se revidují seznamy znečišťujících látek v povrchových a podzemních vodách, vstoupila v platnost v květnu 2026 a zajišťuje, že tyto seznamy jsou v souladu s nejnovějšími vědeckými doporučeními a nové látky pečlivěji monitorovány a podléhají přísnějším kontrolám.

Cílem Akčního plánu RESourceEU je zajistit suroviny pro klíčová průmyslová odvětví (automobilový průmysl, průmyslové motory, obrana, letecký a kosmický průmysl, čipy umělé inteligence, datová centra) při současné ochraně hodnotových řetězců EU před narušením dodávek. Pokyny poskytují větší jasnost ohledně ustanovení rámcové Směrnice o vodě, Směrnice o podzemních vodách a Směrnice o normách environmentální kvality (tato ustanovení nenahrazují, nedoplňují ani nemění; nejsou právně závazné).

5.3 Plán Evropské komise k zajištění dodávek hnojiv a potravinového zabezpečení v EU

Kontext této zprávy je identický s bodem 1.2 tohoto textu (viz výše).

Evropská komise přijala v květnu 2026 **Akční plán pro hnojiva**: jde o iniciativu k podpoře zemědělců, jež čelí rostoucím nákladům na hnojiva a jejich nedostatku, posílení domácí produkce a snížení závislosti EU na dovozu. Plán pomůže zajistit potravinové zabezpečení a posílit strategickou autonomii EU při sledování vysokých cílů v oblasti klimatu a životního prostředí. Nedávné narušení dodávek a kolísání cen vystavily zemědělce v EU rostoucímu tlaku, což odhalilo zranitelnost EU vůči vnějším otřesům v dodávkách hnojiv. V návaznosti na Sdělení o hnojivech z roku 2022 kombinuje Akční plán pro hnojiva **okamžitá podpurná opatření**, zaměřená na podporu cenové dostupnosti a bezpečnosti dodávek, s **dlouhodobějšími opatřeními** k posílení domácí výroby hnojiv, zlepšení odolnosti dodávek a urychlení přechodu na hnojiva z biologického materiálu, nízkouhlíková a oběhová hnojiva.

Podpora zemědělců a zlepšení jejich přístupu k hnojivům. Evropská komise poskytne cílenou **mimořádnou podporu** zemědělcům v EU, čelícím vysokým nákladům na hnojiva, cestou stávajících nástrojů v rámci Společné zemědělské politiky EU; navrhne **uvolnění prostředků z Rozpočtu EU s cílem posílit zemědělskou rezervu** o značnou částku (tento finanční balíček bude **předložen do léta**, aby zemědělcům poskytl okamžitou úlevu v oblasti

likvidity před příštím produkčním cyklem a pomohl udržet zemědělskou produkci). Jako dodatečnou krátkodobou úlevu předloží Evropská komise **cílený legislativní balíček**, jež členskými státy umožní plně využít podporu, jež je k dispozici v rámci stávajících Strategických plánů Společné zemědělské politiky (CAP); bude zahrnovat nový režim likvidity, jež pomůže s peněžním tokem, větší flexibilitou pro zálohové platby a silnějšími pobídkami pro účinnější zemědělské postupy, snižující a optimalizující používání hnojiv, přechod na hnojiva z biologického materiálu a v případě potřeby investice do odolnosti zemědělských podniků. Další opatření k podpoře zemědělců se zaměří na lepší hospodaření s živinami, podporu rozvoje a zavádění zemědělských postupů účinně využívajících živiny a větší důraz na **poradenské služby pro zemědělství** v rámci CAP. Evropská komise též předloží opatření k usnadnění používání digestátů s vhodnými environmentálními zárukami a v návaznosti na nadcházející hodnocení Směrnice o dusičnanech objasní některá prováděcí pravidla, aby je lépe sladila s realitou kalendářního zemědělství v praxi.

Posílení domácí výroby, podpora cirkulární ekonomiky a dekarbonizace. Evropská komise podnikne kroky k **podpoře domácího odvětví hnojiv** (zabránění deindustrializaci, zaručení stabilních dodávek a snížení závislosti EU na dovozu). K posílení oběhovosti a snížení emisí Evropská komise podpoří **využívání alternativ v rámci EU** (širší využívání organických hnojiv z biologického materiálu a alternativ k tradičním minerálním výrobkům; biomasa řas, další pomocné půdní látky, mikrobiální roztoky, biostimulanty a rekuperace dusíku a fosforu z kalů z čistíren odpadních vod). V souvislosti s nadcházejícím přezkumem systému pro obchodování s emisemi (EU ETS) budou prozkoumány možnosti zajištění toho, aby jakákoli další **flexibilita pro odvětví hnojiv** byla spojena s odpovědností za dekarbonizaci výroby, za zajištění zvýšené výroby biologických a oběhových hnojiv a dostupnosti (včetně cenové) domácích hnojiv v EU. Evropská komise též zváží poskytnutí **správných pobídek** pro uhlíkové zemědělství a pohlcování uhlíku propojením soukromých a veřejných zdrojů (členské státy, CAP, budoucí Evropský fond pro konkurenceschopnost a příjmy ze systému EU ETS); též omezí zbytečnou byrokracii a překážky na trhu a navrhne nová opatření ke zvýšení poptávky po udržitelných domácích hnojivech k posílení a lepšímu fungování Jednotného trhu v tomto segmentu a hodnotovém řetězci. K zefektivnění postupů **cirkulární ekonomiky** Evropská komise posoudí opatření v souvislosti s hodnocením rámcové Směrnice o odpadech s cílem zjednodušit nakládání s vedlejšími produkty živočišného původu a jinými vedlejšími produkty. Též zajistí, aby odvětví hnojiv nezaostávalo za ostatními odvětvími v přístupu k financování ekologických inovací a modernizace. Stávající fondy, zejména v rámci kohezní politiky, budou mobilizovány k podpoře výroby bioplynu a biometanu a investic do infrastruktury pro odpadní vody, jež mohou zvýšit zhodnocování kalů a rekuperaci živin.

Posílení transparentnosti trhu, připravenosti a posílení dialogu mezi zúčastněnými stranami. Dobře fungující trh s hnojivy vyžaduje větší transparentnost a strukturovaný dialog mezi tvůrci politik a aktéry v celém hodnotovém řetězci. Evropská komise zahájí **partnerství EU v oblasti hodnotového řetězce hnojiv** (sdruží výrobce hnojiv, zemědělce a členské státy s cílem určit společnou cestu k překonání problémů a zajištění nepřetržitého potravinového zabezpečení za dostupné ceny v EU). V rámci něj bude v nadcházejících měsících uspořádán **první politický dialog** se všemi aktéry v řetězci s cílem nalézt řešení problémů v oblasti dodávek, výroby, uvádění na trh a používání hnojiv. Výsledky poslouží jako základ pro práci na schůdných řešeních pro zemědělce i průmysl. Evropská komise též posílí **monitoring** trhu, schopnosti včasného varování a navrhne přiměřený rámec, zajišťující dostupnost pravidelných aktuálních údajů o hnojivech v EU; zpracuje **zprávu**, jež posoudí, jak se náklady spojené s Mechanismem uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM) a systémem EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) promítají do cen hnojiv, jež platí zemědělci a v konečném důsledku do cen potravin. **Středisko pro sledování trhu s hnojivy** bude nadále sloužit jako ústřední platforma pro informace o trhu, a bude zlepšeno shromažďování údajů o fungování trhu, cenách a zásobách. Evropská komise též posoudí vytváření zásob a další možnosti zajištění klíčových hnojiv a vstupů (včetně sezónních či minimálních zásob, společného zadávání veřejných zakázek či jiných nástrojů ke zvýšení odolnosti vůči vnějším otřesům a zmírnění kolísání cen). EU se bude dále zapojovat do rámců mezinárodní spolupráce a spolupráce s

kandidátskými, sousedními a partnerskými zeměmi na celém světě s cílem zajistit transparentnost, podpořit diverzifikaci dodávek hnojiv a vstupů a prozkoumat investiční možnosti v těchto zemích cestou vzájemně prospěšných partnerství.

Hnojiva mají zásadní význam pro zemědělskou produktivitu, životaschopnost zemědělských podniků a potravinové zabezpečení a představují významný podíl výrobních nákladů zemědělců. Geopolitické otřesy a narušení dodávek vedly k prudkému nárůstu cen hnojiv, což vytváří rostoucí tlak na zemědělce v EU. Rostoucí náklady na hnojiva mohou zemědělce donutit snížit aplikační dávky či omezit obdělávané plochy (to ohrožuje výnosy plodin, produkci potravin a odolnost zemědělsko-potravinářského odvětví v EU). Se začínající sezónou výsevu potřebují zemědělci spolehlivý přístup k dostatečnému množství cenově dostupných hnojiv. EU musí posílit odolnější, konkurenceschopnější a cirkulární domácí průmysl hnojiv a snížit tak strategickou závislost a lépe odolat budoucím otřesům. V rámci probíhající reakce na tuto situaci Evropská komise podnikla několik kroků (zavedení výjimky ze standardních pravidel pro výpočet s cílem snížit dopad CBAM na hnojiva a učinit z nich jedinou komoditu, jež má z této výjimky prospěch; použití 1% přírážky místo 10% s postupným nárůstem na 30% pro všechna ostatní odvětví). V únoru 2026 Evropská komise navrhla dočasné celní kvóty s nulovým clem pro několik klíčových dusíkatých hnojiv a vstupů pro jejich výrobu (amoniak, močovina). V dubnu 2026 pak přijala dočasný rámec veřejné podpory k podpoře odvětví postižených krizí na Blízkém východě, včetně zemědělství; taktéž dubnu svolala dialog na vysoké úrovni se zúčastněnými stranami s cílem pomoci utvářet Akční plán pro hnojiva a určit opatření k posílení udržitelnosti, konkurenceschopnosti a odolnosti systému hnojiv EU.

5.4 Nová pravidla pro celounijní rezervace při cestování vlakem

Mezi jednotlivými dopravními módy je zcela nejvíce v politikách EU upřednostňována železniční doprava. Aktuálně byla navržena nová sada pravidel pro usnadnění osobní železniční dopravy především přeshraničního a transevropského typu, nabízejí snazší nákup jízdenek v celé trase a lepší ochranu cestujících.

Evropská komise navrhla v květnu 2026 **nová pravidla, umožňující bezproblémové cestování po EU**. Spočívají ve třech návrzích, **zjednodušujících plánování a rezervace pro regionální, dálkové a přeshraniční cesty**, zvláště pro **cesty vlakem zahrnující více provozovatelů**, a **zajišťujících lepší ochranu cestujících v železniční přepravě po celou dobu cesty**.

Srovnání všech dostupných možností cestování a určení nejudržitelnějších možností, zvláště pro přeshraniční cestování, je nyní pro cestující v EU nadále obtížné (zvláště v případě vlakových jízdenek). Mnoho cestujících se při kombinaci různých dopravních služeb setkává s překážkami; rezervace cest vlakem o více úsecích, zahrnujících jízdenky od různých společností, může být složitá (z velké části kvůli roztříštěným rezervačním systémům a velmi silné přítomnosti některých železničních společností na trhu). Ochrana cestujících je omezena na železniční cesty, zahrnující více jízdenek různých provozovatelů železniční dopravy.

Návrhy tyto překážky řeší; k usnadnění cestování a pokroku v plnění cílů EU v oblasti klimatu, navrhuje Evropská komise opatření, umožňující **rezervace jednotných přepravních dokladů u více provozovatelů železniční dopravy** (železniční trh se má stát transparentnějším a přístupnějším). Cestující budou moci **najít, porovnat a zakoupit služby kombinované od různých provozovatelů železniční dopravy do jedné jízdenky**, jíž bude lze zakoupit v jedné transakci na platformě pro prodej jízdenek podle jejich výběru (může jít o **nezávislou platformu** či **přepravní službu provozovatele železniční dopravy**). U **zmeškaných přípojů** během železničních cest s více provozovateli budou cestující s jedinou jízdenkou požívat **nové, plné ochrany práv cestujících** (pomoc, přesměrování, náhrada výdajů, odškodnění).

Evropská komise též zavádí **nové povinnosti pro platformy pro prodej přepravních dokladů a provozovatele** (k zajištění spravedlivého přístupu k prodeji přepravních dokladů a neutrální prezentace možností cestování). Platformy budou muset **zobrazovat nabídky**

neutrálním způsobem (včetně třídění podle emisí skleníkových plynů, je-li to proveditelné). Pravidla zajistí, aby všichni provozovatelé dopravy mohli uzavírat spravedlivé, přiměřené a nediskriminační obchodní dohody s platformami pro prodej přepravních dokladů a naopak.

Následně Evropská komise předloží navrhovaná nařízení Radě EU a Evropskému parlamentu k projednání v rámci řádného legislativního postupu. Pro rozvoj bezproblémových rezervačních systémů a systémů prodeje jízdenek musí členské státy urychlit provádění pravidel Směrnice o inteligentních dopravních systémech ke sdílení údajů o multimodální dopravě ve vnitrostátních přístupových bodech. Návrhy podporují Akční plán EU na podporu dálkové a přeshraniční železniční dopravy a Plán na propojení EU vysokorychlostní železniční dopravou.

5.5 Návrh aktualizovaných referenčních hodnot systému EU pro obchodování s emisními povolenkami (EU ETS)

Tato zpráva je spojena s velkým očekáváním ze strany především energeticky intenzivního zpracovatelského průmyslu, jehož mnozí představitelé považují stávající vývojovou fázi ceny emisní povolenky za jednu z hlavních překážek jejich konkurenceschopnosti.

Evropská komise v květnu 2026 navrhla **aktualizované referenční hodnoty systému EU pro obchodování s emisními povolenkami (EU ETS)** na období **2026 - 2030**, jež jsou nyní před přijetím otevřeny **veřejným konzultacím a konzultacím s členskými státy**. Aktualizace referenčních hodnot je klíčovým krokem pro určení úrovně **přidělování bezplatných povolenek pro průmysl v EU**. Díky navrhovaným referenčním hodnotám budou odvětví v **průměru** nadále dostávat **bezplatné povolenky pokrývající přibližně 75% jeho emisí**. Evropská komise řeší obavy průmyslu **plným využitím dostupné právní flexibility**. S cílem stimulovat průmyslovou elektrifikaci zachovává aktualizovaný přístup pokrytí nepřímých emisí z používání elektřiny ve 14 referenčních hodnotách produktu, což vede k vyšším referenčním hodnotám s **finančním dopadem** ve výši asi **4 mld. EUR na období 2026 - 2030**.

Aktualizaci referenčních hodnot pro období 2026 - 2030 vyžaduje Směrnice o EU ETS (k aktualizaci dochází každých pět let). Doplnuje navrhovanou změnu rezervy tržní stability ETS (MSR) z dubna 2026, jež rezervu přizpůsobuje a lépe vybavuje s ohledem na schopnost reagovat na budoucí vývoj trhu, včetně možného napětí v dodávkách v nadcházejících desetiletích. Opatření společně pomohou **podpořit konkurenceschopnost a dekarbonizaci průmyslu EU a posílit stabilitu a předvídatelnost trhu EU s uhlíkem**.

Opatření by měla být vnímána v širším kontextu **přezkumu systému EU ETS** (má být proveden v **červenci 2026** s cílem zajistit, že systém EU ETS zůstane vhodný pro budoucnost a dále podpoří průmysl v EU při jeho dekarbonizační transformaci). Ve stávajícím systému EU ETS je přidělování bezplatných povolenek koncipováno podle odvětví na základě výkonnosti nejčistších 10% výrobců. Všechny firmy dostávají množství bezplatných povolenek; ty, jež vypouštějí více emisí, než je referenční hodnota stanovená nejčistšími výrobci, musí zakoupit další povolenky na pokrytí těchto emisí. Referenční hodnoty EU ETS odměňují nejúčinnější zařízení a zajišťují, aby přidělování bezplatných povolenek představovalo silnou pobídku pro odvětví, určující vývoj transformace.

Referenční hodnoty systému EU ETS pro období 2026 - 2030 budou přijaty prováděcím aktem. Po proběhlé veřejné konzultaci a kontrole ze strany členských států EU ve Výboru pro změnu klimatu přijme Evropská komise **nové referenční hodnoty do konce června 2026**. Akt je nezbytný pro přidělování bezplatných povolenek průmyslovým podnikům, jež se očekává krátce po jeho přijetí.

Do července 2026 Evropská komise přezkoumá systém EU ETS s cílem modernizovat jej; navrhne zavedení **záložních referenčních hodnot pro jednotlivá odvětví** jako součást revize systému EU ETS (to má být provedeno cestou zvláštního zmocnění, jež by Evropské

komisi umožnilo definovat tyto záložní referenční hodnoty pro konkrétní odvětví a stanovit metodiku pro určení příslušných referenčních hodnot. Aby byla dotčeným odvětvím poskytnuta včasná a účinná podpora, měla by být revidovaná metodika použitelná co nejdříve.

V březnu 2026 bylo **oznámeno posílení investic v rámci systému EU ETS** v objemu 30 mld. EUR, financovaným prostřednictvím 400 mil. povolenek EU ETS v rezervě s cílem financovat projekty dekarbonizace. Evropská komise bude vycházet ze zkušeností získaných z aukce dekarbonizace průmyslového tepla, usnadní přístup malým a středním podnikům a zaměří se na určité průmyslové procesy (teplo na různých teplotních úrovních, kde jsou zapotřebí individuálně uzpůsobené způsoby dekarbonizace).

Referenční hodnoty systému EU ETS se vypočítávají na základě výkonnosti nejúčinnějších zařízení a pravidelně se aktualizují, aby odrážely technologický pokrok. Revidované hodnoty jsou odvozeny z údajů předložených členskými státy v roce 2024 v rámci procesu vnitrostátních prováděcích opatření a posouzeny Evropskou komisí. V souladu se Směrnicí o systému EU ETS se snížení referenčních hodnot stanoví v rámci definovaného rozmezí na základě pozorovaného zlepšení výkonnosti napříč odvětvími. Systém EU ETS je klíčovým nástrojem dekarbonizace průmyslu v EU, jež výrazně **snížil spotřebu fosilních paliv i závislost EU na dovozu a posílil její odolnost**. Vedl k významným investicím do přechodu na čistou energii v oblasti obnovitelných a nízkouhlíkových zdrojů energie.

Aktualizované referenční hodnoty jsou založeny na výkonnosti nejúčinnějších zařízení v každém odvětví a zajišťují, že **bezplatné přidělování povolenek nadále odměňuje účinnost a poskytuje průmyslovým podnikům pobídky ke snižování emisí**, a tím k dekarbonizaci při zachování konkurenceschopnosti. Tato aktualizace **zajistí včasné vydání bezplatných povolenek pro rok 2026**. Podniky již znají množství povolenek, které musí vyřadit do konce září 2026 za emise z předchozího roku. Zveřejnění návrhu prováděcího aktu Evropské komise, jímž se aktualizují referenční hodnoty systému EU ETS, poskytne podnikům spadajícím pod systém EU ETS představu o množství bezplatných povolenek, jež jim budou přiděleny. Opatření je součástí **širšího úsilí o zachování vhodnosti systému EU ETS pro daný účel**, jeho hlavní koncepce a posílení jeho schopnosti zajistit dekarbonizaci, konkurenceschopnost a energetickou bezpečnost.

Komplexní přezkum systému EU ETS bude následovat v **červenci 2026**.

5.6 Zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci – politická dohoda

Téma se zabývá legislativním rámcem pro využívání umělé inteligence ve spojení s již několikrát akcentovanou problematiku zjednodušení a zmírnění administrativy.

V květnu 2026 bylo dosaženo politické dohody mezi Evropským parlamentem a Radou EU **o jednodušších pravidlech pro umělou inteligenci (AI), vstřícných k inovacím**. Evropská komise před pěti měsíci navrhla **digitální souhrnný návrh k AI** jako součást programu EU pro zjednodušení s cílem posílit konkurenceschopnost EU. To má usnadnit provádění [Aktu o AI](#) pro podniky v EU a zachovat jeho přínosy pro společnost, bezpečnost a základní práva v EU. Dohoda stanoví **harmonogram provádění pravidel upravujících vysoce rizikové systémy AI**. Pravidla pro systémy používané v některých vysoce rizikových oblastech (biometrie, kritická infrastruktura, vzdělávání, zaměstnanost, migrace, azyl a ochrana hranic) se použijí počínaje prosincem 2027. Pro systémy integrované do výrobků (výtahy, hračky) se pravidla použijí od srpna 2028. Tato sekvence pomůže zajistit, že budou zavedeny technické normy a další podpůrné nástroje před tím, než se pravidla začnou uplatňovat. Dohoda též posiluje ochranu občanů; zakazuje systémy AI, jež vytvářejí sexuálně explicitní a intimní obsah bez souhlasu či materiál pohlavního zneužívání dětí (nudifikační aplikace AI).

Pro firmy dohoda zavádí **jednodušší pravidla a jasnější správu**. Některá pravidla pro malé a střední firmy jsou rozšířena na malé společnosti se střední tržní kapitalizací. Též byl vyjasněn soulad mezi Aktem o AI a právními předpisy EU o bezpečnosti výrobků (zvláště Nařízení o

strojních zařízeních, aby se zabránilo zdvojování odvětvových pravidel a pravidel pro AI). Více inovátorů též získá přístup k regulačním pískovištím, včetně pískoviště na úrovni EU, k testování svých řešení v oblasti AI v reálných podmínkách. Donucovací pravomoci Úřadu Evropské komise pro AI budou posíleny s cílem podpořit dohled nad některými systémy AI, včetně těch, založených na obecných modelech a těch, začleněných do velmi velkých on-line platform a velmi velkých vyhledávačů.

Dohoda má přinést **bezpečnější a jednodušší pravidla** pro občany i firmy. Digitální souhrn o AI též doplňuje stávající podpůrné iniciativy (asistenční služba Aktu o AI, připravované pokyny ke klasifikaci vysoce rizikových systémů a povinností týkajících se transparentnosti).

Evropský parlament a Rada EU nyní formálně přijmou politickou dohodu; poté budou změny zveřejněny v Úředním věstníku EU a vstoupí v platnost o tři dny později.

V listopadu 2025 byl navržen digitální souhrnný návrh o AI s cílem zjednodušit Akt o AI a zachovat jeho úroveň ochrany. Byl zveřejněn spolu s digitálním omnibusem, jež zefektivňuje pravidla pro kybernetickou bezpečnost a data, a strategií datové unie s cílem zpřístupnit vysoce kvalitní data pro AI a evropské podnikové peněženky.

5.7 Modernizace pravidel EU pro koordinaci sociálního zabezpečení a spravedlivou mobilitu pracovní síly

Téma se týká především osob působících na přeshraničním trhu práce v rámci EU v kontextu sociálního zabezpečení a mobility pracovní síly. Systémy sociálního zabezpečení zůstávají nadále ve výlučné kompetenci členských států.

V dubnu 2026 schválila Rada EU **revizi pravidel pro koordinaci sociálního zabezpečení**. Revidovaná pravidla jsou důležitá pro **spravedlivou mobilitu pracovních sil v EU**; usnadňují lidem práci, život či odchod do důchodu **v jiných členských státech** či **hledání zaměstnání přes hranice**: zajišťují, že jejich práva v oblasti sociálního zabezpečení jsou dobře chráněna; též snižují administrativní zátěž a právní nejistotu pro přeshraničně působící firmy. Rada EU schválila již dříve dosaženou dohodu Rady EU a Evropského parlamentu. Dohodu nyní čeká formální potvrzení v Radě EU a Evropském parlamentu. Dosavadní pravidla byla platná od roku 2010 a vzhledem k měnícím se okolnostem nutně vyžadovala revizi.

Hlavní změny v revidovaných pravidlech koordinace zahrnují:

- **lepší ochranu práv na sociální zabezpečení** osob pracujících či žijících v zahraničí zavedením soudržného režimu pro koordinaci dávek dlouhodobé péče a nových pravidel týkajících se rodinných dávek; zlepšení rovného zacházení stanovením, kdy mohou členské státy **omezit** přístup k sociálním dávkám pro občany EU, kteří **nepracují**, aniž by aktivně hledali zaměstnání;
- **spravedlivější mobilitu pracovních sil** s novou definicí podvodů v oblasti koordinace sociálního zabezpečení; Pracovníci budou muset být pojištěni v systému sociálního zabezpečení ve své domovské zemi po dobu nejméně tří měsíců, než budou vysláni do jiného členského státu. Po 24 měsících vyslání musí být přestávka nejméně dva měsíce před dalším vysláním. Vyslání musí být oznámeno dříve, než k němu dojde. Oznámení se nevyžaduje u služebních cest a krátkodobých vyslání v délce nejvýše tří dnů, a to ve všech odvětvích s výjimkou stavebnictví;
- nová opatření pro **koordinaci dávek v nezaměstnanosti** v přeshraničních případech a **prodloužení doby**, po níž se osoba může **přestěhovat do jiné země** za účelem hledání práce, při zachování nároku na dávky v nezaměstnanosti;

- **jasnější pravidla pro právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení jsou použitelné**, zvláště pro vysílání pracovníků a práci vykonávanou ve dvou nebo více členských státech;
- **posílenou správní spolupráci** mezi vnitrostátními orgány cestou lepší výměny informací o statusu sociálního zabezpečení osob pracujících v jiné zemi, zavedení jasnějších postupů a lhůt v případě pochybností o platnosti dokladů a nových nástrojů pro předcházení podvodům, zneužívání a chybám.

Každý členský stát si může svobodně určit parametry svého systému sociálního zabezpečení, včetně poskytovaných dávek, podmínek způsobilosti, způsobu výpočtu dávek a příspěvků, jež jsou vypláceny. Asi 16 mil. občanů EU žije či pracuje v jiném členském státě. EU stanoví pravidla pro koordinaci vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení a zajištění sociální ochrany při pohybu osob v rámci členských států EU a též Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Pravidla usnadňují volný pohyb zajištěním kontinuity ochrany pracovníků, uchazečů o zaměstnání, studentů a dalších osob a zabraňují tomu, že je osoba ponechána bez pojištění či musí platit příspěvky ve více než jednom členském státě najednou. Nařízení 883/2004 a 987/2009 upravují tento koordinační rámec od roku 2010. Evropský parlament a Rada EU se nyní dohodly na revidovaných pravidlech, navržených Evropskou komisí v roce 2016 s cílem vzít v úvahu zvýšenou mobilitu pracovních sil, vývoj národních systémů sociálního zabezpečení a příslušnou judikaturu.

5.8 Dočasný rámec veřejné podpory pro odvětví postižená krizí na Blízkém východě

Dočasný rámec pro veřejnou podporu pro odvětví, zasažená krizí na Blízkém východě, cílí na řešení důsledků, způsobených zvýšením cen, nedostupností surovin, polotovarů a dalších vstupů i zhoršením odbytu v tomto teritoriu; rámec je zatím navržen do konce letošního roku a týká se zemědělství, rybolovu, dopravy a energeticky náročných průmyslových odvětví. Téma je aktuální pro všechny relevantní firmy z těchto oborů.

Evropská komise přijala v dubnu 2026 **dočasný rámec veřejné podpory**, jež členskými státy umožní **podpořit ekonomiku EU v souvislosti s krizí na Blízkém východě** (Middle East crisis Temporary State aid Framework; METSAF); jde o **cílený a dočasný rámec pro řešení dopadů krize na některá z nejvíce exponovaných ekonomických odvětví** (zemědělství, rybolov, doprava, energeticky náročná průmyslová odvětví). Rámec METSAF bude **v platnosti do 31. prosince 2026**. Během jeho uplatňování bude Evropská komise průběžně přezkoumávat obsah, oblast působnosti a dobu trvání rámce s ohledem na vývoj na Blízkém východě a celkovou ekonomickou situaci. Evropská komise je současně názoru, že dlouhodobým řešením ochrany firem v EU před dopady globálních energetických otřesů, je **přechod na čistou ekonomiku**. Rámec METSAF umožní členským státům jednat okamžitě a zajistit, že současná krize nenaruší růst nejvíce ohrožených firem.

Popsaná podpora pro firmy v dotčených odvětvích může nabývat různých forem (**podpora založená na skutečné spotřebě**, pokrývající část zvýšení cen paliv nebo hnojiv; **zjednodušený přístup k malým částkám podpory**). Rámec METSAF též obsahuje dočasnou úpravu rámce veřejné podpory k Dohodě o čistém průmyslu (rámec CISAF; umožňuje větší flexibilitu a vyšší intenzitu podpory s cílem řešit prudký nárůst cen elektřiny).

Rámec konkrétně umožňuje následující:

- v zemědělství, rybolovu, pozemní dopravě (silniční, železniční, vnitrozemské vodní) a námořní dopravě na krátké vzdálenosti v rámci EU budou členské státy moci kompenzovat až **70% dodatečných nákladů**, jež **příjemci** vznikly v důsledku zvýšení cen pohonných hmot a hnojiv v souvislosti se současnou krizí. Zvýšení ceny určí každý členský stát na základě rozdílu mezi příslušnou tržní cenou a použitelnou referenční

cenou z minulosti. Celkové dodatečné náklady se vypočítají na základě současné nebo poslední spotřeby příjemce před krizí;

- v uvedených odvětvích usnadní potenciálním příjemcům získání podpory **zjednodušená možnost** (umožňuje kalibrovat částky jednotlivé podpory na základě prvků (velikost, typ činností příjemců, obecný odhad spotřeby paliva v odvětví, jiné relevantní zástupné ukazatele, namísto předkládání podrobných důkazů o skutečné spotřebě); to umožní každému příjemci obdržet až **50.000 EUR**;
- u energeticky náročných odvětví, způsobilých v rámci režimů dočasného snížení cen elektřiny v souladu s oddílem 4.5 rámce CISAF, je možné zvýšit intenzitu podpory z 50% **až na 70% nákladů na elektřinu v rámci způsobilé spotřeby** (může pokrýt až 50% celkové spotřeby příjemce a není třeba žádné další zvýšení úsilí o dekarbonizaci). Kumulace s podporou, poskytnutou podle pokynů pro přidělování veřejné podpory v rámci systému EU ETS, bude možná až do poloviny výše podpory poskytnuté v rámci režimů podle oddílu 4.5 rámce CISAF.

Opatření vycházející z rámce METSAF bude nutné oznamovat Evropské komisi; bude umožněn rychlý schvalovací proces. Evropská komise je připravena posoudit v jednotlivých případech a s výhradou několika požadavků dočasná opatření, jež mohou zahrnovat dotování nákladů na palivo při výrobě elektřiny z plynu s cílem snížit celkové náklady na elektřinu.

Evropská rada v závěrech z března 2026 vyzvala k cíleným dočasným opatřením k řešení aktuálního prudkého nárůstu cen dovážených fosilních paliv. Rada EU dále vyzvala k přijetí opatření ke snížení cen elektřiny a řešení nadměrné volatility v krátkodobém horizontu. Evropská komise na to reagovala předložením rámce METSAF jako jednou z možných iniciativ. Rámec METSAF doplňuje možnosti členských států přijímat opatření v souladu se stávajícími pravidly EU pro veřejnou podporu. Pravidla EU pro veřejnou podporu členským státům umožňují pomáhat firmám, potýkajícím se s nedostatkem likvidity a naléhavě potřebujícím nouzovou pomoc, a umožňuje členským státům odškodnit firmy za škody přímo způsobené mimořádnou událostí.

K řešení dopadu krize na Blízkém východě se členské státy mohou dále opírat o zvláštní pravidla veřejné podpory platná pro odvětví, na něž se rámec METSAF vztahuje. Pro zemědělství stávající možnosti zahrnují Nařízení o blokových výjimkách v zemědělství či Pokyny k veřejné podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech; v rybolovu může být podpora vyňata z oznamovací povinnosti v souladu s Nařízením o blokových výjimkách v odvětví rybolovu či oznámena v souladu s Pokyny k veřejné podpoře v odvětví rybolovu a akvakultury. Existují též možnosti podpory silniční a námořní dopravu (pravidla pro veřejné služby v přepravě cestujících po železnici a silnici, pokyny pro veřejnou podporu v námořní dopravě a obecné Nařízení o blokových výjimkách).

5.9 Cena Evropské hlavní město začleňování a rozmanitosti 2026

Evropská komise vyhlásila laureáty soutěže Evropské hlavní město začleňování a rozmanitosti za rok 2026. V soutěži jsou oceněny města a regiony v EU, jdoucí příkladem při podpoře inkluzivních politik a podpoře rozmanitosti. Soutěž je členěna na kategorie místních orgánů s více než 50 tis. obyvateli, méně než 50 tis. obyvateli, zvláštní cenu za budování inkluzivních trhů práce pro všechny a cenu veřejnosti. Téma je aktuální pro všechny obce a města, která považují proces začleňování a rozmanitosti za přínosný a mají v této oblasti přesvědčivé výsledky.

V dubnu 2026 vyhlásila Evropská komise vítěze **pátého ročníku soutěže Evropská hlavní města začleňování a rozmanitosti**; jde o součást aktivit v rámci **Unie rovnosti**; cena je udělována městům a regionům v EU, jež jdou **příkladem při podpoře inkluzivních politik a**

podpoře rozmanitosti. Letošními vítězi jsou města a obce z Belgie, Maďarska, Itálie, Nizozemska a Španělska, oceněné za práci na budování spravedlivější společnosti podporou rozmanitosti a začleňování napříč genderem, rasovým a etnickým původem, náboženstvím a přesvědčením, zdravotním postižením, věkem a identitami LGBTIQ+. Vítězi ceny *Evropská hlavní města začleňování a rozmanitosti za rok 2026* jsou:

Kategorie místní orgány s více než 50 000 obyvateli: **Zlatá cena:** Józsefváros, 8. obvod Budapešti, Maďarsko: za závazek podpořit začleňování cestou iniciativ inkluzivního zaměstnávání v obcích, opatření v oblasti rovnosti LGBTIQ+ osob, integrace romských komunit a iniciativ proti genderově podmíněnému násilí; **Stříbrná cena:** belgické město Lovaň: za důrazný přístup k boji proti vyloučení, projevující se v projektech jako *Lovaň bez rasismu* a desetibodový akční plán města pro boj proti diskriminaci v oblastech jako bydlení, zaměstnanost, vzdělávání apod.; **Bronzová cena:** město Leiden v Nizozemsku: za ambiciózní opatření v rámci politiky *Leiden Inclusive*, zajišťující, aby se každý cítil svobodně, bez ohledu na původ, víru, pohlaví, věk, sexuální orientaci nebo zdravotní postižení.

Kategorie místní orgány s méně než 50 000 obyvateli: **Zlatá cena:** španělské město Erreteria: za pevné odhodlání podporovat kulturní rozmanitost a iniciativy zaměřené na migranty, komunitu LGBTIQ+, ženy, osoby se zdravotním postižením a starší osoby; **Stříbrná cena:** španělské město Orio: za strategii pro začleňování a rozmanitost *Bizitza Askeak Plazer* (Život zdarma je potěšení), podporující migranty, ženy, osoby LGBTIQ+, starší osoby a osoby se zdravotním postižením; **Bronzová cena:** španělská vesnice San Xoán de Río: za iniciativy zaměřené na odstranění diskriminace starších lidí, žen a členů komunity LGBTIQ+.

Zvláštní cena za budování inkluzivních trhů práce pro všechny: **Zlatá cena:** španělské město Erreteria: za vizi, že přístup k zaměstnání je nezbytný pro sociální začlenění a závazek k místnímu trhu práce, odrážející rozmanitost; **Stříbrná cena:** španělské město Orio: za iniciativy zaměřené na osoby, jež se mohou setkat s vyloučením na místním trhu práce, se zvláštním zaměřením na migrující ženy v pečovatelské ekonomice; **Bronzová cena:** italské metropolitní město Milán: za práci na vytvoření spravedlivého, udržitelného a inkluzivního ekosystému zaměstnanosti (například projekt *Claudia!*, pomáhající organizacím a firmám přijímat politiky v oblasti začleňování a rovnosti žen a mužů.

Cena veřejnosti byla udělena **společnosti Marsicovetere v Itálii.**

Výroční cena *Evropská hlavní města začleňování a rozmanitosti* byla zahájena v rámci Akčního plánu EU proti rasismu na období 2020 – 2025 a Strategie pro rovnost LGBTIQ+ osob na období 2020 - 2025; oceňuje práci, již obce, města nebo regiony v EU vykonaly při podpoře začleňování a vytváření společností bez diskriminace. Zahrnují iniciativy, podporující rozmanitost a začleňování (gender, rasový či etnický původ, náboženské vyznání a přesvědčení, zdravotní postižení, věk a rovnost LGBTIQ+ osob, i to, jak se tyto nerovnosti mohou vzájemně prolínat). Evropská komise pokračuje v dodržování svého závazku dodržovat etiku ocenění v rámci Strategie pro rovnost LGBTIQ+ osob na období 2026 - 2030, Strategie proti rasismu na období 2026 - 2030 a Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2026 - 2030.